

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ivan Kurz a jeho skladatelská a pedagogická činnost

Ivan Kurz as a contributing composer and academic music educator

Martin Lochovský

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Hurníková, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Anglický jazyk a hudební výchova se zaměřením na vzdělávání

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Ivan Kurz a jeho skladatelská a pedagogická činnost* vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

.....

podpis

Tímto bych zde chtěl srdečně poděkovat všem, kteří mi poskytli nesmírnou podporu při vzniku této bakalářské práce. Jmenovitě především prof. Ivanu Kurzovi, který mi v rámci svého otevřeného a velmi vstřícného přístupu poskytl nejen rozhovor, a také důležité materiály, bez kterých by tato práce nemohla být zpracována do své aktuální, definitivní podoby. Dále pak samozřejmě děkuji vedoucí práce, doktorce Kateřině Hurníkové, za velkou ochotu a nevyčerpatelnou energii při vedení této práce. V poslední řadě nesmím opomenout poděkování celé své rodině, která mi spolu s mými přáteli a kolegy poskytla podporu. Děkuji všem, kteří svým dílem přímo či nepřímo podpořili vznik této práce.

ABSTRAKT:

Autor této práce se snaží o vytvoření souhrnného portrétu současného českého skladatele a pedagoga Ivana Kurze se zaměřením na jeho skladatelskou a pedagogickou činnost. Cílem práce je zjistit, ucelit a poskytnout informace, které by dále svou částí pomohly při analýze české hudební tvorby konce 20. století a současnosti jak pro účely vědecké, tak pro účely didaktické. Mimoto vyzdvihne Ivana Kurze jako významnou osobnost moderní a současné české hudební scény. Práce se na začátku věnuje životopisu Ivana Kurze, dále se pak přesouvá k jeho dílu. Jeho skladatelská tvorba, která se stylově vyznačuje též postmoderním ideálem syntézy hudebních vyjadřovacích prostředků, zahrnuje především náměty duchovní a filozofické. Kurzova skladatelská činnost je bohatá a obsahuje celou řadu děl, např. symfonie, orchestrální skladby, sbory, kantáty, oratoria, komorní skladby, sonáty, melodram a další. Tyto jsou stručně popsány a je rovněž uvedeno jejich provedení a dostupné materiály v knihovnách. Práce též zmiňuje Kurzovu důležitou práci v oblasti filmové a scénické hudby v rámci jeho kooperace s významnými českými režiséry. Z pedagogického hlediska tato práce stručně rozebírá díla pro zobcovou flétnu a dětské sbory, které mají souvislost s hudebním rozvojem dětí. Závěrečná část práce je věnována Kurzově pedagogické činnosti, absolventům, kteří u něj dokončili studium skladby, a také publikacím.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Ivan Kurz, portrét, skladatel, současná hudba, AMU, duchovní hudba, výuka skladby

ABSTRACT:

The author of this thesis endeavours to elaborate a comprehensive portrait of Ivan Kurz, a contemporary composer and academic educator. The thesis is primarily focused on his composition works and his pedagogical contribution with the aim to establish a practical source of information helping musicologists and teachers in the analysis of Czech contemporary music. In addition, it emphasises the remarkable role of Ivan Kurz in the Czech contemporary music scene. In the introductory part of the main body, the work is concerned with the biography of Ivan Kurz and then the work's attention subsequently moves to his composition works. His works, which aesthetically go along with the postmodern ideal of musical expressive elements synthesis, are primarily of spiritually and philosophically themed music. The scope of his compositions is relatively wide. It includes, for example, symphonies, orchestral works, choir works, cantatas, oratorios, chamber music, sonatas, melodrama, etc. These individual composition works and their concert performances are briefly described. If available, sheet music or audio materials and recordings are mentioned as well. The work is also concerned with Kurz's important contribution to film music and the music for the theatre during his cooperation with remarkable Czech film and theatre directors. From the pedagogical perspective, the thesis shortly analyses compositions which are connected with children's musical development, namely works for recorders and works for children's choirs. The final part of the thesis is then focused on Ivan Kurz's pedagogical contribution and his students which have finished their study of composition. Kurz's publications are also succinctly mentioned in the final part.

KEYWORDS:

Ivan Kurz, portrait, composer, contemporary music, The Academy of Performing Arts in Prague, spiritual music, teaching composition

Obsah

Úvod.....	6
1. Životopis Ivana Kurze.....	9
2. Podrobný přehled autorovy tvorby	17
2.1 Orchesterální tvorba	20
2.1.1 Obrazy pro symfonický orchestr	20
2.1.2 Symfonická tvorba.....	28
2.1.3 Ostatní orchesterální skladby	30
2.2. Komorní tvorba	33
2.2.1 Smyčcové kvartety	33
2.2.2 Skladby pro sólové nástroje.....	38
2.2.3 Sonáty a sonatiny.....	40
2.2.4 Tvorba pro další komorní ensembly	42
2.2.5 Ostatní skladby komorní tvorby	48
2.3 Vokální a vokálně-instrumentální tvorba	50
2.3.1 Oratorní tvorba	51
2.3.2 Kantátová a sborová tvorba	53
2.3.3 Skladby pro sólový hlas a doprovod	60
2.3.4 Písně a písňové cykly	63
2.3.5 Ostatní skladby vokálně-instrumentální tvorby.....	63
2.4 Tvorba pro děti s přihlédnutím k pedagogické praxi	64
2.5 Elektroakustická tvorba	67
2.6 Hudebně-dramatická tvorba a melodram.....	68
2.7 Filmová hudba	70
2.8 Scénická hudba	73
2.9 Stručné shrnutí skladatelovy tvorby.....	74
3. Pedagogická činnost Ivana Kurze	76
3.1 Absolventi oboru skladba pod vedením Ivana Kurze	77
3.2 Publikační činnost Ivana Kurze	82
Závěr.....	83
Seznam použité literatury	84

Úvod

Postupem času zjišťuji, že můj zájem o soudobou hudbu neustále roste. Je pro mě zajímavé z pohledu posluchače a pravděpodobně i budoucího učitele zkoumat a objevovat současnou hudbu, která je právě tvořena. Tvořena skladateli a hudebníky, kteří žijí ve stejné době, v současnosti, kterou reflektují svým vlastním filozofickým a estetickým pohledem. Nemusí se však u nich jednat o reflexi něčeho dobově konkrétního, ani se nemusí jednat o hledání něčeho ryze nového a dosud neexistujícího. Často je to spíše naopak, nová hudba někdy spočívá v objevování něčeho dávného, co je spatřováno v novém světle.

Nejen hudební postmoderna zahrnuje nesmírné množství různých směrů, ve kterých je téměř nemožné se plně zorientovat. Jedná se zde spíše o jakousi komplexní mozaiku, která dotváří celý různorodý obraz současné doby.

Svou badatelskou prací chci alespoň trochu přispět do mapování této obrovské mozaiky. Mým příspěvkem je portrét osobnosti současného hudebního života, skladatele a pedagoga, který má bohaté životní zkušenosti, filozofický nadhled a který přesto vyjadřuje pokoru a skromnost nad svým dílem, které je z největší části věnováno nadčasovým hodnotám duchovním, touto osobností je profesor Ivan Kurz.

Jméno tohoto skladatele je v nejšířších kruzích známo hlavně ve spojitosti s filmovou hudbou, nebo je často spojováno s příbuzensky vzdálenějšími předky rodu Kurzů, zejména s Vilémem Kurzem mladším, který byl proslulou osobností české klavírní školy. Dle mých zkušeností je dobře, že jména současných skladatelů a osobností, včetně prof. Kurze, stále rezonují ve společenském éteru. Naskytl se mi velká příležitost dostat se „pod pokličku“ tohoto skladatele, jehož rozsáhlou a rozmanitou tvorbu mimo televizní obrazovky jsem předtím neznal.

Pro vytvoření tohoto portrétu hudební osobnosti jsem si vybral právě skladatele, poněvadž mi je oblast hudební kompozice blízká, jelikož patří mezi mé koníčky a svůj nejen posluchačský zájem z velké části směřuji právě do oblasti tohoto druhu hudební kreativity. Ivana Kurze jsem si vybral zejména proto, že se jedná o osobnost, kterou jsem předtím, byť jen zjevně okrajově, znal už delší dobu, a která vytvořila hudební dílo, jež mě svým specifickým způsobem zaujalo, zejména po nahlédnutí do skladatelovy bohaté tvorby

zahrnující spoustu zajímavých hudebních i nehudebních symbolů na různé náměty ve zpracování, které nemá svou charakteristickou obdobu.

Cílem této práce je shromáždit a shrnout dostupné informace, které umožní vznik souhrnného portrétu skladatele Ivana Kurze. Nejprve se zaměřím na skladatelův osobní život, kde bude stručně popsán jeho vývoj, osobnosti a události, které měly na něj a na jeho tvorbu značný vliv. Dále pak práce postoupí k samotné Kurzově tvorbě, která je strukturována podle hudebních druhů a interpretačních obsazení do přehledných podkapitol. Každá skladba je v závislosti na dostupných informacích stručně popsána a jsou rovněž uvedeny dostupné materiály a nahrávky, které usnadní další badatelskou činnost v této oblasti.

V rámci tvorby jsou zde stručně popsány též skladby pro děti, které mohou snadno najít uplatnění v pedagogické praxi. Skladby, které buď rozšiřují danou literaturu (např. sborovou či literaturu zobcové flétny), nebo se týkají prvků hudebního rozvoje dětí.

V závěrečné části práce se budu snažit o shrnutí pedagogické a publikační činnosti Ivana Kurze. Tato část zahrnuje i drobné a zkrácené profily Kurzových absolventů oboru skladba. Tyto informace pak otevírají další možnosti novému bádání, které se může kupříkladu týkat nejmladší současné generace skladatelů.

AKTUÁLNÍ STAV BĀDÁNĀ

Jelikož je Kurz již zkušeným a v hudebních kruzích známým skladatelem, existují pochopitelně různé zdroje, které o něm pojednávají. V roce 2010 byla publikována kniha *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*, jejímž autorem je Jarmila Schreiberová a kolegium. V této publikaci, která poskytuje medailonky osobností Prahy 5, jsou přehledným způsobem zpracována Kurzova životopisná data a rovněž je zde stručně a výstižně shrnuta i jeho tvorba včetně různých zajímavostí.

Z vysokoškolských prací musím vyzdvihnout diplomovou práci Alexandry Gilíkové z roku 1981, *Nejmladší generace českých skladatelů*, ze které jsem čerpal především údaje o Kurzovi a jeho skladbách převážně ze 70. let 20. století, které zahrnovaly i užitečné údaje o jejich provedeních. Dále pak samozřejmě diplomovou práci Heleny Staňkové z roku 2005, *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*, která kromě komplexní analýzy Kurzových kantát a informací o jeho duchovní hudbě vokální poskytla souhrnné informace i o jeho životě a přehled o autorově tvorbě.

Z hudebních periodik a magazínů se naskytlo více zdrojů. Z časopisu Hudební rozhledy jsem využil některé články týkající se rozhovorů s Kurzem, popř. věnujících se jeho tvorbě. Např. (Eva Pensdorfová – rozhovor, *Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem* 1980, ročník 33, č. 4) nebo (Kateřina Vondrovicová – článek, *Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze*, 1991, ročník 44, č. 12) a další. Tyto články obsahovaly zajímavé faktografické údaje a někdy i stručné analýzy konkrétních děl.

Z médií internetových to byly zejména databáze spravované Hudebním informačním střediskem (musicbase.cz; musica.cz; ...), které poskytly drobné důležité údaje o skladbách a jejich provedeních, údaje byly k tomu ještě porovnávány s lístky hudební databáze OSA (kde jsou jednotlivé skladby a nakladatelé registrováni), a také s hudebním slovníkem vydavatelství Panton, *Čeští skladatelé současnosti* z roku 1985. Dalším užitečným zdrojem je server Wikipedia, jehož příspěvek *Ivan Kurz* spravuje sám skladatel, tudíž se jedná o dostatečně relevantní zdroj. Především v rámci psaní pedagogické kapitoly byl využit článek portálu OperaPlus Víta Havlíčka, *Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem*, kde skladatel reflektoval své názory a přiblížil také svou filmovou tvorbu.

Dále jsem použil příspěvek týkající se scénické hudby Ivana Kurze, *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta*, z roku 2014.

Nesmírně mi s badáním pomohl i sám skladatel, který mi poskytl dva rozhovory. První v dubnu 2017, druhý v březnu 2018. Zde jsem měl možnost doladit nejasnosti a zjistit neznámé informace, které jsem nemohl dohledat v jiných zdrojích, tyto informace se týkají jak jeho životopisu, tak jeho tvorby a pedagogické a publikační činnosti.

V poslední řadě musím zmínit i většinou nepublikované zdroje (např. průvodní slova k programům, atd.), které mi poslal sám skladatel, velice mi pomohly zejména při popisu konkrétních děl, jejich provedení nebo mi pomohly při popisu určité části skladatelovy tvorby.

1. Životopis Ivana Kurze

Významný český skladatel a vysokoškolský pedagog, představitel české střední až současné skladatelské generace, Ivan Kurz se **narodil 29. 11. 1947 v Praze**. Narodil se do rodiny¹ jazykovědců a učitelů. Jeho otec Josef Kurz (1901–1972) byl vysokoškolský profesor působící na Univerzitě Karlově, významný slavista a světově uznávaný odborník na staroslověnštinu. V osobním životě jeho otec zaujímal mimo jiné křesťanské postoje², což mělo jistý vliv³ i na Ivana Kurze, který nejprve inklinoval k východní nauce a filozofii buddhismu své tety, ale po smrti svého otce se ve svých pětadvaceti letech přiklonil právě ke křesťanství, které později zásadně změnilo jeho život a směr jeho umělecké tvorby. Jeho matka Barbora Kurzová (1906–1990) působila rovněž v oblasti jazyků, byla to středoškolská profesorka anglického, francouzského a německého jazyka, která mimo jiné určitou dobu působila také jako učitelka gymnázia Na Zatlance a na školách v jejím okolí.

Ivan Kurz nenásledoval jazykovědnou kariéru svých rodičů, o své hudební budoucnosti však ve svém raném věku rovněž nebyl přesvědčený, byť od svých 5 let hrál na klavír a housle a v 7 letech začal psát noty a své první skladbičky. V jeho 15 letech to navíc vypadalo, že pravděpodobně začne následovat genetický⁴ odkaz svého dědečka z matčiny strany, Mikuláše Šmoka, chtěl totiž studovat matematiku a jadernou fyziku. Matematika a fyzika ho fascinovaly svou logikou a přesností, tedy určitou vnitřní čistotou a jasnou strukturou. Velkou roli v tom také hrál Kurzův věk, jako student ještě úplně nevěděl, čemu se bude věnovat.⁵ Po dohodě s rodiči se tedy přihlásil na gymnázium s matematicko-fyzikálním zaměřením Na Zatlance (v této době se jednalo o tříletou SVVŠ⁶). V době jeho středoškolských studií však již bylo patrné, že váhal mezi svým vědeckým zaměřením a profesionální skladatelskou kariérou. Zhruba od svých šestnácti let se totiž zároveň

¹ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 240. ISBN 978-80-904757-0-0.

² V rozhovoru s autorem práce Ivan Kurz doplňuje, že jeho otec byl věřící, který pravidelně navštěvoval bohoslužby, avšak příliš o tom nemluvil a nenabádal ostatní ke své víře. Důležité je chápat kontext doby, kdy byli katolíci pronásledováni nebo utlačováni režimem. Otec tedy nechtěl riskovat bezpečí své rodiny.

³ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 8.

⁴ PENSDORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(4), s. 170-172.

⁵ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 240. ISBN 978-80-904757-0-0.

⁶ V roce 1960 byla škola přemístěna do sousední budovy bývalého dívčího gymnázia, Na Zatlance 11. Díky rozhodnutí o zrušení jedenáctileté a dvanáctileté školy Na Zatlance, Na Santošce, škola v Belojanisově ulici (a později také unhošťská SVVŠ Pod Žvahovem) spojily do jedné budovy. Gymnaziální soustava se z ideologických důvodů nemohla nazvat „gymnázium“, proto se prosadil název Střední všeobecně vzdělávací škola v Praze 5, Na Zatlance 11 (Aubrecht 2014, s. 6).

soukromně připravoval u profesora Karla Risingera, který ho učil potřebné hudebně-teoretické předpoklady k přijetí na akademii. „Když ve mně rozhodnutí uzrálo, bylo vlastně pozdě. Znamenalo to zvládnout harmonii, kontrapunkt atd. za dva roky – k nástupu na vysokou školu. Dr. Risinger⁷ učinil zázrak – učinil pro mne tuto sumu vědění vstřebatelnou. Má v hlavě srovnány tyto věci ve fantastický systém! Na AMU jsem pak mohl už jen postupně doplňovat mezery.“⁸ Před přijetím na HAMU ještě paralelně soukromě studoval⁹ hru na klavír u profesorky Oldřišky Železné. Ivan Kurz ve starším rozhovoru uvádí, že se na klavír¹⁰ učil již od pěti let a své skladby zahraje, byť s jistými technickými nedostatky. V mládí se též po sedm let věnoval hře na housle, avšak v důsledku nehody na kole se mu zmenšila rotace levé ruky a tím pádem se mu některé vzdálenější polohy staly nedostupné.¹¹

Po soukromé přípravě a maturitě (1966) se tedy Ivan Kurz nakonec rozhodl přihlásit na AMU a započít tak svou profesionální hudební kariéru. Na formování hudební osobnosti a zdokonalování Kurzova skladatelského řemesla měli nesmírnou zásluhu dva profesoři, jmenovitě prof. Emil Hlobil a prof. Václav Dobiáš. Oba k výuce přistupovali jinak a zdá se, že právě tato kombinace profesorů byla pro Ivana Kurze ideální.

Na počátku svých studií na akademii (mezi lety 1966–1971), studoval Ivan Kurz nejprve skladbu u prof. Emila Hlobila (1901–1987)¹². Ivan Kurz na prof. Hlobila s láskou a vděkem vzpomíná, jako profesor skladby učil mimo jiné maximální osobní skromností, pracovitostí a také pokoře, kde často humorně dodával, že jakmile skladatel začne psát „veledílo“, obyčejně to špatně dopadne.¹³ Kurz popisuje, že pro profesora Hlobila byla

⁷S Karlem Risingerem, skladatelem, muzikologem a publicistou, se Ivan Kurz setkal na doporučení Petra Ebena, který ho za ním poslal. S Petrem Ebenem se Ivan Kurz seznámil čistě náhodou, oba totiž bydleli přes dvůr naproti sobě (domy naproti dnešnímu Švandovu divadlu) a navzájem se rušili svými hudebními aktivitami, při společném setkání se poté P. Eben a mladý Kurz střetli a seznámili. Pro Kurze je to dodnes vtipná historka. Krom toho na svého učitele, Karla Risingera, velice rád vzpomíná jako na hodného, upřímného člověka s čistou duší (Rozhovor se skladatelem, duben 2017).

⁸ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 171.

⁹ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 240. ISBN 978-80-904757-0-0.

¹⁰ Mezi Kurzovy předky patří významný klavírista a profesor Vilém Kurz ml. (1872-1945). Mezi jeho žáky patřil např. Rudolf Firkušný, jeho dcera Ilona-Štěpánová Kurzová, která byla spoluzakladatelkou katedry klávesových nástrojů na HAMU, a spousta dalších (VYSLOUŽIL, Jiří a Jiří FUKAČ. *Slovník české hudební kultury*. Praha: Editio Supraphon, 1997, s. 481). Je to však vzdálený předek (z třetího kolena) a Ivan Kurz zde vylučuje nějaký bližší hudební genetický odkaz.

¹¹ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 170-172.

¹² (Skladatel a pedagog, studoval na Pražské konzervatoři u Jaroslava Křičky a Josefa Suka, mezi jeho tvorbu patří různé opery, symfonie, koncerty, smyčcové kvartety, atd.).

¹³ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 240. ISBN 978-80-904757-0-0.

základním a výchozím stanovištěm samostatné tvůrčí činnosti pevná skladatelská zdatnost, která spočívala v tvůrčí povaze skladatele a jeho schopností, kde samotné ovládnutí harmonie, kontrapunktu a hudebních forem nestačí a z nikoho samo o sobě skladatele neudělá. Ono řemeslo podle Hlobila spočívalo hlavně ve schopnosti zobecňovat, pronikat do podstaty zvuku a jeho vnitřního napětí, schopnost organizovat pocit času a také schopnost svobodné stavby.¹⁴

Dále Kurz studoval v rámci postgraduální aspirantury na HAMU (v letech 1973–1976) u prof. Václava Dobiáše (1909–1978)¹⁵. Kurz vnímal prof. Dobiáše zase spíše jako bohéma ovládaného city se schopností výjimečné intuice. Zatímco prof. Hlobil usiloval o precizaci řemesla a naučil Kurze se vnořit do struktury skladby, prof. Dobiáš naopak dopřál Kurzovi jistou skladatelskou volnost a vypěstoval v něm např. smysl pro proporci a nosnost hudebních ploch. Kurz hodnotí kombinaci obou profesorů jako ideální „učitelský typ“.¹⁶ V roce 1971 působil Kurz také krátkou dobu na stáži v Itálii (konzervatoř Santa Cecilia v Římě).¹⁷

Po dokončení magisterského studia na AMU byla Kurzovi nabídnuta práce pro Československou televizi (ČST). Šéf redakce hudebního vysílání ČST Josef Boháč ho telefonicky oslovil a Kurz poté pracoval jako externí dramaturg v redakci hudebního vysílání, kde spolupracoval při televizních inscenacích. Spolupráce trvala mezi lety 1971–1975.

Paralelně byl od roku 1973 studentem postgraduální interní aspirantury u prof. Václava Dobiáše, kterou dokončil v roce 1976 svou absolventskou II. symfonií¹⁸. O rok později se vrátil opět na akademii, tentokrát jako pedagog. V rámci svého působení v hudebních kruzích se na akademii seznámil se svou budoucí ženou, Zdeňkou Kurzovou, rozenou Sklenářovou (*1951), se kterou se oženil na jaře roku 1973. Jeho žena je klavíristka, vystudovala na AMU obor klavír u prof. Panenky a dodnes zde působí jako odborná asistentka v oddělení klavírní spolupráce, manželé tedy dodnes pracují na akademii spolu. Z jejich vztahu vzešly tři děti. Nejstarší z nich je Kamila (*1973), která vystudovala obor

¹⁴ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (1). In: Operaplus.cz [online]. 30. 11. 2012 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-1/?pa=1>.

¹⁵ (Skladatel, pedagog a politik, studoval soukromně u J. B. Foerster a na Pražské konzervatoři u Vítězslava Nováka, autor mnoha orchestrálních, komorních a sólových skladeb, sborů, atd.).

¹⁶ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 171.

¹⁷ TŘEŠTÍK, Michael. *Kdo je kdo v České republice na přelomu 20. století: 5000 biografických hesel nejvýznamnějších osobností*. Praha: Agentura Kdo je kdo, 1998. ISBN 80-902586-0-3.

¹⁸ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 171.

housle na konzervatoři, pracuje však jako učitelka v MŠ. Její mladší bratr, Štěpán (*1977), který vystudoval konzervatoř v oboru fagot, ale hudbě se taktéž nevěnuje profesionálně, podniká v oblasti stomatologie. Nejmladší Matouš (*1986) následoval své prarodiče a vystudoval anglistiku na FF UK.¹⁹

V Kurzově rané tvorbě převažuje jistá lehkost, hravost a optimismus, to můžeme pozorovat např. u suity *Vivat Kamila* z roku 1974, kterou složil k příležitosti narození své první dcery.²⁰ Další skladba, kterou můžeme zmínit, je např. *Concertino pro klavír, tympány a smyčce*²¹, za kterou dostal 1. cenu soutěže Generace.

Už od začátku sedmdesátých let se však začíná utahovat „normalizační šroub“ a kromě lehkých a optimistických skladeb se začínají objevovat i závažnější skladby, ve kterých se promítají smíšené pocity tíživé doby. Většinou se jedná o vážná filozofická a náboženská témata, ve kterých se objevuje kombinace hrozivosti s líbezností, která je pro Kurzovu tvorbu typická. Jako zástupce z této doby můžeme jmenovat např. jedno z jeho nejznámějších děl, symfonický obraz *Nakloněná rovina* (1979), který varovně vyjadřuje ztrátu záchytného bodu lidských a duchovních hodnot, kde je v závěru skladby dramaticky naznačováno směřování ke katastrofě.²² Tento symfonický obraz je první z dnes již devíti symfonických obrazů tvořících volný, autobiografický cyklus s duchovní tematikou.

V době minulého režimu se naštěstí Ivan Kurz i přes převládající duchovní témata ve své tvorbě nikdy neseťkal, až na drobné poznámky, se závažnějšími obstrukcemi, které by jeho tvorbu zakazovaly či jinak cenzurovaly. Pro autora je typický i často vzácný smysl pro humor, který se, co se tvorby týče, často objevuje v hravých skladbách pro děti a v jeho lehčích a optimističtějších skladbách. Ve starším rozhovoru však k humoru v sedmdesátých letech uvádí: „Víte, na to je potřeba vzácná nálada. Není nic horšího, než se nutit do humoru v době, která moc k smíchu není. Alespoň mně ne. Prostě: ta nálada je opravdu vzácná“.²³ Tímto se autor na konci sedmdesátých let kromě své tvorby s vážnou tematikou zaměřuje především na děti, kde z jejich čistého vnímání dětského světa čerpá pozitivní energii a

¹⁹ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

²⁰ Tamtéž.

²¹ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 170-172.

²² STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 19.

²³ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 172.

optimismus. To je především znatelné již ve zmíněné suitě *Vivat Kamila* (1974) a později v cyklu dětských sborů *Létající koberec* (1978) složeném na výběr básní z knížky Jana Vodňanského, „*Jak šlo povídlo na vandr*“, kterou dostala jeho dcera Kamila k narozeninám.²⁴ Skladatel zde využívá dětské hravosti, fantazie a také především textu, který se často rýmuje a umožňuje hudební hrátky se slovy.

Ivan Kurz se díky prezentacím svých děl, mimo jiné i na akcích, jako je např. Týden nové tvorby²⁵, který cílil na mladé umělce, dostal do obecného povědomí. Autor se však neživil pouze pedagogickým působením na AMU a z publikování svých děl, spolupracoval totiž také s filmovými a divadelními režiséry.²⁶

V roce 1979 započal Kurz spolupráci s **divadelním režisérem** a hercem **Františkem Miškou**²⁷, která byla zahájena první inscenací Goethova/Dürrenmattova „*Urfausta* (1979)²⁸“ pro Městská divadla pražská. V jejich dlouholeté kooperaci složil Ivan Kurz dále inscenační hudbu například k Ostrovského hře *Výnosné místo*, pro divadlo v Baden-Badenu, kde Miška od roku 1983 po 13 let působil jako šéfrežisér, složil Kurz hudbu např. k Shakespearovým komediím, jako je *Sen noci svatojánské* a *Večer tříkrálový*, dále např. k Dürrenmattově hře *Návštěva staré dámy*. Jejich posledním společným projektem byla druhá, režijně odlišná inscenace Goethova/Dürrenmattova *Urfausta* v roce 2007 pro divadlo v Příbrami. Kurz vzpomíná na Mišku nejen jako na mistrovského, důvěřivého, emočně bohatého a osobitého režiséra, ale také jako na silnou a energickou osobnost s nadhledem, která překonala těžké životní osudy.²⁹ Mezi další Kurzovy hudební inscenace patří např. *Dorian Gray* a *Richard II*.

Další spolupráci navázal Ivan Kurz s režisérem **Antonínem Moskalykem**, kde jejich prvním společným projektem byla inscenace Lermontovovy hry *Maškaráda*. Na poli **filmové tvorby** napsal Kurz hudbu pro Moskalykovy filmy, jako je např. pohádka *Třetí Princ* (1982), dvojdílná televizní inscenace *Zahradní děti* (1982), film *Psí kůže* (1983), válečný dramatický

²⁴ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 172.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ VOŠTRÝ, Jaroslav a Zuzana SÍLOVÁ, ed. *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta: (1950-1972)*. Praha: KANT, 2014. Disk (Akademie múzických umění v Praze), s. 182-190. ISBN 978-80-7437-145-5.

²⁸ Na tuto inscenaci Kurz velice rád vzpomíná, vystupovaly na ní herecké osobnosti jako Alois Švehlík, Viktor Preiss (jako Faust), Eduard Cupák (jako Mefisto), Dana Syslová (jako Markétka) a další. Scény dělal výtvarník Jan Dušek a na choreografii se podílel dokonce i Kurzův příbuzný z maminičiny strany, známý choreograf Pavel Šmok (Kurz In: Voštrý a Sílová, s. 182-190).

²⁹ VOŠTRÝ, Jaroslav a Zuzana SÍLOVÁ, ed. *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta: (1950-1972)*. Praha: KANT, 2014. Disk (Akademie múzických umění v Praze), s. 182-190. ISBN 978-80-7437-145-5.

film *Kukačka v temném lese* (1984) a další. Široce nejznámější a nejpopulárnější je však filmová hudba Ivana Kurze ke kriminálním seriálům *Panoptikum města pražského* (1987) a *Četnické humoresky* (1997–2007), což byl Kurzův poslední projekt s Antonínem Moskalykem, se kterým spolupracoval až do poloviny třetí řady. Po úmrtí pana Moskalyka dokončil hudbu ve spolupráci s jeho dcerou Pavlínou Moskalykovou Solo. Mezi své nejinspirativnější autory³⁰ české filmové hudby považuje např. Luboše Fišera, Zdeňka Lišku a Svatopluka Havelku. „Skladatel přiznává, že filmová a televizní hudba není jeho prioritou, ale pokud se při ní setká s dobrým režisérem, který má pro hudbu smysl a cit, může to být práce velmi příjemná.“³¹ Mezi již zmíněnými režiséry existují i další, se kterými Ivan Kurz spolupracoval. Další tvorbou a spolupráci na poli filmové a divadelní hudby se však budeme podrobněji věnovat v kapitole autorovy tvorby.

Kromě filmové a divadelní hudby se Ivan Kurz v 80. a 90. letech 20. století primárně věnoval tvorbě duchovní, instrumentální a také tvorbě pro dětské sbory. Z **instrumentální tvorby** tohoto období můžeme zmínit např. *Dotyk* (1982) – klavírní trio; *Chvalopění* (1985) – II. sonáta pro housle a klavír, *III. symfonii pro velký orchestr* (1986). Dále pak např. symfonické obrazy (obsahující někdy i vokální složku): *Vzlínání* (1981); *Podobenství* (1983); *Bláznovská zvěst* (1987) nebo *K Tobě jdu* (1988). K tomu se občas věnuje i tvorbě elektroakustických skladeb, jako je např. *Reverie* (1982) či další.

Ve sborové tvorbě můžeme zmínit hravé **skladby pro dětské sbory**, jako je cyklus pěveckých a hereckých etud *Máte mátu?* (1982) na text Václava Fišera nebo třeba *Krásná je modrá obloha* (1987), což je cyklus 6 písní na poezii českých básníků pro jednohlasý dětský sbor s doprovodem klavíru. Významná je skladatelova spolupráce s tělesy, jako je **Kühnův dětský sbor**, se kterým poprvé spolupracoval v roce 1978 na již zmíněném cyklu *Létající koberec*. Jejich bližší spolupráce, zejména v 90. letech, souvisí i s dlouholetým přátelstvím Kurze s dirigentem zmíněného sboru, Jiřím Chválou. Dalšími Kurzovými interprety byli například Bambini da Praga, tenkrát v čele s Bohumilem Kulínským. V 90. letech nastává v autorově dětské sborové tvorbě změna, autor volí³² pro dětské interprety i závažná duchovní

³⁰ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (1). In: Operaplus.cz [online]. 29. 11. 2012 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-1/?pa=1>.

³¹ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 24.

³² „Dětský hlas má neopakovatelnou průzračnost. Je to pramen citové čistoty a opravdovosti. Děti jsou také mnohem více než sbory dospělých zpěvákům přístupné experimentům. Je to pro ně hra“ (Schreiberová a kol., s. 241–242).

témata, která nahrazují hravější dětské sbory dřívější tvorby.³³ Tímto vzniká ve spolupráci s Kühnovým dětským sborem cyklus *Prosby* (1994), který obsahuje 3 sbory a cappella na texty mariánských modliteb. Dále pak můžeme uvést náročné skladby³⁴ *Stabat Mater* (2000) pro dětský sbor a smyčcové kvarteto nebo *Veni, Sancte Spiritus* (2001), rovněž pro dětský sbor a smyčcové kvarteto, či mši *Missa Bohemica* (2001) a také *Te Deum* (2002) pro dětský sbor, smíšený sbor a varhany.

Autor se v devadesátých letech též obrací k **oratorní tvorbě**, která je založena na textech mariánských zjevení 20. století z různých míst světa.³⁵ Mezi tuto tvorbu patří: *Fatima stále aktuální* (1992) - oratorium pro sóla, smíšený sbor, recitátora a symfonický orchestr; *Maria vykládá Apokalypsu* (1993); *Velká očista* (1995) a *Naděje* (1996), které dohromady tvoří monumentální cyklus zmíněných čtyř oratorií s názvem *Na konci časů* (1992–1996).

Mezi další tvorbou se objevují i díla hudebně-dramatická, například *Večerní shromáždění* (1989–1990), které obsahuje prolog a 4 jednání na autorovo vlastní libreto sepsané na námět autobiografické novely Joni Eareckson.³⁶

Co se autorova života v devadesátých letech a současnosti týče, dlouhou dobu působí na HAMU a zastává zde plno funkcí. Před svou habilitací zde pracoval jako odborný asistent na katedře teorie a dějin hudby. Po habilitaci se stal docentem na katedře skladby. Poté se stal proděkanem, profesura mu byla udělena v roce 1996 a mezi lety 1997 až 2000 zastával funkci děkana HAMU. V letech 2003–2009 pak působil jako vedoucí katedry skladby. Mimo jiné je členem dozorčí rady Ochranného svazu autorského – OSA.³⁷ Na HAMU působí již od roku 1977, působí zde tedy již úctyhodných 40 let. Za tu dobu mu mezi prsty prošla řada významných studentů skladatelů³⁸, můžeme jmenovat např. Michala Rataje, Slavomíra Hořínku, Josefa Třeštíka či Lukáše Sommera a další (viz 3.1). Aktuálně je stále aktivním profesorem a skladatelem.

³³ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 22.

³⁴ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 25.

³⁵ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 23.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

³⁸ Tamtéž.

Dodejme, že Ivan Kurz je nositelem řady ocenění, za své *Concetino pro klavír, flétnu a bicí nástroje* (1974) vyhrál 1. cenu soutěže Generace. V roce 1975 se umístil se svou *Symfonií č. 2* (tehdejší název, dnes se jedná o samostatnou skladbu *Veliké lalulá*) na druhém místě v soutěži mladých skladatelů Ministerstva kultury s tím, že první cena udělena nebyla. V roce 1980 obdržel cenu SČSKU (Svazu českých skladatelů a koncertních umělců) za cyklus dětských sborů *Létající koberec*, tutéž cenu získal i v roce 1989.³⁹ Z novějších ocenění jmenujme např. Cenu za skladatelskou práci v oblasti sborové tvorby z roku 2017.⁴⁰

Pro zajímavost uvedme, že pan Kurz svůj volný čas také částečně tráví na chalupě v Orlických horách, kde se věnuje svému koníčku, kterým je včelařství. Ačkoli med zásadně neprodává, „zásobuje“ jím alespoň své rodinné příslušníky nebo z něj dělá přírodní léčivou medovinu. Tento pozoruhodný koníček se též inspiračně odráží v jeho tvorbě, např. v dechovém oktetu *Včelí políbení* (2005).⁴¹



Obrázek č. 1: Ivan Kurz

³⁹ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 243. ISBN 978-80-904757-0-0.

⁴⁰ Ivan Kurz převezme skladatelskou cenu na koncertě v Hlaholu. *Ceskesbory.cz* [online]. Praha: České sbory [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskesbory.cz/01-01-clanek.php?id=2675>

⁴¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017

⁴¹ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 243. ISBN 978-80-904757-0-0.

2. Podrobný přehled autorovy tvorby

Skladatelská činnost Ivana Kurze je vskutku bohatá a rozmanitá. Z instrumentální tvorby zahrnuje jak díla orchestrální, tak i díla komorní, sólová a elektroakustická. Z vokální a vokálně-instrumentální tvorby pak autor tvoří většinou díla sborová (velmi často pro dětské sbory), oratorní, sólová, ale i např. operu-melodram a různé cykly. **Mezi interprety** jeho děl patří i velká a známá tělesa, jako je např. **Česká filharmonie, Kühnův dětský sbor, Symfonický orchestr Hlavního města Prahy (FOK), Doležalovo kvarteto, Stamicovo kvarteto** a další domácí i zahraniční tělesa.⁴² Kromě duchovní a pódiové tvorby nesmíme rovněž opomenout zmiňovanou scénickou hudbu, filmovou hudbu a hudbu pro televizní seriály, která je velice známá a které rovněž není pomálu.

Než se však přesuneme k systematickému a podrobnému přehledu samotné tvorby tříděné podle hudebních druhů, je nutné, abychom si alespoň trochu přiblížili autorův hudební styl a jeho inspirační zdroje, které jsou jak hudební, tak náboženské a filozofické. Umožní nám to lépe chápat autorovo hudební myšlení v širších souvislostech.

Hlavním těžištěm Kurzových závažných skladeb, zejména orchestrálních, je sdělení směřující k duchovnímu ideálu a hodnotám. Tato tematika vystřídala optimističtější skladby rané tvorby, jak jsme již zmínili ve vývoji autorovy tvorby v předchozí kapitole. Podle Ivana Kurze je právě sdělení v hudbě pro člověka zušlechťující i směřující k Bohu, ačkoliv se vždy nemusí nutně jednat o religiózní námět:

„Hudba, která má právo se nazývat opravdu uměním, nese vždy nějakou výpověď, která člověka zušlechťuje, činí vnímavým pro krásu, prostě vede ho výš. Některá vrcholná díla přímo poukazují k Bohu, což nemusí znamenat, že jejich námět musí být religiózní. Jsou třeba ve své naprosté prostotě odrazem vyššího světa ve své čistotě, pokoře a vřelosti. Hudba totiž může být láskyplná a plná moudrosti, aniž by nutně musela konkrétně proklamovat tyto hodnoty.“⁴³

Z hlediska vývoje společnosti bychom mohli říci, že znovunalezení duchovních hodnot a ideálů, nejen v umění, je jakási reakce nebo hledání opěrného bodu v postmoderní době, která s sebou přináší nejen svobodu jednotlivce, ale také relativizování hodnot, absence

⁴² KURZ, Ivan, ed. Ivan Kurz. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-09-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Kurz

⁴³ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 531.

řádů a pevných cílů nebo ideálů pro člověka.⁴⁴ Proto je sdělení v umění a obracení se k duchovním hodnotám tak zásadní pro lidi a umělce, jako je právě například Ivan Kurz a skladatelé jemu tematicky blízcí.

Není však možné stručně a jednoznačně schematizovat a nálepkovat tvorbu profesora Kurze, či jakéhokoliv jiného autora, protože každá skladba či dílo je různorodé a přináší něco nového, nějaké jiné sdělení. Důkazem toho je i to, že Kurz ve své tvorbě čerpá inspiraci z různých zdrojů, ať už z oblasti náboženství (náboženské texty, bible, odkazy na biblické události, očistné rituály, psychologie víry), tak z oblasti literatury (včetně dětské) a výtvarného umění (např. cyklus obrazů litevského malíře M. K. Čurlionise), ale také i z vlastního životního vývoje a běžného života jako takového.

Inspirací a vzorem se mu samozřejmě stali i skladatelé, kteří ho inspirovali z různých hudebních úhlů. Můžeme například jmenovat, jemu blízkého, Petra Ebena (1929–2007) a Svatopluka Havelku (1925–2009), dále pak Luboše Fišera (1933–1999) a Zdeňka Lišku (1922–1983), z dalších českých autorů např. Karla Husu (1921–2016). Ze světových autorů ho ovlivnila hudba známého skladatele Krzysztofa Pendereckého (*1933), dále pak John Cage (1912–1992), zejména jeho raná tvorba.⁴⁵ Mezi další patří rovněž Luigi Nono (1924–1990), George Crumb (*1929) nebo Alfred Schnittke (1933–1998).⁴⁶

Co se autorovy hudební řeči týče, dominuje u ní postmoderní ideál syntézy kompozičních prostředků⁴⁷, nad kterou, mimo jiné, v rámci smyčcových kvartetů moderních autorů (včetně Kurzových), uvažuje Vladimír Tichý ve svém článku⁴⁸. Kromě již zmiňované, vývojové linie autora bychom mohli mezi rysy Kurzovy hudby řadit důslednou tematickou práci s tématy tvořenými převážně výraznými, zároveň však nerafinovanými, jednoduše formulovanými motivy, které jsou schopny držet výstavbu rozlehlých hudebních ploch.⁴⁹ Větší přístupnost Kurzových děl je také dána základem v melodicko-harmonickém myšlení,

⁴⁴Volná parafráze úseku z předmluvy práce. STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

⁴⁵Jména a údaje z rozhovoru autora této práce s Ivanem Kurzem (duben 2017).

⁴⁶SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

⁴⁷KURZ, Ivan, ed. Ivan Kurz. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-09-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Kurz

⁴⁸TICHÝ, Vladimír. Zárodky stylové syntézy: Úvaha nad smyčcovými kvartety Ivana Kurze, Otomara Kvěcha a Ladislava Kubíka. *Hudební rozhledy*. 1983, **36**(4), 168–173.

⁴⁹STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 17.

keré je následně obohaceno o moderní tvarovací postupy⁵⁰. „Velmi podstatnými nositeli výrazu Kurzovy hudby jsou rytmus a barevná složka, témbry⁵¹; hledání nového, neobvyklého zvuku věnuje Kurz stálou pozornost jak při práci s tradičními nástroji, tak v případě hudby elektronické.“⁵²

V hudebním slovníku je jeho hudební styl popisován takto: „Pro jeho hudbu je příznačná prostá a výrazná invence, jež se však vždy vymyká obvyklým postupům, žánrovým schémátům apod. Upomíná-li na ně, je nápadně ozvláštněna (...) Zásadně má blízko k oné středové linii české hudby, jakou ve starších generačních vrstvách reprezentují např. S. Havelka nebo L. Fišer – skladatelé, kteří si osvojili některé podněty Nové hudby, ale navazují i na tradici avantgardy první poloviny století – zejména v závaznosti tematické práce a stavebné důslednosti.“⁵³ Další drobná zmínka o hudebním stylu profesora Kurze se nachází na stránkách⁵⁴ jednoho amerického hudebního vydavatele. Tímto se přesouváme k samotnému seznamu autorovy tvorby.

Následující **podrobný seznam skladatelovy tvorby** byl kompilován a kontrolován celkem z **pěti zdrojů**, jak elektronických (Musica.cz⁵⁵, spravována Hudebním informačním střediskem; Musicbase.cz⁵⁶, rovněž pod správou HIS, obsahuje i podrobnosti a odkazy na exempláře v archivech; Wikipedia autora⁵⁷, která je spravována přímo prof. Kurzem, tím pádem se jedná o dostatečně důvěryhodný zdroj), tak písemných (*Čeští skladatelé současnosti*⁵⁸; *Nejmladší generace českých skladatelů*⁵⁹). Skladby jsou řazeny podle rozsahu a obsazení, dále pak podle jednotlivých hudebních druhů. Každá skladba bude v závislosti na dostupných informacích stručně popsána, budou uvedeny základní údaje a charakteristiku doplní dostupné hudebniny a nahrávky v archivech a knihovnách.

⁵⁰ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

⁵¹ Témbr v orchestraci je důležité téma současné hudby. V roce 2009 vyšel třídílný sborník/kniha, pod vedením Ivana Kurze, s názvem *Orchestrace jako otevřený proces*, kde rovněž byly příspěvky týkající se tohoto tématu.

⁵² STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 17–18.

⁵³ *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, s. 167

⁵⁴ Ivan Kurz. *Alliance Publications, Inc.* [online]. [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://www.apimusic.org/kurz-ivan-b.-1947.html>

⁵⁵ Ivan Kurz. *Musica.cz: Váš průvodce současnou českou hudbou* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://old.musica.cz/skladatele/kurz-ivan.html>

⁵⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladatele/542-kurz-ivan/>

⁵⁷ KURZ, Ivan, ed. Ivan Kurz. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-09-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Kurz

⁵⁸ MARTÍNKOVÁ, Alena, a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985

⁵⁹ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

2.1 Orchesterální tvorba

Orchesterální tvorba Ivana Kurze patří mezi jeho stěžejní díla, už jen z hlediska vlastní životní reflexe. K současnému stavu se jeho orchesterální tvorba skládá ze **4 symfonií, 9 obrazů pro symfonický orchestr** a dalších skladeb pro velká tělesa. Jedná se často o monumentální díla, která ve své instrumentaci nezahrnují pouze početný orchestr, ale také spoustu dalších nástrojů a prvků (např. syntezátory, různé elasmatofony nebo také vokální složku včetně sólisty). Velikosti ani způsobu provedení však nepřikládá skladatel až takový význam. Skladba podle něj není velkolepější jen z toho důvodu, že ji hraje početnější těleso.⁶⁰ Hlavní je pro Kurze komunikační funkce⁶¹ hudby, vnímá ji jako předmět sdělovacího jazyka, její sdělovací rovina je však širokospektrá (ve zvuku se nedá použít konkrétních slov), má tedy pro posluchače spoustu asociačních množin. Kurz používá různé nástroje jako sémantická vodítka, která pro posluchače asociační rovinu zúží, a ten tím pádem lépe pochopí sdělení díla. Těmito asociacemi na posluchače působí různé hudební symboly, které se podobají sdělovacímu jazyku (např. opakování zvuku zvonu, konotace zvuku nástroje v mimohudebních asociacích, leitmotiv, ...), proto mimo jiné (kromě tónu) autor používá právě takové široké palety nástrojů v mnohačetném orchestru.⁶²

2.1.1 Obrazy pro symfonický orchestr

Nakloněná rovina (1979) 17'

Vzlínání (1981) 23'

Podobenství (1982) 14'

Bláznovská zvěst (1987) 23'

K Tobě jdu (1988) 19'

Zahrada života (2004) 21'

Duše živá (2005) 18'

Strom Života (2013) 16'

Návrat ztraceného syna (2016) 19'

⁶⁰ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

⁶¹ „Miluji takovou hudbu, která ke mně v ten daný okamžik nějakým způsobem promlouvá, něco mi přináší. Hudba nemá jen estetickou funkci, ale je určitým typem komunikace. A nezáleží na tom, zda jde o hudbu symfonickou, vokální, komorní, či jinou. Záleží na tom, co je uloženo v jejím srdci. Nedomnívám se, že k vyjádření závažného obsahu a ‚velkých myšlenek‘ je zapotřebí velkého aparátu.“ Tamtéž.

⁶² Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (duben 2017).

Volný cyklus hudebních obrazů pro symfonický orchestr reflektující duchovní náměty a vlastní linii životního vývoje se zatím skládá z celkem již devíti jednovětých hudebních obrazů, které se provádí samostatně, s výjimkou *Nakloněné roviny* (1979) a *Vztlínání* (1981), které byly původně komponovány jako diptych, ačkoli se tak většinou neuvádí.⁶³ Všechny hudební obrazy tohoto cyklu vyjadřují nějakou mimohudební myšlenku, jedná se tedy o programní hudbu, avšak ne z pojetí novoromantického. Kurz proto tyto skladby neoznačil jako „symfonické básně“, ale právě jako „symfonické obrazy“.⁶⁴ Obsahově se jedná o jakési sondy či vstupy do interního stavu vědomí člověka, ve kterém se odráží osobní vnitřní zkušenost.⁶⁵

Nakloněná rovina (1979) 17' je první symfonický obraz tohoto cyklu, jeho premiéra se konala 16. 3. 1980 v rámci Týdne nové tvorby '80, kde jej interpretovala Moravská filharmonie Olomouc pod taktovkou Jaromíra Nohejla.⁶⁶ Ivan Kurz zde volí tento symbolický fyzikální pojem, který v tomto kontextu značí labilitu a pocit ohrožení životních jistot, u kterých hrozí zánik potřebných záchytných bodů.⁶⁷ „... vyjadřuje podle autora bezvýchodnou situaci světa, řítícího se do katastrofy.“⁶⁸ Při poslechu této skladby si jistě povšimneme i netradiční zvukovosti orchestru, kterou zmiňuje Jiří Bajer ve svém článku⁶⁹ k Týdnu nové tvorby. Ta je dosažena, mimo jiné, moderními technikami a zajímavým obsazením, ve kterém autor uplatňuje (zejména v úvodu skladby) pestrou sekci perkusí nebo dokonce i syntezátor, který se objevuje na konci skladby a který bouřlivě svým alarmujícím, sirénovitým zvukem spolu s pravidelným úderem koncertních zvonů na pozadí tvoří hrozivou a mohutnou apokalyptickou atmosféru vrcholícího závěru skladby. Celá skladba postupně graduje v závažnosti, i to připomíná postupné řízení se do katastrofy bez opěrných bodů na nakloněné rovině. V posledních vteřinách skladby se dokonce i tón syntezátoru začne rozpadat a tříštit do úplného zániku. Autor popisuje burcující tendenci skladby: „Dramatický průběh skladby, stupňující se agresivita až do závěrečného alarmujícího zvuku syntetizátoru, jsou důraznou odpovědí na otázku, k čemu obsah díla směřuje: od počátečního pozlátka k hlubším skutečnostem – a ty jsou varující, burcující.“ Toto reflektoval i Jiří Bajer: „Kurz došel

⁶³ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 529.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: Orchestral works. Praha: Bonton music, 1997.

⁶⁷ Z materiálů poskytnutých prof. Kurzem (duben 2017).

⁶⁸ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

⁶⁹ BAJER, Jiří. Týden nové tvorby '80. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(5), s. 193–195.

k přesvědčení, že je nutno posluchače vyburcovat, vyzdvihnout z pohodlného křesla, aby něco vůbec ze skladby „odečetli“.⁷⁰ Celá skladba trvá přibližně něco přes 17 minut.

Jelikož se jedná o jednu z nejznámějších skladeb Kurzovy orchestrální tvorby, existuje řada nahrávek na LP deskách (Panton 8110 02 92; Panton 8110 04 39)⁷¹, dnes je však tato skladba nejdostupnější na CD⁷² z roku 1997, vydal Bonton, provedení dirigoval Jiří Bělohlávek a skladbu nahrála Česká filharmonie, FOK a Pražský filharmonický sbor. Na nahrávce jsou první 4 symfonické obrazy Ivana Kurze, proto ji nebudeme zmiňovat u dalších obrazů. Nahrávka se dá zakoupit u Supraphonu (digitálně), dá se ale i poslechnout na službách, jako je Spotify⁷³ apod. K zapůjčení je k dispozici v půjčovně ČRo a také v knihovně HAMU (signatura H_CD 18632).

Vztlínání (1981) 23' je druhým obrazem cyklu, byl původně zamýšlený jako diptych společně s *Nakloněnou rovinou*, poněvadž je jejím pokračováním, „je pokusem vystoupit z tohoto ‚rychlíku‘, jedoucího do záhuby. Je to ‚zápas o vystoupení sama ze sebe, prodírání se ke světlu‘, říká skladatel.“⁷⁴ Autor uvádí, že jestliže *Nakloněná rovina* přináší konstatování určitého stavu, je *Vztlínání* pokusem o řešení. Snaží se přitom o úspěšnost: „Usiluji o oproštění, zjednodušení, dosažení stavu jakéhosi minima užitých výrazových prostředků, aniž by bylo mým úmyslem omezovat spektrum sdělení.“⁷⁵ Skladba byla poprvé provedena na Týdnu nové tvorby 21. března 1982 Karlovarským symfonickým orchestrem pod vedením dirigenta Josefa Hercla.⁷⁶ Při poslechu působí *Vztlínání* z části meditativně (víceero znějících zvonů ke konci skladby by se dalo interpretovat i jako cesta k očištění směřující skrze křesťanskou víru, na kterou skladatel odkazuje ještě explicitněji v dalších obrazech stejného cyklu), z části neklidně, a místy nám dokonce i varovně připomene stav z *Nakloněné roviny*, primární je však touha a snaha vymanit se ze špatné situace a směřovat k vyšším hodnotám a ideálům.⁷⁷ Toto symbolické téma se objevuje i v řadě dalších skladeb Ivana Kurze, kterým se

⁷⁰ BAJER, Jiří. Týden nové tvorby '80. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(5), s. 195

⁷¹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 529.

⁷² KURZ, Ivan. *Kurz: Orchestrální dílo / Nakloněná rovina / Vztlínání / Podobnoství / Bláznovská zvěst* [CD]. Jiří Bělohlávek, Česká filharmonie, FOK, Pražský filharmonický sbor. Praha: Bonton, 1997. Katalogové číslo: 71 0521-2 Supraphon.

⁷³ Legální služba, která umožňuje poslech zdarma. Upozornění: Skladby v albu zde mají zpřeházené názvy. Názvy skladeb jsou anglicky, dají se dohledat pod heslem Ivan Kurz.

⁷⁴ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

⁷⁵ In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: *Orchestral works*. Praha: Bonton music, 1997.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (duben 2017).

ještě budeme věnovat. Skladba *Vzlínání* je rovněž dostupná na již zmíněném CD z roku 1997 vydaném Bonton music, skladba na něm trvá něco přes 21 minut.

Podobenství (1982) 14' je třetím obrazem cyklu, skladatel jej zkomponoval v roce 1982 na objednávku Schumannovy filharmonie v Saské Kamenici v Německu (tehdejší NDR). Autor zde vykresluje vizi světa na způsob cirkusové manéže. „Úder blesku rozdvojí společnost na tu, která činí pokání, a na tu, jež pokračuje v dosavadním způsobu života. Vidina úniku z bezvýchodnosti, východisko z bídy je pak viděno ve spasitelském díle Kristově.“⁷⁸ Atmosféru podobenství cirkusové manéže můžeme hudebně vnímat poměrně snadno. V průběhu skladby se předvádí a předhání jednotlivé sólové nástroje (housle začínají v dramatické kadenci ve skordatuře o tón výš, dále se objevuje lesní roh, trombon a kontrabas)⁷⁹, všechny tyto nástroje jsou doprovázeny xylofonem a dalšími perkusními nástroji, které tvoří celkem jednoduchý doprovod, a některé použité nástroje dokonce připomínají potlesk publika po každém krátkém „cirkusovém čísle“. V kontextu díla představují předhánějící se sólové nástroje lidi, kteří se rovněž předhání ve své sebezbanálnější a sebepošetilejší činnosti, za niž získávají úspěch, – podobným způsobem, jako když v cirkuse zaznívá potlesk.⁸⁰ Jak skladba pokračuje, začíná se projasňovat a ozývá se instrumentální citace velikonočního chorálu z 12. století – Kristus Pán vstal z mrtvých, který představuje pravé hodnoty, Kristovo zmrtvýchvstání a přechod ke Křesťanství.⁸¹ Chorál zaznívá z orchestru, je k tomu ještě podpořen varhanami. Ve skladbě je opět uplatňována netradiční zvukovost (různé elasmatofony, např. větrník, zajímavá kombinace perkusních nástrojů, harfa, varhany).

Bláznovská zvěst (1987) 23' je v pořadí čtvrtým obrazem pro symfonický orchestr tohoto cyklu. Autor v této skladbě vychází z vnitřní reflexe na apoštolské listy Sv. Pavla, zejména 1. listu Korintským. „Slovo o kříži je bláznovství těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je moc Boží,“⁸² čteme v první epištole sv. Pavla Korintským. „Stojí totiž psáno: Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumných zavrhnou ... Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, co věří

⁷⁸ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

⁷⁹ In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: *Orchestral works*. Praha: Bonton music, 1997.

⁸⁰ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 19–20.

⁸¹ Tamtéž. Rovněž také z rozhovoru autora této práce se skladatelem (duben 2017).

⁸² VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

bláznovskou zvěstí. Bláznovská zvěst je tedy poselství radostné a nachází zaštitění v ‚bláznovství Božím‘, které - jak praví Písmo – je moudřejší než lidé a slabost boží je silnější než lidé.⁸³ Ivan Kurz zde už otevřeně reflektuje křesťanské duchovní hodnoty, které byly za minulého režimu zásadně negovány.⁸⁴ *Bláznovská zvěst* kromě orchestru obsahuje mezi interprety i smíšený sbor a recitátora. Obsahově se jedná o jakýsi životopis Ježíše Krista, do kterého autor vybírá zásadní scény z jeho života, které jsou inspiračně přejaty z Písma, autor ho pak zkomponuje jako volný sled několika obrazů.⁸⁵ Hudební program skladby je pak tvořen jako vyprávění o příběhu Krista, z vybraných kapitol se zde objevuje: „Ježíšův křest, pokušení na poušti, podobenství o rozsévání v jeho učitelské činnosti, vjezd do Jeruzaléma, výslech u Piláta, ukřižování, vzkříšení a letnice – naplnění Duchem svatým.“⁸⁶

Kateřina Vondrovicová ve svém článku⁸⁷ v *Hudebních rozhledech* vhodně a stručně popisuje obsah a stavbu díla. Zjistíme, že úvodní fanfárové téma, které hraje trubka nejprve sólově a poté s podporou orchestru v různých triumfálnějších harmonizacích, funguje jako idee fixe Ježíše Krista, druhou idee fixe můžeme nalézt v symbolu křtu a zmrtvýchvstání. Podle Vondrovicové se to také dá vnímat tak, že se tyto idee fixe opakují na způsob rondových prvků, ne však ve smyslu ronda samotného. V dalších částech skladby slyšíme sólistu na způsob sprechgesangu (pravděpodobně Pilát) a kulminující hlasy lidu pod křížem Krista. V úplném závěru však opět triumfálně zaznívá hlavní téma, poté se ozývá sbor, prozáří se a radostně začne oslavovat Ježíšovo zmrtvýchvstání.

Autor popisuje námět díla: „Jsou v životě situace, kdy člověk vsadí na rozum, a záchrana přichází skrze cit, kdy vsadí na sílu, a vysvobození přináší bezbranné dítě, kdy se zaštití mocí, a perspektiva se ukáže v slabosti. To je ta bláznovská zvěst, která popírá naše představy o tom, co je anebo není perspektivní. To je ono vzkříšení k životu, ke kterému se přichází skrze smrt – smrt toho starého, které musí pominout. Bláznovská zvěst je volnou reflexí na apoštolské listy Pavlovy, zejména na první ke Korintským“.⁸⁸ Skladba rozhodně není zamýšlena politicky, ale idey toho, že bezbranné dítě vyhraje nad vojenskými prostředky, a že dojde ke vzkříšení, se staly v době své premiéry jistým způsobem ještě více ikonické.

⁸³ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

⁸⁴ In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: *Orchestral works*. Praha: Bonton music, 1997.

⁸⁵ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12)

⁸⁸ Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Premiéra skladby se totiž koincidenčně konala (16. 11.) a také 17. 11. 1989, v den Sametové revoluce, dílo hrála Česká filharmonie pod vedením Jiřího Bělohlávka. Skladba má na CD přibližně něco přes 25 minut.

K Tobě jdu (1988) 19' je dalším symfonickým obrazem stejného cyklu. Podle autora tato skladba vyjadřuje usilování o cestu k Bohu. V závěru skladby se objevuje orchestrální citace (text sice nezaznívá, ale je náležitě hudebně vyjádřen) písně z českobratrského evangelického zpěvníku *Beránku Boží, k Tobě jdu*.⁸⁹ Ivan Kurz v tomto díle zamýšlí i duchovní paralely k přírodním úkazům (k zemi, k dobré setbě, k dešti a vzešlé setbě), které jsou obdobou nejkrásnějších lidských ctností.⁹⁰ Skladbu vydal ČHF (Český hudební fond), archiv ČRo má ve svém katalogu⁹¹ k dispozici partituru pod číslem 9836.

Zahrada života (2004) 21' je v pořadí další symfonický obraz cyklu. Toto dílo mělo premiéru 4. a 5. května 2006 ve Dvořákově síni v Rudolfinu v provedení České filharmonie, pod taktovkou Zdeňka Mácala.⁹² Ivan Kurz svou skladbu právě těmto interpretům věnoval. Obsahově se jedná o vizi očištěné existence lidské duše, „duše živé“. „Očista však není nebeská mana, která se snáší na člověka, který se spokojeně nechá unášet proudem. Je ovocem těžkého procesu začínajícího uvědoměním si vlastní nízkosti a končící snad až v duchovním výtahu Boží milosti.“⁹³ Vladimír Říha ve svém článku v *Hudebních rozhledech* reflektuje premiéru díla: „Mácalovo provedení podtrhlo zejména ty momenty díla, kde na posluchače po okamžicích zklidnění útočí převážně žesťové a bicí nástroje, které tak jakoby vedou spor o duši člověka mezi dobrem a zlem. Kurzovo dílo směřuje však např. oproti extatické výpovědi nedávno premiérované skladby Slavomíra Hořinky spíše do nitra posluchače.“⁹⁴

Duše živá (2005) 18' je v pořadí sedmým symfonickým obrazem cyklu. „Duše živá je kategorií existence, která v rámci celé fauny přináleží pouze člověku. Je novou kvalitou vyrůstající ze spojení hmoty a Ducha, kvalitou obdařenou svobodnou vůlí a též zodpovědností

⁸⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

⁹⁰ In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: *Orchestral works*. Praha: Bonton music, 1997.

⁹¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-10-21]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4197-k-tobe-jdu/>. V zahraničí vyšla skladba u vydavatele Triga Verlag (<https://en.schott-music.com/shop/k-tobe-jdu-no261846.html>).

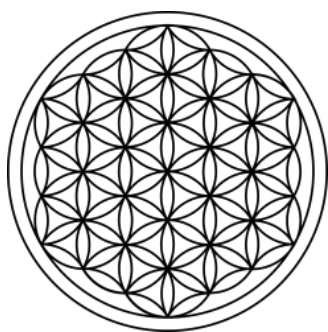
⁹² ŘÍHA, Vladimír. Kurzova premiéra v České filharmonii. *Hudební rozhledy*. 2006, **59**(06), s. 11.

⁹³ In slovo do programu: Ivan Kurz: Nakl. rovina, Bl. zvěst, *Zahrada života*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017)

⁹⁴ ŘÍHA, Vladimír. Kurzova premiéra v České filharmonii. *Hudební rozhledy*. 2006, **59**(06), s. 11.

za svá rozhodnutí.⁹⁵ Hlavní téma tohoto symfonického obrazu je podle autora portrét imaginárního člověka, ve kterém je skladba v roli průvodce, který prochází různými úrovněmi a obsahy lidského vědomí. „ ... sleduje následující obraz: V oživené hmotě tluče srdce – symbol živého stvořeného tvora, který zpočátku v srdci spočívá. Postupně však nahlíží do vnějšího světa, chápe se jeho reality, a tak se poznenáhlu otevírá bohatý prostor dění, které symbolizuje naše duální myšlení i jednání; následně dospívá k pochopení bezvýhodnosti a bezpodstatnosti vnějšího světa a vrací se zpět do svého srdce. Tam nachází svoji jistotu a perspektivu. Je to v podstatě stejný oblouk, jaký přináší biblické podobenství o marnotratném synu.“⁹⁶ Partitura díla je uvedena v katalogu⁹⁷ HIS pod signaturou (Kur22). Partitura (2006) je i k prodeji ve službě Radiotéka Českého rozhlasu.

Strom života (2013) 16' je zatím předposledním symfonickým obrazem cyklu. Premiéru měl 24. dubna 2014 na festivalu MusicOlomouc, provedla ho Moravská filharmonie Olomouc pod vedením Petra Vronského.⁹⁸ Kurz ve skladbě symbolicky zkoumá korelaci nedávných astronomických objevů týkajících se Centrální osy vesmíru a obrazu tzv. Stromu života, který se dochoval z dávných civilizací, někdy dokonce až z doby 6 tisíc př. Kr.⁹⁹ Autor chápe Strom života jako vzorec, který je integrální součástí přírody, je velice proporční, obsahuje 12 prvků a v rámci tzv. posvátné geometrie zapadá do obrazce Květu života¹⁰⁰. Autor se snažil ve své hudbě zachytit reálnou symetričnost, kde každá linie Stromu života má proporci tzv. Zlatého řezu, a také se zároveň snažil zachytit životní energii a spontánní sílu na pozadí přímočaré jednoduchosti (inspirace strukturou sekvence lidské DNA).¹⁰¹



Obrázek č. 2: Květ života

⁹⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Duše živá. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

⁹⁶ In text do programu: Ivan Kurz: Duše živá. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

⁹⁷ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-10-22]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/20400-duse-ziva-symfonicky-obraz/>

⁹⁸ Program k 6. ročníku MusicOlomouc: <http://www.musicolomouc.cz/archiv/MusicOlomouc-2014.pdf>

⁹⁹ In text do programu: Ivan Kurz: Strom života. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁰⁰ Geometrický útvar duchovní symboliky, který můžeme nalézt i jako prvek na různých křesťanských sakrálních stavbách, význam má i ve východních naukách, například základ pro systém čaker třeba v teorii jógy, apod.

¹⁰¹ In text do programu: Ivan Kurz: Strom života. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Autor zde hudebně využívá dvou posloupností, posloupnost kvintového kruhu, který má v autorově koncepci symbolizovat makrokosmos, a také posloupnost vyšších harmonických (aliquotních) tónů, která má symbolizovat mikrokosmos, obě využívají právě spektra dvanácti.¹⁰² Člověk je pak podle autora Strom života v malém a ten se pak promítá do Stromu života kosmického. Skladatel se zde také postupně dostává k přesvědčení, že organizace a proporce hudby (harmonie, aliquotní tóny, oktávy) mají principiální souvislost se stavbou kosmického univerza.

Návrat ztraceného syna (2016) 19' je v současnosti nejnovějším a zatím posledním symfonickým obrazem Kurzova cyklu symfonických obrazů. Inspirační rovínou se zde autorovi stává biblické podobenství o marnotratném synu (L 15, 11–32), o odstupu a návratu k hodnotám (téma ze sestupných aliquotních tónů; prostopáší syn se vrátí ke svému otci), ve skladbě je vyjádřena i závist staršího bratra při návratu jeho mladšího bratra (dramatická část, např. chromatika v koncertních zvonech).¹⁰³ Premiéra tohoto symfonického obrazu se konala 15. prosince 2017 v koncertním sále Pražské konzervatoře v rámci festivalu Dny Bohuslava Martinů. Interpretovala jej Filharmonie Hradec Králové pod vedením Miriam Němcové.

Závěrem bychom mohli ke Kurzovým symfonickým obrazům dodat, že linii životního vývoje, jak ji nazývá sám skladatel, můžeme přibližně dedukovat již z názvů jednotlivých obrazů (Nakloněná rovina, Vzhlínání, Podobenství, Bláznovská zvěst, K Tobě jdu, Zahrada života, Duše živá, Strom života, Návrat ztraceného syna). To, že se také jedná o stěžejní řadu jeho díla, popisuje sám autor:

„Celý tento cyklus je zrcadlem mých pohledů na svět. Vedle čtyřdílného oratoria Na konci časů je svým obsahem tím nejpodstatnějším, o co se chci se svým posluchačem podělit: postupné rozrušování hierarchie hodnot nesmí skončit rozkladem v propasti kultury smrti, tolik nyní aplaudované a povzbuzované k ovládnutí prostoru. Naopak je třeba pevně držet linii kultury života. Ta má své kořeny i prameny vláhy v tom, co poukazuje k základním hodnotám lidské etiky, oblasti Ducha - prostě usiluje, aby člověk byl pozvedán, nikoliv ‚proměňován‘ v jakési lepší (anebo horší?) zvíře.“¹⁰⁴

V následujících kapitolách se budeme věnovat Kurzovým symfoniím a dalším skladbám určeným pro větší orchestr.

¹⁰² In text do programu: Ivan Kurz: Strom života. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁰³ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

¹⁰⁴ In text do programu: Ivan Kurz/Jana Vašatová: Duše živá. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

2.1.2 Symfonická tvorba

Ivan Kurz má na svém seznamu skladeb zatím 4 symfonie pro velký symfonický orchestr, které jsou většinou třívěté, či čtyřvěté. Svým rozsahem se přibližují neoklasickému formátu a někdy se v nich objevuje i typický prvek kombinace hrozivosti a líbeznosti. Klasifikace a řazení těchto symfonií není lehký úkol, poněvadž došlo k jejich přečíslování, a tím se změnilo i jejich pořadí. Autor upozorňuje, že až na poslední *Symfonii č. 4* vznikly číslované symfonie k příležitosti narození Kurzových potomků (1973 – Kamila; 1977 – Štěpán; 1986 – Matouš).¹⁰⁵

Symfonie pro velký orchestr (1971) 23' (též psána jako „nultá“ nebo „absolventská“)

I. symfonie – pro velký orchestr (1973) 21'

(*Veliké lalulá* 39' (1975) bylo řazeno jako Symf. č. 2, nyní se vyskytuje samostatně)

II. symfonie – pro smíšený sbor a velký orchestr (1977) 20'

III. symfonie – pro velký orchestr (1986) 25'

IV. symfonie „Ejhle, Hospodin přijde“ (2017) 22'

Symfonie pro velký orchestr (1971) 23' byla s největší pravděpodobností složena jako absolventská práce dovršující autorovo magisterské studium skladby u prof. Hlobila, v roce 1971 totiž Kurz získal na AMU magisterský titul, to je také důvod, proč je někdy uváděna jako absolventská. Některé slovníky ji řadí jako nultou symfonií a často se ani v seznamech tvorby neuvádí, jelikož tvorbu řadí až od Symfonie č. 1 a tato „nultá“ symfonie je některými zdroji pravděpodobně brána z hlediska klasifikace jako studentská absolventská práce. Premiéru měla 16. 6. 1971, kde ji uvedl FOK pod taktovkou Maria Klemense. Symfonie je členěna do vět *I. Presto invettivo; II. Allegro assai; III. Grave e meditativo* a *IV. Animoso*.¹⁰⁶ Partitura k dispozici na HAMU (signatura H_MAT 246).

Svou Symfonií č. 1 – pro velký orchestr (1973) 21' složil Ivan Kurz během svých studií na AMU, kde byl ještě doktorandem v rámci interní aspirantury u prof. Dobiáše. *I.*

¹⁰⁵ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

¹⁰⁶ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Grave – Allegro vivace; II. Presto; III. Larghetto. Premiéru měla 23. 9. 1974, interpretoval ji FOK pod vedením dirigenta J. Kouta. Skladbu tenkrát vydal Český hudební fond.¹⁰⁷

(Veliké lalulá (1975)) 39' je vokálně-instrumentální skladba pro symfonický orchestr a smíšený sbor na text fónické básně Christiana Morgensterna, která byla původně číslována jako Symfonie č. 2, ovšem poté byla přearžena jako samostatná skladba. Touto skladbou ukončil Kurz svou aspiranturu u prof. Dobiáše, měla poměrně velký úspěch, ve skladatelské soutěži Ministerstva kultury Generace (1975) obdržel autor za tuto skladbu druhé místo s tím, že první cena udělena nebyla.¹⁰⁸ Skladbu na premiéře interpretoval 29. 9. 1976 pražský FOK pod taktovkou P. Vodrušky a Kühnův dětský sbor (sbormistr Pavel Kühn).¹⁰⁹

Symfonií č. 2 – pro orchestr (1977) 20' je třívětá symfonie (*I. Allegro; II. Grave; III. Prestissimo*), která byla představena v rámci Týdnu nové tvorby 1978 na premiéře ve Dvořákově síni v Rudolfinu v interpretaci Státního symfonického orchestru Zlín pod vedením Rostislava Hališky.¹¹⁰ Zvukový záznam na LP desce vydavatele Panton je dostupný v rámci alba (Týden nové tvorby 1978) v knihovně HAMU (signatura H_LP 10877). Při hledání záznamů v archivech musí být brán zřetel na původní číslování pořadí symfonií.¹¹¹

Kurzova Symfonie č. 3 – pro velký orchestr (1986) 25' by měla podle Kurze nést titul „Hledání“: „Je pokusem o objevení a vyjádření právě toho pozitivního. Heslovité charakteristiky nechť usměrní množinu asociací na tři podstatné okruhy – hledání světla, lásky a radosti. Tyto tři obsahové oblasti mohou ve volném slova smyslu být i jakýmsi motto jednotlivých vět symfonie.“¹¹²

Symfonie č. 4 „Ejhle, Hospodin přijde“ (2017) 22' je zatím Kurzova poslední symfonie. Tato symfonie zatím neměla svou premiéru, je členěna do tří vět a její podnázev je odvozen ze stejnojmenného chorálu, který je pouze instrumentálně citován ve třetí větě.¹¹³

¹⁰⁷ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹⁰⁸ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 243. ISBN 978-80-904757-0-0.

¹⁰⁹ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹¹⁰ In Cover k LP: (Týden nové tvorby 1978, Panton: Praha).

¹¹¹ Číslování je posunuté, starší záznamy pod názvem Symfonie č. 3 (1978) jsou podle novějšího pořadí vlastně Symfonií č. 2, jelikož Symfonie č. 3 jako taková byla složena až v roce 1986 a Kurz vyjmutím skladby Velké lalulá (1975, ČRo – 6586) pořadí symfonií posunul. Ve starších záznamech je však zanecháno pořadí původní.

¹¹² In text do programu: Ivan Kurz: III. Symfonie. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹¹³ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

2.1.3 Ostatní orchestrální skladby

Capriccio, largo a finale pro orchestr (197?) – I. *Allegro*; II. *Largo*; III. *Vivace*. Jednotlivé party a partitura jsou k dispozici v knihovně HAMU (H_Mat 244).

Koncertantní symfonietta pro fagot a orchestr (1971–1972) 16' – I. *Presto*; II. *Largo*; III. *Presto*. Skladbu na premiéře 16. 1. 1974 ve Zlíně interpretoval Státní symfonický orchestr pod taktovkou J. Hališky, sólový part zahrál J. Spěvák. Skladbu vydal ČHF.¹¹⁴ Partitura díla je uvedena v katalogu ČRo (signatura 6059).¹¹⁵

Vivat Kamila (1974) 16' je svita pro smyčcový orchestr (I. *Sostenuto – Andante*; II. *Vivace*; III. *Andantino*; IV. *Allegro*), která vznikla z otcovské radosti pana Kurze. V roce 1973 se totiž skladateli narodil jeho první potomek, dcera Kamila. Tato skladba patří mezi autorovu ranou tvorbu, pro kterou je typická hravost, humornost a optimismus s obecnou inklinací k neoklasickému stylu.¹¹⁶ Skladbu na premiéře 23. 9. 1974 provedl FOK pod vedením J. Kouta.¹¹⁷ Předepsané obsazení pultů ve smyčcovém orchestru je (8, 7, 6, 5, 4). Partitura díla je uvedena v katalogu ČRo pod signaturou (6222).¹¹⁸

Koncertino pro flétnu, klavír, bicí nástroje a smyčce (1974) 18'¹¹⁹ je skladba, která má podle autora charakter koncerta grossa a která by měla přinášet radost z pohybu a z harmonie. Premiéru měla na koncertě soutěže Generace, který se konal 16. 5. 1975 v domě kultury v Ostravě. Interpretovali ji zde členové Janáčkovy filharmonie, sólového partu klavíru se tehdy ujal Jan Marcol. Skladba byla na soutěži Generace velice úspěšná, obdržela v ní 1. místo.¹²⁰

¹¹⁴ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹¹⁵ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4195-koncertantni-symfonieta-pro-fagot-a-orchestr/>

¹¹⁶ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

¹¹⁷ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹¹⁸ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4227-vivat-kamila/>

¹¹⁹ Některé zdroje uvádí variantu hláskování „Concertino“, v databázi OSA však figuruje verze „Koncertino“.

¹²⁰ In text do programu: Ivan Kurz: *Koncertino pro klavír, flétnu, smyčce a bicí nástroje*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

V rozhovoru¹²¹ Evy Pensdorfové v Hudebních rozhledech autor podotýká výrazný rys, kterým je rytmus. Ten je podle něho podstatnou složkou jeho hudebního myšlení z hlediska invence. Dále je zde v rámci této skladby zmiňován virtuózní klavír připomínající Bartókův styl, avšak pro Kurze to nebyl při tvoření Koncertina uvědomělý vzor. Autor ještě podotýká, že při skládání neměl na mysli žádné životní problémy, šlo spíše o hudební kreaci a invenci než o obsahovou závažnost, avšak uvádí, že vnitřně má spíše blíže k tragice než k veselosti.

Dílo od té doby interpretovala řada těles, jmenovitě např. **Pražští komorní sólisté** (v několika sestavách: Josef Růžička/Tomáš Víšek – klavír, Vladimír Vlasák – bicí nástroje, Václav Michálek – flétna a další, pod taktovkou Eduarda Fischera a Pavla Vodrušky); **Komorní filharmonie České Budějovice** (Fr. Hudeček – klavír, J. Šimůnek – bicí, Jean Soldan – flétna s dirigentem Františkem Vajnarem) a také **Talichův komorní orchestr** rovněž s klavíristou Tomášem Víškem.¹²² Koncertino je strukturováno do 4 částí: *I. Animato*, *II. Presto*, *III. Adagio*, *IV. Prestissimo*. Český rozhlas má v archivu k dispozici nahrávku z roku 1975 v provedení Pražských komorních sólistů pod taktovkou Eduarda Fischera. Skladba je uvedena v katalogu ČRo pod signaturou (6273 a 7471).¹²³

Letní muzika (1975) 14' je suita pro smyčcový orchestr. Je členěna do částí *I. Moderato*; *II. Prestissimo – Grave*; *III. Vivace* pro obsazení (4, 3, 2, 2, 1). Byla provedena Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy (FOK) pod vedením dirigenta M. Konvalinky, v katalogu Panton je uvedena pod signaturou (PA 110629).¹²⁴ Skladba směřuje k pozitivní náladě, která je charakteristická pro autorovu ranou tvorbu.

Partitury a nahrávky na LP deskách jsou poměrně dostupné. Partitura (původně vydaná ČHF) je k dispozici v archivu Městské knihovny v Praze (signatura VP 112385) a také v knihovně HAMU (signatura H_1B 9592). LP deska s nahrávkou díla je k půjčení nebo poslechu v knihovně HAMU pod signaturou (H_LP 9583, LP 9584 – v rámci alba Týden nové tvorby 1976).

Na dlani (1985) 15' je směs moravských lidových písní pro komorní orchestr.

¹²¹ PENSDFORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(4), s. 170–172.

¹²² In text do programu: Ivan Kurz: Koncertino pro klavír, flétnu, smyčce a bicí nástroje. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹²³ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4194-koncertino-pro-fletnu-klavir-bici-nastroje-a-smycce/>

¹²⁴ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Zpověď – koncert pro fagot a orchestr (1991) 24' je skladba, kterou Ivan Kurz komponoval v myšlenkách na svého syna Štěpána Kurze, který v té době studoval obor fagot na Pražské konzervatoři u prof. Formáčka. Právě prof. Formáček uvedl premiéru skladby s orchestrem Pražské konzervatoře pod taktovkou Maria Klemense. Za nahrávku skladby, která byla vytvořena na podzim roku 2001, děkuje autor Plzeňskému rozhlasovému orchestru pod vedením Hynka Farkače, spolu s fagotistou Milanem Muzikářem, který zde výborně interpretoval náročný koncertní part fagotu. Název „Zpověď“ autor zvolil proto, aby dodržel rovinu odhalenosti bez jakéhokoli předstírání a stylizování, aby se svým způsobem „vyzpovídal“.¹²⁵ Partitura díla je uvedena v katalogu ČRo (10242, 10568).¹²⁶

Slavnostní fanfára k 50letí AMU (1996) 3' je krátkou fanfárou pro 3 trubky, 4 trombony, tubu a tympány. Jednotlivé party a partitura jsou k dispozici v knihovně HAMU (H_1D 7300; H_1D 7300a).

Magnifikace – hudba pro komorní orchestr (2003) 11' byla složena k příležitosti 10. výročí vzniku Pražské komorní filharmonie, ta dílo také interpretovala. Premiéru dirigoval Jiří Bělohlávek v Dvořákově síni pražského Rudolfinu. Autor dodává, že skladba je jakýsi oslavný rituál průběhového charakteru, který kromě samotné oslavy výročí obsahuje i celkovou bilanci a zamyšlení.¹²⁷ K dispozici je nahrávka v archivu ČRo, kterou v roce 2010 nahrál Symfonický orchestr Českého rozhlasu pod vedením Jana Kučery.¹²⁸

Četnické humoresky – koncertní suita (2007) je samostatně proveditelná koncertní suita, která byla vytvořena z hudby pro stejnojmenný televizní seriál (viz 3.7 Filmová tvorba).

¹²⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Zpověď. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹²⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4196-zpoved-koncert-pro-fagot-a-symfonicky-orchestr/>

¹²⁷ In text do programu: Ivan Kurz: Magnifikace. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹²⁸ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/17288-magnifikace-hudba-pro-komorni-orchestr/>

2.2 Komorní tvorba

Poměrně početná komorní tvorba Ivan Kurze zahrnuje například smyčcové kvartety, skladby pro sólové nástroje, dua, tria, kvintety, oktet, sonáty a sonatiny, též skladby elektroakustické a další. Náměty těchto děl jsou různé, Kurz často vybírá jako námět tematiku duchovní, filozofickou a psychologickou, avšak ve skladatelově komorní tvorbě existuje řada skladeb, které obsahují specifický druh programu, méně často se jedná o hudbu absolutní. Inspiraci pro své programní skladby autor často čerpá např. z výtvarného umění, poezie, duchovních textů, popř. z životních událostí a zkušeností.

2.2.1 Smyčcové kvartety

Polomy (1972) 18' (z autorových studentských let, Kurz ho nezapočítává do pořadí)

Notokruh – 1. smyčcový kvartet (1979) 14'

Šípkové růže – 2. smyčcový kvartet (1999) 13'

Slyším zpívat anděly – 3. smyčcový kvartet (2008) 18'

Adamu – 4. smyčcový kvartet (2011) 13'

Modlitba srdce – 5. smyčcový kvartet (2012) 14'

Píseň staré duše – 6. smyčcový kvartet (2016) 14'

Polomy (1972) 18' - (*I. Vivacissimo; II. Largo – Moderato – Largo; III. Prestissimo*) je nečíslovaný smyčcový kvartet, který vznikl během Kurzových studentských let, proto jej nezařazuje do pořadí svých smyčcových kvartetů. V názvu se vyskytuje slovní hříčka (půl/my = je nás polovina) společně s konotací přírodní lesní katastrofy. Jedná se o autorovu reakci na smrt otce, který ve stejném roce zemřel.¹²⁹

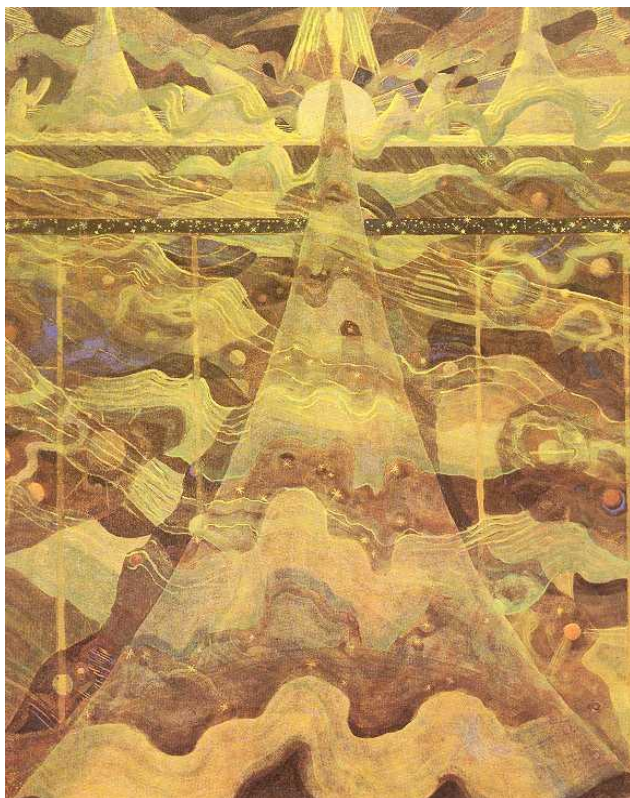
Kvartet je registrován v databázi OSA a vyskytuje se v seznamu¹³⁰ Alexandry Gilíkové. Premiéru 10. 6. 1974 zahrálo na AMU Škvorovo kvarteto.

¹²⁹ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

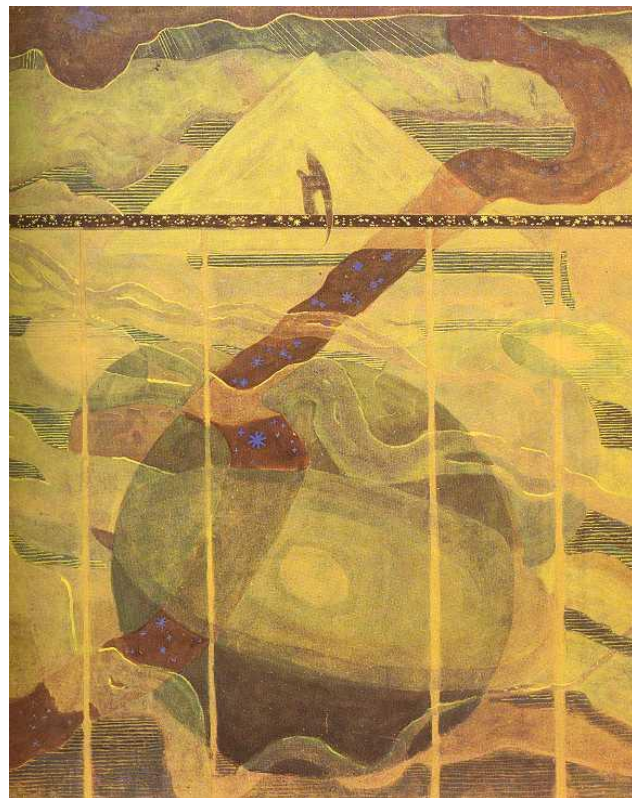
¹³⁰ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Notokruh – 1. smyčcový kvartet (1979) 14' vzniká podle dvoudílného obrazového cyklu Hvězdná sonáta, který vytvořil litevský malíř M. K. Čiurlionis (1875–1911)¹³¹. Tento malíř, hudebník a všestranný umělec své cykly obrazů občas tvořil a nazýval i podle různých hudebních forem, např. Sonáta (Jarní sonáta, Sluneční sonáta, Sonáta pyramid, ...), Preludia a fugy, Dvojitá těsna, atd. Jednotlivé obrazy pak také občas pojmenovává podle tempových určení jednotlivých vět (např. Allegro, Andante, ...).

Kurz se k dílu této osobnosti dostal prakticky náhodou, kdy od svého přítele (kolegy) na konferenci Týdnu nové tvorby ve Vilniusu obdržel jako dárek knihu s reprodukcemi Čiurlionisových děl. Kurze dílo velmi zaujalo, začal se o tohoto autora zajímat hlouběji a začal zkoumat i jeho originály. Kurz si při zkoumání díla uvědomil, jak blízko je výtvarná představitivost strukturálnímu myšlení skladatele.



Obrázek č. 3: *Allegro z Hvězdné sonáty*



Obrázek č. 4: *Andante z Hvězdné sonáty*

¹³¹ Ten byl představitelem fin de siècle, v jeho díle se vyskytuje styl výtvarného symbolismu a secese. U Čiurlionise je kromě jeho výtvarného umění zajímavé i jeho propojení s hudbou. Vedle soukromých studií studoval například na Varšavském hudebním institutu a na Lipské královské konzervatoři. Kromě toho, že byl malířem, byl rovněž významným národním skladatelem (je považován i za zakladatelskou osobnost litevské vážné hudby), sbormistrem, flétnistou, varhaníkem a spisovatelem. (Ciurlionis.eu. *Ciurlionis.eu* [online]. [cit. 2017-12-04]. Dostupné z: <http://ciurlionis.eu/en/>); (Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-12-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mikalojus_Konstantinas_%C4%8Ciurlionis)

Tento kvartet je po vzoru obrazů (Allegro, Andante) cyklu Hvězdná sonáta z roku 1908 členěn do dvou vět: *I. Moderato – Animato (attaca)*; *II. Sostenuto – Allegro assai/Allegretto – Andante*.

Na obrazu je zachycena země chaosu, hmota, ze které vyrůstají sloupy. Na oněch sloupech je položen trámec mostu, který je sestaven ze 12 znamení zvěrokruhu. Na mostě stojí anděl, v jehož přítomnosti se otevře trychtýř pronikající vzhůru, pomocí kterého se člověk může dostat z hmotné tváře světa (hmoty) výše. Bez pomoci anděla se přes most nelze dostat. Člověk se snaží tímto trychtýřem stoupat na andělský most, jeho úsilí je však zmařeno, anděl odchází přes most a mizí v dáli, trychtýř se uzavírá a člověk se řítí zpátky do chaosu.¹³²

Kurz postupoval tak, že proložil jednotlivá znamení zvěrokruhu notovou osnovou, hvězdy na obraze se pak staly notami, které pak tvořily základ pro 12 témat, s nimiž autor v průběhu skladby pracoval. Podrobněji tento kvartet analyzuje a porovnává ve svém článku¹³³ Vladimír Tichý, který zde uvažuje nad prvky stylové syntézy v rámci smyčcových kvartetů skladatelů střední generace. Premiéra skladby se konala na Týdnu nové tvorby 1981, ze kterého je v knihovně HAMU k dispozici nahrávka na LP deskách (signatura H_LP 12276; H_LP 12277; H_LP 12278).¹³⁴ Novější nahrávka na CD (*Česká soudobá hudba: smyčcová kvarteta*) z roku 1996, v provedení Stamicova kvarteta, je k dispozici v knihovně HAMU (H_CD 18450), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura CD 6577). Rovněž jednotlivé party a partitura díla jsou k dispozici v Městské knihovně v Praze (signatura VC 104573).

Šípkové růže – 2. smyčcový kvartet (1999) 13' je jednovětý kvartet, jehož pocitově obrazný svět nám přiblíží autor: „Šípkové růže jsou krásné, ale mají trny. Mohou být i obrazným symbolem života. Jejich kytice vypadá z dálky přitažlivě, ale v kontaktní blízkosti se změní a zavoní smutkem ...“¹³⁵ Autor rovněž poděkoval členům Stamicova kvarteta, které interpretovalo premiéru skladby, která se konala 6. 1. 2001 v Sále Martinů na pražské

¹³² In text do programu: Ivan Kurz: Notokruh. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017). Také z rozhovoru autora této práce se skladatelem (duben 2017).

¹³³ TICHÝ, Vladimír. Zárodky stylové syntézy: Úvaha nad smyčcovými kvartety Ivana Kurze, Otomara Kvěcha a Ladislava Kubíka. *Hudební rozhledy*. 1983, **36**(4), 168–173.

¹³⁴ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹³⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Šípkové růže – 2. smyčcový kvartet. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

HAMU.¹³⁶ Nahrávka z roku 2003, v interpretaci Stamicova kvarteta, je k sehnání v archivu Českého rozhlasu.

Slyším zpívat anděly – 3. smyčcový kvartet (2008) 19' vznikl v reakci na předčasné úmrtí violoncellisty Stamicova kvarteta Vladimíra Leixnera, což byl Kurzův přítel a kolega, vynikající kvartetní hráč, inspirátor a organizátor, především ve spojitosti s českou komorní hudbou. Mezi jeho počiny patří např. festival EuroArt¹³⁷ (založen roku 2000), byl zakládajícím členem Stamicova kvarteta (v roce 1985). Tato skladba je věnována jeho památce.¹³⁸

Jednotlivé věty nesou tempová určení (I. $\text{♩} = 40$; II. $\text{♩} = 48$). Kurz zde v melodice hojně využívá čistých intervalů, obsahově se podle autorových slov jedná o (augustinovské) „nahlédnutí“ do nebeské obce. Premiéra se konala v sále konzervatoře Jana Deyla v provedení Stamicova kvarteta (Jindřich Pazdera – housle; Josef Kekula – housle; Jan Pěruška – viola; Petr Hejný – violoncello).¹³⁹ Jednotlivé party a partitura díla (Český rozhlas, 2013) jsou k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1C 19657), v Městské knihovně v Praze (signatura VC 505), popř. je možné zakoupení/zapůjčení v nakladatelství Českého rozhlasu (pod názvem díla/signatura R 263).

Inspiraci pro Adamu – 4. smyčcový kvartet (2011) 13' našel Kurz ve starosumerských textech (archeologické nálezy hliněných tabulek minimálně 4 tisíce let starých), ve kterých se nachází výraz „Adamu“, z něhož je s největší pravděpodobností přejat biblický termín „Adam“. Při analýze tohoto slova Kurz uvádí, že ADAM je kořen slova, z něhož jsou derivovány výrazy Adamah (Země) a Adamu (pozemšťan). Přiklání se však i k možnosti, že už samotný kořen ADAM je ve starosumerštině jakousi slovní hříčkou, skládal by se tedy z více morfémů (A – předložka „z“) a (DAM – krev). Celkový výraz (ADAM) by pak v přepisu znamenal – (z krve), neboli ten z krve (stvořený).¹⁴⁰ Kurz se rovněž přiklání k závěru, že předtím, než bible používala slovo „Adam“ pro označení specifické osoby, byl tento termín např. v knize Genesis používán pro obecné označení druhu stvořených bytostí.¹⁴¹

¹³⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-04]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/14522-sipkove-ruze-2-smyccovy-kvartet/>

¹³⁷ Více informací o festivalu na (<http://www.euroart.cz>)

¹³⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Slyším zpívat anděly. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹³⁹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/22085-smyccovy-kvartet-c-3-slysim-zpivat-andely/>

¹⁴⁰ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (duben 2017).

¹⁴¹ In text do programu: Ivan Kurz: Adamu. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Dalším zajímavým aspektem skladby je její zpracování. Obsahově se jedná o velmi dílčí portrét lidské bytosti. Skladatel pracuje v rámci 4 tematických okruhů, které obrazně odpovídají rovinám vědomí člověka (oblast Ducha, oblast intelektu, oblast animální duše a oblast hmotného těla). Autor zjišťuje korelaci mezi fyzikálními jevy (zvuk, světlo) a lidským vědomím (také jako fyzikálním jevem pracujícím se světelnou a zvukovou škálou). Kurz tuto korelaci stručně vysvětluje na stavbě zvuku, který se skládá z alikvótních tónů určujících jeho kvality, podobným způsobem se lidské vědomí skládá z nervových center v různých oblastech, které částečně určují bytost. Forma skladby je odvozena od čtyřpolohové vybrané sekvence lidské DNA, která obsahuje 4 nukleotidy (A – adenin; G – guanin; C – cytosin; T – thymin), tato (nekonečně se variující) šroubovicová struktura se pak především odráží ve vzestupné (kruhové) harmonické linii, která se uplatňuje v průběhu celé skladby. Zmíněné složky pak umožňují 4 hudební plochy tvořící větší tektoniku. Melodie je primárně ve svém výchozím základu tvořena z kryptogramu jména ADAM (**a, d, a, em**). Provedení premiéry se ujalo Doležalovo kvarteto, které si od skladatele skladbu v roce 2011 objednalo.¹⁴² Jednotlivé party a partitura jsou k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1C 19656), v Městské knihovně v Praze (signatura VC 506), nebo k zakoupení/zapůjčení v nakladatelství Českého rozhlasu (pod názvem díla/signatura R 266). Nahrávka v provedení Doležalova kvarteta z roku 2014 je rovněž v archivu ČRo.

Modlitba srdce – 5. smyčcový kvartet (2012) 14' vznikl v souvislosti s četbou stejnojmenného spisku neznámého autora (pravděpodobně potulného mnicha), který byl sepsán v letech (1853–1856) a vydán v roce 1870 v Kazani. Byl různě vydáván a překládán do několika jazyků. Tento spis pojednává o tradičním způsobu modlitby, který je zde zprostředkováván moderní době. Tento typ modlitby spočívá v „... nalezení konkrétního místa na vlastním srdci, kde dochází ke kontaktu s vyšší dimenzí tzv. Kristova vědomí; tak byla užívána od nejstarších dob křesťanství. Je to způsob modlitby praktikovaný nejen prvními apoštoly nebo starými církevními otci.“¹⁴³ Kurz ještě dodává, že dávné výroky, jako např. výrok apoštola Pavla: „bez přestání se modlete ..., aby se pro bohatství Boží slávy ve vás posílil a upevnil vnitřní člověk a aby Kristus přebýval ve vašich srdcích.“, taktéž výrok J. A. Komenského: „vejdi do domu srdce svého a zavři za sebou dveře.“, nejsou podle autora nic jiného, než pobídkou k této modlitbě.¹⁴⁴

¹⁴² In text do programu: Ivan Kurz: Adamu. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁴³ In text do programu: Ivan Kurz: Modlitba srdce. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁴⁴ Tamtéž.

„Pátý smyčcový kvartet se pokouší o hledání zvukového obrazu lidského vědomí otevírajícího se pokusům o tuto proměnu. Premiéry se v Sále Martinů na HAMU ujalo 25. 11. 2012 Stamicovo kvarteto.“¹⁴⁵

Píseň staré duše – 6. smyčcový kvartet (2016) 16' je zatím autorův poslední. Termín „stará duše“ pochází ze staré duchovně-filozofické literatury, značně odpovídá platónskému pojetí duše.

Duše má ještě před propojením do pozemské hmoty (narození člověka) zkušenosti z jiného světa (u Platóna – Eidos, ideální svět), po zániku nositele pozemský svět opět opustí. Pro autora je tento filozofický fenomén inspirační rovinou této skladby. Skladatel však nepřirazuje skladbě konkrétní program, aby neomezoval asociační množinu, jejímž omezením by podle jeho slov šel proti principu hudby samotné.¹⁴⁶

Kvartet měl premiéru 12. prosince 2017 v Sále Martinů na HAMU v rámci festivalu komorní hudby EuroArt, který byl zařazen do programu festivalu Dny Bohuslava Martinů 2017. Toto dílo již tradičně interpretovalo Stamicovo kvarteto (Jindřich Pazdera – housle; Josef Kekula – housle; Jan Pěruška – viola; Petr Hejný – violoncello).

2.2.2 Skladby pro sólové nástroje

Pět aforismů pro sólovou flétnu (1971) 5', (I. *Largo*; II. *Vivace*; III. *Comodo*; IV. *Prestissimo*; V. *Moderato*). Premiéru skladby provedl 30. 9. 1972 ve Strakonících Jan Riedlbauch.¹⁴⁷

Převleky – fantázie pro klavír (1972) 8', (I. *Presto – Largo*; II. *Allegro assai*).

Pětilístek – suite pro klavír (1973) 12', (I. *Lento*; II. *Vivace*; III. *Animato*; IV. *Adagio*; V. *Prestissimo*). Premiéra se konala 2. 6. 1974 na festivalu Pražské jaro, kde ji interpretoval Jiří Holeňa. Skladba byla oceněna na 1. ročníku soutěže Ministerstva kultury ČSR. Hudebniny i záznamy díla vydal Panton. Partitura je k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1C 9855), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura VK 86137). Nahrávka na LP desce je

¹⁴⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Modlitba srdce. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁴⁶ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

¹⁴⁷ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmłodší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univezity Karlovy.

k dispozici v albu *Soutěž mladých skladatelů* v knihovně HAMU (signatura H_LP 9546–9547; LP 9548–9549).¹⁴⁸

Elegie pro akordeon (1978) 6′, premiéra se konala 5. 12. 1979, vydal Český hudební fond.

Stíny – 4 věty pro kytaru (1983) 13′, skladba zazněla na festivalu Pražské jaro v roce 1989, interpretoval ji Lubomír Brabec. Nahrávku vydal Multisonic v roce 1990, je k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_CD 22826), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura CD 1566). Dílo je uvedeno v katalogu ČRo (05360; 06654-8).

Ranní modlitby – suite pro sólovou violu (1988) 12′ obsahuje pět částí. „Skladba není pojímána tak, že modlitba musí mít jen tklivě meditativní atmosféru; modlitba je v Kurzově chápání rozhovor s Bohem – a s Bohem lze mluvit o čemkoli.“¹⁴⁹ Kurz doplňuje: „Pokud člověk usiluje o život s Bohem, jedná se o běžnou komunikaci, Je to vlastně sdílení s Bohem (a můžu se podělit i o radost), a čím je kontakt hlubší, tím je poloha sdílení širší.“¹⁵⁰ Premiéra díla se konala ve Vatikánu.¹⁵¹ Nahrávku Jana Pěrušky z roku 2001 vlastní archiv ČRo.

Reminiscence – věta pro sólový fagot (1988) 7′, katalog ČRo (08855; 09330-1).

Sólo pro pana Dulciana (1995) 8′ je skladba pro sólový fagot, která vznikla na objednávku soutěže Pražské jaro jako povinná kompozice pro ročník 1996. Nahrávka Pavla Langpaula z roku 2000 vlastní archiv ČRo. Partituru vydal Panton, je k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1C 16587, a, b, c).

Oscilace – rozjímání pro varhany (2001) 11′

Sólistův chléb (2010) 9′ je skladba pro sólový tenorový pozoun, která byla komponována jako povinná soutěžní skladba v oboru trombón pro 63. ročník Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro 2011. Toto vedlo autora k využívání nejrůznějších technických a výrazových možností nástroje. „Chtěl jsem, aby každý sólista mohl ukázat, jak svůj nástroj ovládá a zároveň tím demonstrovat, jak obtížně získává živobytí – odtud tedy název skladby *Sólistův chléb*. Dovoluji si věřit, že jsem technické nároky nepřehnal, a že vzdor nárokům, které

¹⁴⁸ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹⁴⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 531.

¹⁵⁰ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 531.

¹⁵¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12319-ranni-modlitby-suite-pro-violu/>.

skladba na hráče klade, bude i příležitostí ke spontánnímu muzicírování.¹⁵² Partituru díla vydalo v roce 2011 nakladatelství Bärenreiter, je k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1C 18473).

Zpívající abeceda – férie pro sólový klavír (2011) 12' vznikla na přelomu roku 2010 a 2011 na objednávku klavíristy a skladatele Jana Duška. Kurz používá tónorod převzatý z abecedy, která odpovídá frygické tónině v transpozici od „a“ (a, b, c, d, e, f, g), Kurz pak ještě k této řadě přidává tón „h“, který nazývá „pikantní hypodórskou příměsí“, která rovněž zapadá do abecedního pořadí. Z těchto písmen (tónů) jsou postavena melodická témata skladby. Kurz z uvedených písmen rovněž poskládal jména andělů, což také velmi ovlivnilo melodické útvary ve skladbě.¹⁵³

Pírka ptáka Ohniváka – obrázek pro sólové violoncello (2017) 7'

O ptáčkovi, který se bál létat – pohádkové podobenství pro sólovou violu (2017) 10'

Sedm přednesových etud pro kytaru (19??) 9'

2.2.3 Sonáty a sonatiny

I. Sonáta pro housle a klavír (1975) 19', (*I. Moderato – Presto; II. Largo; III. Presto*). Skladba je podle autora vystavěna v zásadě ze dvou prvků: stylizované nápodoby zvuku zvonů a synkopické rytmizace jediného tónu. „Stylizace zvuku zvonů je symbolem času stojícího, synkopicky rytmizovaný tón času neúprosně se deroucího vpřed. A tak v symbolické dvojici stojí vedle sebe věčnost a depeše neustálé proměny a pohybu. Třetím výrazovým typem je lyrická melodie – jakési polidštění celé hudební výpovědi.“¹⁵⁴ Kurz dodává, že sonáta klade vysoké technické nároky na oba nástroje. Její interpretace podle něj vyžaduje virtuozitu, živelnost i přesvědčivý lyrický ponor. Premiéra se konala 2. 6. 1976, skladbu interpretovali Jan Riedlbauch – housle; Zdeňka Sklenářová – klavír.¹⁵⁵ Noty vydal Český hudební fond. LP deska se záznamem (Jiří Tomášek – housle; Tomáš Růžička – klavír) je k dispozici v rámci alba *Mladá hudební generace* v knihovně HAMU (signatura H_LP 11404; LP 11405; LP 11406). Rovněž je k dispozici další nahrávka, tentokrát na CD (Petr

¹⁵² KURZ, Ivan. *Sólistův chléb: Pro tenorový pozoun*. Praha: Bärenreiter, 2011. ISMN 979-0-2601-0528-7. (Průvodní slovo).

¹⁵³ In text do programu: Ivan Kurz: Zpívající abeceda. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁵⁴ In text do programu: Ivan Kurz: I. Sonáta pro housle a klavír. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁵⁵ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Maceček – housle; Daniel Wiesner – klavír) v rámci alba *Kaleidoskop: pohled na českou soudobou hudbu pro housle a klavír* (Triga, 1999) v knihovně HAMU (signatura H_CD 18983–18984), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura 1–2 CD 5496).

Sonáta pro klavír (1976) 15', (I. Lento; II. Allegro; III. Largo). „Jejím základním obsahovým záměrem je , ... konfrontace dvou světů – dramaticky vyhoceného, útočného až neúprosného a jemného, lehce zničitelného, bezbranného.“ Hudebním těžištěm tohoto dění je první věta, jejíž vnitřní dění lze metaforicky charakterizovat jako: , ... postupné prodírání se vzhůru k nějaké nevyřčené ideé fixe.“ V dalších částech sonáty je tato základní linie dokreslována a osvětlována z jiných hledisek (buď ve smyslu dotvrzení, nebo kontrastu).¹⁵⁶ Skladba měla premiéru na Týdnu nové tvorby 1977, na klavír ji přednesl Jiří Holeňa.¹⁵⁷ K dispozici je nahrávka na LP desce v rámci alba TNT 1977 v knihovně HAMU (signatura H_LP 10450; LP 10451). Partitura díla je dostupná v albu skladeb *Klavírní skladby mladých českých autorů* (Supraphon, 1982) buď v knihovně HAMU (signatura H_1C 10339), nebo v knihovně Pedagogické fakulty UK (signatura C606 – depozitář).

Virtuozíno – sonáta pro flétnu a klavír (1976) 7', (I. Prestissimo; II. Adagio; III. Animato). Tato skladba měla premiéru 4. 10. 1977 ve Strakonících, kde ji provedli Jan Riedlbauch – flétna a Zdeňka Kurzová – klavír. Partituru vydal ČHF.¹⁵⁸ Nahrávka díla je k dispozici na CD (Jan Riedlbauch, Daniel Wiesner, *Czech contemporary music for flute and piano*, Praha: Triga, 1998) v knihovně AMU (signatura H_CD 18900).

Chvalopění – II. sonáta pro housle a klavír (1985) 15', (I. Allegretto; II. Lento; III. Allegretto) Toto dílo je podle autorových slov zamýšleno jako radostná hudební oslava. „Skladba vyrůstá z intonací ptačího zpěvu, prochází plochami milostné lyriky, aby nakonec našla své zacílení v oslavném chorálu.“¹⁵⁹ Kurz ji napsal na jaře 1985 z podnětu houslisty Jiřího Tomáška a klavíristy Josefa Růžičky. „Je koncipována do tří vět, ve kterých převládá hravá melodická kresba kladená do kontrastu s jemnou lyrickou melodikou.“¹⁶⁰ Podle autora chce být jejím hlavním smyslem objevování radosti a skryté krásy a předávání těchto hodnot nitru posluchače. „Kurzovo Chvalopění se snaží postihnout myšlenku, že příroda a vše, co nás

¹⁵⁶ In předmluva k 1. vydání: Jan Drehner: *Klavírní skladby mladých českých autorů*. (Supraphon, 1982).

¹⁵⁷ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ In text do programu: Ivan Kurz: Chvalopění. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁶⁰ Tamtéž.

obklopuje, není-li negativně ovlivněno člověkem, chválí Boha svou spontánní existencí.“¹⁶¹ Kurz dodává své zamyšlení: „Tam, kde skladatel obrací svůj pohled vědomě k Bohu, ať konkrétně nebo v obecné rovině jakéhosi chvalopění, dostává inspiraci z této sféry. (...) Jak v této souvislosti nevzpomenout např. na dílo J. S. Bacha, které je prodchnuto skutečně tou nejvyšší inspirací a navrácí se zpět ke svému duchovnímu zdroji i s posluchačem, kterého nese.“¹⁶² Partituru vydalo v roce 1989 vydavatelství Panton, je dostupná v knihovně HAMU (signatura H_1C 4147, a), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura VH 120622).

Sonatina pro klavír (1988) 11' byla vydána v roce 2006 vydavatelstvím Panton. Partitura je k dispozici v Městské knihovně v Praze (signatura VK 7235).

2.2.4 Tvorba pro další komorní ensembly

Duo pro klarinet a fagot (1972) 12'¹⁶³

Květovaný pták – kvintet pro flétnu, housle, violu, basklarinet a bicí (1974) 8', (I. Presto; II. Larghetto; III. Allegro). Premiéru provedlo 10. 6. 1974 v Praze hudební těleso Ars cameralis.¹⁶⁴ V obsazení se bicími nástroji v této skladbě specificky rozumí vibrafon a xylofon. Dílo je v databázi ČRo, je zde k dispozici partitura a nahrávka z roku 1975, ta byla nahrána v ČSRo.

Vitamíny I (1978) 9', (I. Allegro; II. Largo; III. Presto) je duo pro flétnu a klavír. Premiéra skladby se konala v roce 1978 v Karlových Varech v rámci festivalu Mladé pódium, kde ji interpretovali J. Hönig a S. Hönigová.¹⁶⁵ Partitura vydavatelství Panton je k sehnání v knihovně HAMU (1. vydání – 1981), signatura H_1C 7436, H_1C 7436a; (2. vydání – 1996), signatura H_1C 17005). První vydání je rovněž dostupné v Městské knihovně v Praze (signatura VN 108362). Český rozhlas vlastní ve svém archivu dvě nahrávky: (ČSRo Plzeň, 1981), Eva Hallerová – flétna, Jana Nácovská – klavír; (ČRo Praha, 2007), Jiří Válek – flétna; Martin Fila – klavír.

¹⁶¹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 531.

¹⁶² VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 531.

¹⁶³ Tato skladba figuruje v databázi hudebních děl OSA. Databáze je dostupná na oficiálních stránkách OSA.

¹⁶⁴ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

¹⁶⁵ Tamtéž.

Vitamíny II (1978) 9', (I. *Allegro*; II. *Largo*; III. *Presto*) je druhá verze skladby Vitamíny, která byla upravena pro provedení ve smyčcovém triu (housle, viola, violoncello).

Nokturna pro čtyři (1979) 10', (I. *Grave – Largo*; Intermezzo – *Vivace*; II. *Largo – Adagio*) jsou 2 věty a intermezzo pro flétnu, hoboj, violoncello a cembalo. Nahrávka ČSRo z roku 1980 v interpretaci: (Vladislav Paulík – flétna; František Kimel – hoboj; Milan Kantorek – violoncello; Hana Burešová – cembalo) je k sehnání v archivu Českého rozhlasu. Partitura díla vydaná ČHF je dostupná v Městské knihovně v Praze (signatura VC 104304).

Žalm (1980) 13', (I. *Largo*; II. *Vivace*) je sextet pro flétnu, hoboj, housle, violu, violoncello a alt (na vokál), který Kurz napsal na text žalmu 57. Jelikož se jednalo o hudební dílo s duchovním námětem vytvořené za dob minulého režimu, byly pro provedení vynechány všechny souhlásky v textu. Alt tedy zpíval pouze na příslušné vokály.¹⁶⁶ Skladba zazněla na Týdnu nové tvorby 1983, ze kterého je v knihovně HAMU k dispozici nahrávka na LP desce (signatura H_LP 13298; LP 13299; LP 13300). Novější nahrávku díla z roku 2000, (Andrea Kalivodová – zpěv; Lenka Smolčánková – flétna; Jakub Hoďánek – hoboj; Josef Kekula – housle; Jan Pěruška – viola; Vladimír Leixner – violoncello) vlastní archiv ČRo.

Dotyk (1982) 14' je jednověté klavírní trio (klavír, housle, violoncello) s vnitřním trojdílným členěním. Premiéru interpretovalo v rámci komorního cyklu České filharmonie 16. 3. 1983 v Dvořákově síni pražského Rudolfiny těleso Nové pražské trio (Arnošt Střížek – klavír; Jiří Klika – housle; Jan Zvolánek – violoncello), které si v roce 1982 skladbu samo objednalo.¹⁶⁷ Kurz přibližuje svou skladbu: „Dotyk, to je první ohmatávání, první kontakt, je to vazba nesmělá a krátká. Dotyk může být i výsledkem zápasivého směřování k určitému cíli. Může být i předzvěstí budoucího trvalého spojení“¹⁶⁸. „Dotyk symbolizuje touhu po vzmachu k něčemu světlému a neušpiněnému. Výtvarným vzorem by podle Kurze mohl být Michelangelův motiv ze Sixtínské kaple, kdy Adam vztahuje ruku k Bohu. Tedy hudební vyjádření touhy vztáhnout ruku k ruce Boží.“¹⁶⁹ Skladbu rovněž interpretovalo například

¹⁶⁶ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

¹⁶⁷ In text do programu: Ivan Kurz: Dotyk. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 531.

Novosibiřské trio a Trio Antonína Dvořáka.¹⁷⁰ Skladbu vydalo v roce 1986 vydavatelství Panton, její partitura je dostupná v katalogu ČRo (03985; 05693; 05917; 07606-8)¹⁷¹.

Dvě „já“ (1984) 17' je duo pro dvoje housle. Kurz zde obsahově vychází ze skutečnosti, že každý člověk je svým způsobem schizofrenní.¹⁷² „Každý z nás ví o svém živočišném já – a pouze někde v koutku se krčí já duchovní. Obě já jsou ve vzájemném sváru, světské já jde proti duchovnímu; nakonec však dojde k ‚happy endu‘ a ke splynutí obou.“¹⁷³ Autor záměrně zvolil dva stejné nástroje, aby vzhledem k obsahu zdůraznil, že oba hlasy vychází ze stejného základu.¹⁷⁴ Skladba zazněla na Týdnu nové tvorby 1985, ze kterého je dostupná nahrávka (Jiří Tomášek, Naděžda Novotná) v knihovně HAMU (signatura H_LP 3906; LP 14533; LP 14534). Partitura se nachází v katalogu ČRo (05780; 09831-2)¹⁷⁵.

Očekávání (1984) 17' je duo pro lesní roh a klavír, které mělo svou premiéru na festivalu Pražské jaro 1986, kde je interpretovala Vladimíra Klánská (lesní roh) a Ivan Klánský (klavír). Jedná se o čtyřvětou kompozici (*I. Grave; II. Moderato; III. Grave; IV. Allegro*) jdoucí v jednom proudu. Obsahově je podle autora první věta jakousi samomluvou lesního rohu, který klade otázky, na něž jsou zamýšleny další věty jako dílčí odpovědi. V závěru skladby zaznívá naznačený smuteční pochod, který je „uprostřed fráze“ náhle přerušen. Toto náhlé přerušení totiž odkazuje na název skladby „Očekávání“. „Co nás vlastně čeká??“, ptá se autor.¹⁷⁶

„Žijeme v době kulturního úpadku. Nejvážnější známkou této skutečnosti je konec stylu, ztráta slohového cítění, pravidla tvorby jsou opuštěna, všechno je dovoleno, a tak kultura nevytváří velký nosný styl, ale stává se bazarem, podléhajícím stále více zákonům trhu. Pokud by toto měla skutečně a trvale být naše ‚kulturní‘ budoucnost, pak nám nezbyvá, než přerušeny smuteční pochod jako symbol loučení dohrát.“¹⁷⁷

¹⁷⁰ In text do programu: Ivan Kurz: Dotyk. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁷¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4187-dotyk/>.

¹⁷² VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), s. 530.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4188-dve-ja/>.

¹⁷⁶ In text do programu: Ivan Kurz: Očekávání. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁷⁷ In text do programu: Ivan Kurz: Očekávání. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Partitura je spolu s jednotlivým partem lesního rohu dostupná v knihovně HAMU (signatura H_1D 6847; H_1C 19655), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura VN 1850). Existují dvoje vydání, 1. vydání vydal v roce 1988 ČHF, novější vydání vydal v roce 2009 Český rozhlas. Nahrávku Vl. Klánské a I. Klánského z roku 1991 vlastní archiv Českého rozhlasu.

Pokušení – kvintet pro flétnu, housle, violoncello, klavír a bicí nástroje (1988) 13' vznikl na objednávku ensemblu „Baroque jazz quintet“, který ho provedl na premiéře 2. 3. 1989.¹⁷⁸ „Obsahovým základem je pokušení Krista na poušti. (...) U Krista se však projeví jinak než na úrovni obyčejného smrtelníka. Je zde postavena hierarchická trojice, jakési tři oktávy možných pokušení: 1. pokušení na úrovni smyslové, 2. nabídka moci, 3. znevážení Božího majestátu. Nic jiného totiž člověka nemůže potkat.“¹⁷⁹ Dokonalý model pokušení zde Kurz pojímá tak, že člověka pokušení zachvacuje do míry jeho sklonů k němu, tj., někdy často, někdy méně často.¹⁸⁰ „Stavba skladby sleduje nejspíše rondový princip. Tektonické napětí vychází ze dvou základních protikladů: chvějivých melodických útvarů a agresivního rytmického pulsu. Obě tyto vyhraněné výrazové polohy napomáhají obsahové sdělnosti díla i jeho emoční působivosti.“¹⁸¹ Autor zde kombinuje typické prvky svého hudebního jazyka s prvky z populární hudby, např. se zde objevují swingové hudební plochy a stylizovaný jazzový puls. Obecně zde jde o pročištěnou hudební poetiku a pestrou hru barev. Skladba byla v roce 2002 přepracována a existuje několik nahrávek.¹⁸² Většina z nich je dostupná v knihovně HAMU. Nahrávka tělesa Baroque jazz quintet v albu *Post Scriptum* z roku 2000 (signatura H_CD 19104), popř. nahrávka stejného tělesa na LP (H_LP 16604; LP 16605). Další nahrávka přepracované verze skladby je v interpretaci souboru Ensemble Martinů v albu *Jazz & Rock in Classic* z roku 2003 (H_CD 20137).

Trio giocoso – trio pro housle, klarinet a klavír (1997) 12' je skladba, která byla napsána v létě 1997, kde jejím vnějším podnětem byla objednávka známého amerického houslisty a vynikajícího komorního hráče Waltera Verdehra, kterému je též věnována. Skladba premiérovala na Pražském jaru 1998, kde ji interpretoval se svým triem (Verdehr Trio). Rovněž ji toto těleso provedlo na celé řadě koncertů v USA.¹⁸³ Obsahově skladbu popisuje

¹⁷⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Pokušení. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁷⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

¹⁸⁰ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² In text do programu: Ivan Kurz: Pokušení. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁸³ In text do programu: Ivan Kurz: Trio giocoso. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Kurz jako: „Vyjádření pozitivního obsahového náboje, pocitu radosti a hravosti, srdce, které není studené, tj. objevení nové krásy, jemné a poetické, to chce být smyslem existence mé kompozice.“¹⁸⁴ Mezi další provedení skladby patří např. provedení v podání Tria Sólistů (Jaroslav Svěcený, Jiří Hlaváč, Eduard Spáčil).¹⁸⁵

Sen – smyčcové trio + bambusy (1998) 12' je jednovětá skladba, která vznikla na podnět objednávky komorního tělesa České filharmonie „Variace“, to skladbu interpretovalo v Sukově síni pražského Rudolfiny.¹⁸⁶ Autor skladbu popisuje jako citovou zповěď, která je pouze ve „Snu“, cokoliv, co v tomto smyslu není realizováno, zůstává trvale krásným.¹⁸⁷ „Na mnohé most jazyka nestačí, most je skutečný, ale živlem snu je éter. Chtěl jsem, aby to byl obraz, který připluje a zase zmizí, jako když včelám nalehne na křídla večer ...“¹⁸⁸ Existuje nahrávka komorního tělesa „Variace“ z roku 2000, kterou vlastní archiv Českého rozhlasu.

Písnička z Bretagne (2003) 10' je kvartet pro flétnu, klarinet/housle, violoncello a klavír, který vznikl jako reflexe autorova pobytu na ostrově Bréhat nacházejícího se v Bretani. Autor se inspiroval melodií věžních hodin, která vyzváněla v každé poledne, ta tvoří základní melodickou plochu skladby. Dále se autor zvukově inspiroval šumem větru, vody, zvuky křídel mořských ptáků a souzvuky vyšších harmonických tónů, které se v přírodních akustických jevech nachází.¹⁸⁹ „Chtěl jsem, aby to byla pohodová skladba s příjemnou náladou, mající v sobě alespoň kousek oné francouzské lehkosti.“¹⁹⁰ Premiéru skladby interpretoval Ensemble MoEns (H. Bartoň – klavír; K. Doležal – klarinet; L. Šimková – flétna; M. Stražilová – violoncello). Další provedení se konalo 29. 12. 2005 v Praze v rámci festivalu Doteky hudby a poezie, kde skladbu provedl Ensemble Martinů, ten vytvořil nahrávku z roku 2006, která je ve vlastnictví archivu Českého rozhlasu.¹⁹¹

Včelí políbení (2005) 4' je dechový oktet pro 2 hoboje, 2 klarinety, 2 lesní rohy a 2 fagoty, který je při svém provedení, v rámci sonického slohu, podpořen reprodukováným zvukem bzučení včelího úlu. Námět není náhodný, Ivan Kurz, jak již bylo zmíněno v jeho životopisné

¹⁸⁴ In text do programu: Ivan Kurz: Trio giocoso. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁸⁵ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12318-trio-giocoso-pro-housle-klarinet-a-klavir/>.

¹⁸⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12375-sen-trio-pro-housle-violu-a-violoncello/>.

¹⁸⁷ In text do programu: Ivan Kurz: Sen. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁸⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Sen. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁸⁹ In text do programu: Ivan Kurz: Písnička z Bretagne. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁹⁰ In text do programu: Ivan Kurz: Písnička z Bretagne. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁹¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/17287-pisnicka-z-bretagne-kvartet-pro-klavir-klarinet-fletnu-a-violoncello/>.

kapitole, je také vášnivým rekreačním včelařem, který vlastní včelí úly v Orlických horách. Tuto skladbu autor věnuje právě jim.¹⁹² Premiéra se konala nejprve v roce 2005 v Zadní Třebáni, v rámci tzv. II. Medového odpoledne, které uspořádal fagotista Luboš Fait. Skladbu zde interpretovalo těleso Harmonia Mozartiana Pragensis. Stejný ansámbl provedl skladbu v následujícím roce, 15. 6. 2006 v Praze v žižkovském Atriu.¹⁹³

Stříbřité vlákno (2011) 14' je kvintet pro trubku, 2 trombony, lesní roh a varhany. Vznikl z popudu skvělého hornisty, pedagoga a organizátora komorních koncertů žesťových nástrojů prof. Aloise Čočka, kterému Kurz tuto skladbu rovněž věnoval in memoriam. Název díla podle autora vychází ze zvukového obrazu souboru žesťových nástrojů a varhan, ve kterém se zrcadlí slavnostní a třpytivý zvukový lesk a jeho silné emočně filozofické tíhnutí. Kurz popisuje věčný pojem „stříbřitého vlákna“ také ve významu paprsku životní energie astrálního člověka neboli princip oživující. Rovněž podotýká, že tento termín byl používán alchymisty při tvorbě tzv. velkého díla, které původně cílilo k dosažení očisty lidské bytosti.¹⁹⁴ „V této souvislosti jde o terminus označující propojení tří základních komponent lidské bytosti (animální, intelektuální a duchovní).“¹⁹⁵

Hubertské převleky hraběte Šporka (2014) 10' je duo pro hoboj a cembalo, které autor napsal na jaře 2014. Nechal se inspirovat festivalem Hudební léto Kuks, kde na tomto místě působil významný kulturní mecenáš hrabě František Antonín Špork (1662–1738), který měl velký vliv na tehdejší společenský život. Kurz vysvětluje, že skladbu složil především k jeho poctě, kombinuje zde meditaci nad loveckou árií ze sbírky řádu sv. Huberta „Pour aller alla chasse“, ve světle nelehkého životního údělu hraběte Šporka, se soudobým hudebním komentářem. Skladba je podle slov autora kaleidoskopem citových obrazů vyžadujícím řadu speciálního výraziva. Objevují se zde virtuózní pasáže a skoky v cembalu a pokročilé artikulace a „věčný dech“ u hoboje. Světovou premiéru měla skladba na zmíněném festivalu 19. 7. 2014 v Kostele Povýšení sv. Kříže v Choustníkově Hradišti, kde ji interpretovali Vilém Veverka na hoboj a

¹⁹² Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/20148-vceli-polibeni-pro-dechove-okteto/>.

¹⁹³ HŮLEK, Julius. Nevšední večer premiér. *Hudební rozhledy*. 2006, **59**(08), s. 20–21.

¹⁹⁴ In text do programu: Ivan Kurz: Stříbřité vlákno. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁹⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Stříbřité vlákno. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Barbara Maria Willi na cembalo.¹⁹⁶ Pražská premiéra skladby se pak konala 25. 11. 2014 na koncertě Umělecké besedy.¹⁹⁷

Dobromysl (2015) 10' je duo pro flétnu a klavír. Autor s humorem podotýká, že se nejedná o stejnojmennou bylinku, ale o Mysl, která přináší dobré poselství. Tento hudební příspěvek je podle autorových slov zamýšlen jako upřímný obraz radosti a čistoty s ambicemi obdarovat a potěšit.¹⁹⁸

2.2.5 Ostatní skladby komorní tvorby

Divertimento pro hoboj a violu (1970) 11' je Kurzova raná třívětá skladba (*I. Andante; II. Largo; III. Presto*), jejíž premiéru 19. 4. 1971 v Praze interpretovali J. Adamus a P. Opšitoš.¹⁹⁹

Minisuita pro 2 housle (1971) 6' je tvořena ze 4 částí (*I. Moderato; II. Presto; III. Moderato; IV. Sostenuto*). Premiéru měla 30. 9. 1972 ve Strakonících, kde ji provedli M. a J. Riedlbauchovi.²⁰⁰

Concertino pro fagot a klavír (1971) 16', (*I. Presto; II. Largo; III. Presto*). Premiéru 30. 9. 1972 ve Strakonících interpretovali J. Zpěvák; J. Holeňa.²⁰¹

Zámecká hudba pro flétnu, housle a harfu (1972) 10' je suite, která vznikla s jistou nadsázkou v reakci na pobyt ve vojenské hudební škole v Roudnici nad Labem. Je to skladba z autorových studentských let. Skladatel v tehdejší rozhovoru podotýká, že skladba má spíše vývojově-osobní význam než koncertně-umělecký jako takový.²⁰² Premiéra se uskutečnila 18. 4. 1973 v Praze, ujali se jí J. Boušek; Fr. Havlín a L. Váchalová.²⁰³

¹⁹⁶ HYBLER, Martin. Světová premiéra na festivalu Hudební léto Kuks. In: Operaplus.cz [online]. 21. 07. 2014 [cit. 2018-02-04]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/svetova-premiera-na-festivalu-hudebni-leto-kuks/>.

¹⁹⁷ In text do programu: Ivan Kurz: Hubertské převleky hraběte Šporka. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁹⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Dobromysl. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

¹⁹⁹ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² PENSDORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(4), s. 170–172.

²⁰³ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Devatero – 9 variací pro violoncello a klavír (1976) 7' mělo premiéru 23. 8. 1979 na festivalu Mladé pódium v Karlových Varech. Zde dílo provedli B. Pavlas a V. Langrová. Partituru tehdy vydal Český hudební fond.²⁰⁴

Litanie – pro varhany a bicí nástroje (1984) 24' je svým způsobem hudební modlitbou, která je členěna do dvou částí. První část je spíše hybná a dramatická, zatímco druhá je meditativní. V závěru skladby zaznívá chorál (Chvalte Pána národové) podle žalmu 117 v hudební podobě z českobratrského evangelického žaltáře.²⁰⁵ Partitura je uvedena v katalogu ČRo (06835).²⁰⁶

Metafora – fantazie pro pozoun a klavír (1986) 8' je skladba, jejíž partitura je rovněž uvedena v katalogu ČRo (signatura 08293-7).²⁰⁷

Poslední večere – pro sólové housle a 12 smyčcových nástrojů (2006) 13' je dílo, jehož celkem často používané komorní obsazení 13 hráčů (sólové housle + 4, 3, 3, 2, 1) asociuje Krista a 12 apoštolů majících poslední večeři před Kristovým ukřižováním. Autor zde kompozičně postupuje tak, že vyjma sólových houslí, které se mohou volně pohybovat po všech tónech, přiřadí každému z 12 smyčcových nástrojů pouze jeden půltón z temperované tónové soustavy. Kurz vysvětluje symboliku svého kompozičního postupu: „On jediný měl komplexní poznání, apoštolové jen částečné. Obraz poslední večeře, kde sólové housle jsou v použitém tónovém materiálu svobodné a ostatní smyčce, každý individuálně, prezentují pouze jednu dvanáctinu celku, v mé mysli zvolenému biblickému výjevu odpovídá.“²⁰⁸

Autor dodává, že v praxi to vypadá tak, že jednotlivé smyčcové nástroje nemůžou přesáhnout ani sólové housle, ani ostatní smyčcové nástroje, poněvadž jim připadá právě pouze 1 půltón a kromě sólových houslí svobodně se pohybujících jsou všichni pouze částeční. Kurz obecně považuje poslední večeři Páně za jeden ze základních pilířů velikonočního období, zejména díky tomu, že dala nejpodstatnější základ křesťanské liturgii.²⁰⁹ Skladba měla premiéru na

²⁰⁴ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁰⁵ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 530.

²⁰⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4201-litanie/>.

²⁰⁷ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4204-metafora/>.

²⁰⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Poslední večere. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁰⁹ Tamtéž.

festivalu Pražské premiéry, kde ji interpretovalo Collegium českých filharmoniků pod vedením uměleckého vedoucího Jaroslava Krofta. Sólový part hrál Jiří Pospíchal.²¹⁰

Peří – pět miniatur ve snadném slohu pro 2 housle, 2 kytary a klavír (rok nenalezen) 7' je kvintet, který je zaregistrován v databázi hudebních děl OSA a vyskytuje se též v katalogu ČRo (signatura 04939).²¹¹

Svazeček javoru – suite pro začínající fagotisty (rok nenalezen) 5' je skladba instruktivního charakteru registrovaná v databázi OSA. Hudební informační středisko ji rovněž uvádí ve své databázi (signatura kur12).²¹²

12 Velikonočních tónů – pro trubku, varhany, zvonkohru a chimes (2018) 10'

2.3 Vokální a vokálně-instrumentální tvorba

Mezi vokální a vokálně-instrumentální tvorbu Ivana Kurze se, jak již bylo zmíněno, řadí **dětské sbory**, které autor komponuje už od raného období své tvorby, v 90. letech pro dětské interprety místo hravých a poetických námětů volí spíše závažné náměty duchovní, kde zejména oceňuje čistotu a autentickou výpověď dětských zpěváků.²¹³ Často spolupracuje se sbory, jako je Kühnův dětský sbor v čele s Jiřím Chválou, nebo např. Bambini da Praga. Mimo dětských sborů se ovšem v jeho tvorbě též objevují **sbory smíšené**, či **sbory ženské**, často s doprovodem varhan, či orchestru. V rámci autorovy duchovní tvorby vokální a vokálně-instrumentální, která kulminuje zejména v 90. letech, na přelomu millenia až k současnosti, se zde objevuje **cyklus 4 oratorií, kantát**, např. Stabat Mater a Te Deum, **skladby mešního charakteru**, nebo **skladby pro sólový hlas a orchestr**. Mimo duchovní tvorbu nesmíme rovněž opomenout Kurzovo zpracování textů českých autorů do **písní a písňových cyklů** a také zpracování **vánočních koled**. Některým skladbám pro děti se budeme podrobněji věnovat v kapitole 3.4.

²¹⁰ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/21296-posledni-vecere-pro-housle-a-12-smycovych-nastroju/>.

²¹¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4209-peri/>.

²¹² Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12306-svazecek-javoru-suite-pro-zacinajici-fagotisty/>.

²¹³ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

2.3.1 Oratorní tvorba

Na konci časů (1993–1996) 72' je cyklus čtyř oratorií (**Fatima stále aktuální, Maria vykládá apokalypsu, Velká očista, Naděje**) pro sóla, recitátora, smíšený sbor a orchestr. Námět a libreto pro tato oratoria čerpá autor z textů mariánských zjevení 20. století.

„Libreto skladatel sestavil z vybraných částí zjevení ve Fatimě, Lurdech, newyorském Baysidu, Nowře, Garabandalu, Montrealu, Amsterodamu, Kerizinen a Escorialu z období let 1917–1990.“²¹⁴ Autor též použil texty mariánských modliteb a biblické texty (konkrétně Mi 4.1; Iz 11.6 a Iz 11.9).²¹⁵

Obsahově je ve všech zjeveních zdůrazňován morální aspekt, kde lidský jedinec a společnost mají možnost svým konáním determinovat svůj budoucí osud, který buď naplní výstrahy a apokalyptické hrozby ve zjeveních, či nikoli.²¹⁶ „Dílo chce apelovat na každého jednotlivce, neboť člověk má možnost změnit svou cestu, která doposud vedla do záhuby.“²¹⁷ Obsahově mají tato oratoria i jistou spojitost s autorovými symfonickými obrazy. Proto také tyto části své tvorby považuje Kurz z hlediska výpovědi za ty stěžejní.

Ačkoliv mají jednotlivá oratoria obsahovou provázanost a stejný provozovací aparát (tj. Maria – soprán/mezzosoprán, Ježíš – baryton/basbaryton, recitátor v roli vypravěče, smíšený sbor a symfonický orchestr), lze je kromě celovečerního provedení vcelku také provádět samostatně. Podle autora je každá část ucelenou výpovědí.²¹⁸

Fatima stále aktuální – oratorium pro sóla, smíš. sbor, recitátora a symf. orchestr (1992) 22' mělo premiéru roku 1992 v Bratislavě, kde je interpretovalo Slovenské Národné divadlo se Státní filharmonií Košice.²¹⁹ Sólových partů se ujali: Denisa Šlapková – soprán (Maria);

²¹⁴ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 23.

²¹⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Na konci časů. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²¹⁶ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 23.

²¹⁷ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 23.

²¹⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Na konci časů. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²¹⁹ Kurz Ivan. *Czechmusic.org* [online]. Praha: Česká hudba [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://www.czechmusic.org/osobnosti.-12#osobnosti.-12.vy_229.

Peter Juraj – basbaryton (Ježíš) a Gustáv Valach – recitátor (vypravěč).²²⁰ Partitura tohoto oratoria se vyskytuje v katalogu ČRo (10802).²²¹

Maria vykládá apokalypsu – oratorium pro sóla, smíř. sbor, recitátora. a symf. orch (1993) 20´

Poslední dvě oratoria cyklu Na konci časů, tj. Velká očista (1995) 15´ a Naděje (1996) 15´ byla provedena 17. 3. 2004 v Dvořákově síni pražského Rudolfinu v rámci festivalu „Pražské premiéry“. Provedla je Filharmonie Hradec Králové pod taktovkou Miriam Němcové.²²² Mezzosopránového sóla se ujala Yvona Škvárová, barytonového sóla Roman Janál. Jako recitátor zde vystoupil Rudolf Kvíz a sborovou složku tvořil Kühnův dětský sbor pod vedením sbormistra Jana Rozehnal.²²³ Kurz dodává: „Obě uváděné části jsou vyvrcholením celé výstražné zvěsti. Vyústí ují však v nádhernou vizi budoucí existence očištěného člověka, kdy nejvyšší hierarchií bude láska sdílená vzájemně mezi všemi tvory.“²²⁴

V oratoriu *Velká očista* skladatel zpracovává texty mariánských zjevení v Nowře, Garabandalu a newyorském Baysidu s použitím textu mariánských modliteb: „Maria, matko naše“, který zaznívá ve sboru a tím celé oratorium otevírá, a „Pane Ježíši Kriste“. Z autorova libreta můžeme poskytnout stručnou ukázkou repliky vypravěče a Marie:

„*Vypravěč*: Velká očista bude pozůstat z tří hlavních, po sobě následujících částí. Z velké výstrahy, velkého zázraku a trestu. Výstraha bude něčím děsivým, bude jako oheň. Nespálí naši kůži, ale ucítíme ji tělesně i vnitřně. Výstraha bude pro každého zjevením jeho hříchů. V krátké době po výstraze dojde k velkému zázraku. Jeho smyslem bude napomoci obrácení co největšího počtu lidí. *Maria*: Přišla jsem, abych vás varovala, čas se krátí. Spěchám za všemi národy a volám všechny duše, neboť trest stojí přede dveřmi. Kajte se! Koule očisty je na světě. (...)“²²⁵

²²⁰ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12310-fatima-stale-aktualni-oratorium/>.

²²¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4190-fatima-stale-aktualni/>.

²²² Oba dirigenti jsou zmíněni tiskové zprávě ČF „Pražské premiéry 2004“. Původně měl koncert dirigovat Ondřej Kukul, z jistých důvodů ho však zastoupila Miriam Němcová, zpráva z dodatku k programu, viz **zdroj**: Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/16152-nadeje-oratorium-pro-sola-recitatora-smiseny-sbor-a-orchestr/>.

²²³ Tisková zpráva ČF – Pražské premiéry 2004. *Czechmusic.org* [online]. Praha: Česká hudba [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.czechmusic.org/cm2004/data/zpravy/PP2004.pdf>.

²²⁴ In text do programu: Ivan Kurz: Na konci časů. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²²⁵ In libreto: Ivan Kurz: Velká očista. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

K dispozici je krátká audio ukázka²²⁶ úvodního sboru *Veliké očisty*.

V oratoriu *Naděje* se autor inspiroval zjeveními v Montrealu, Nowře a Lurdech, s použitím biblických textů Mi 4.3; Iz 11.6 a Iz 11.9. *Naděje* kontrastuje s výstražnou *Velkou očistou* svým pozitivním tónem, kde je doufáno ve smír všech národů a tvorů na Zemi. Sledujme krátkou ukázkou z autorova libreta:

„*Sbor*: I zkují své meče v radlice a svá kopí ve vinařské nože. Nezdvihne se již meč národa proti národu. Válce se již nebude učit a nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře. *Ježíš*: Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzlem odpočívát. (...)“²²⁷

Ve spojitosti s oratoriem *Naděje* existuje vysokoškolská práce²²⁸ dostupná v knihovně HAMU (signatura H_P1838), která se zabývá problematikou interpretace soudobé hudby z pohledu dirigenta s přihlédnutím k tomuto oratoriu. Dále je k dispozici krátká audio ukázka²²⁹ začátku *Naděje* s recitátorem.

2.3.2 Kantátová a sborová tvorba

Létající koberec (1978) 9' je cyklus dětských sborů na text básní Jana Vodňanského „Jak šlo povidlo na vandr“ s doprovodem zobcové flétny, houslí, violy a violoncella.²³⁰ Použité texty se často rýmují a umožňují hudební hrátky se slovy (I. *Jak se dělá písnička*; II. *Dejte mi pastelku*; III. *Sluně stíně*; IV. *Muškatovo šuškáni*; V. *Šmidli, fidli, pidli*; VI. *Létající koberec*). Premiéra skladby se konala 25. března 1979 na koncertě SČSKU v Rudolfinu v provedení: Kühnův dětský sbor; J. Stivín – flétna; J. Kekula – housle; K. Doležal – viola; V. Leixner – violoncello), pod vedením sbormistra Jiřího Chvály. LP desky s nahrávkou jsou dostupné v knihovně HAMU (signatura H_LP 11314; H_LP 11315; H_LP 11316; H_LP 13016).

Máte mátu? (1982) 10' je soubor pěveckých a hereckých etud pro děti. Viz kapitola 3.4.

²²⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/16151-velka-ocista-oratorium-pro-sola-recitatora-smiseny-sbor-a-orchestr/>.

²²⁷ In libreto: Ivan Kurz: *Naděje*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²²⁸ KREJČÍK, Jan. *Problematika interpretace soudobé hudby s přihlédnutím k premiérované skladbě Ivana Kurze: Naděje*. Praha, 2000. 19 s.

²²⁹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/16152-nadeje-oratorium-pro-sola-recitatora-smiseny-sbor-a-orchestr/>.

²³⁰ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(4), s. 170–172.

Prosby (1994) 10'²³¹ je cyklus tří dětských sborů a capella na texty mariánských modliteb, který postupně vznikl na základě výzvy Jiřího Chvály, sbormistra Kühnova dětského sboru. Skladatel jednotlivé mariánské modlitby (*Pane, Ježíši Kriste; Královno posvátného růžence a Maria, matko naše*) skládal v časovém horizontu tří let, kdy zpracoval vždy jednu modlitbu o letních prázdninách. Jednotlivé části nevznikaly chronologicky, např. první dokončená modlitba byla právě ta poslední, která vznikla dokonce ve dvou verzích, v české a v latinské. Latinská verze s názvem *Precatio* je kromě latinského znění textu hudebně identická, byla eventuelně zamýšlena jako přídavek zejména pro zahraniční vystoupení.²³²

Podle autora mají obsahově všechny tři sbory stejného jmenovatele: „ (...) jsou prosbou o ochranu uprostřed vřavy světa, která se člověku poněkud vymkla z rukou, takže neví, odkud a kdy přiletí zásah. Jsou výrazem vědomí, že jedině vyšší Božský princip může lidstvo zachránit, v rovině osobní i společenské.“²³³

Kurz zde z hudebního hlediska užívá plnou dvanáctitónovou chromatiku, nikoli však v pojetí dodekafonických technik. „Horizontály jsou uzpůsobeny možností dětského sboru, využívají plnou chromatiku, avšak nezapomínají na jasně formulovanou melodicko-rytmickou myšlenku. Formálně sledují v zásadě třídílné formy (popř. tři-pětídílné).“²³⁴

Premiéra skladby se konala 26. 3. 1995 v Sále Martinů na pražské HAMU v provedení Kühnova dětského sboru pod vedením sbormistra Jiřího Chvály. Skladba byla dále stejnými interprety provedena v dubnu 1999 v rámci Festivalu duchovní hudby Brno, nebo zazněla např. na ročnících festivalu Pražské jaro 1999 a 2000.²³⁵

Pane (199?) 3' je krátká skladba pro ženský sbor (SSA) a capella. Je založena na textu mariánské modlitby „*Pane, Ježíši Kriste, Synu Otce, rozlej teď srdce Ducha po celé Zemi ...*“ Obsahově se jedná (stejně jako v cyklu *Prosby*) o naléhavou prosbu za ochranu Země před zkázou, pohromami a válkami. Vydána byla v edici amerického nakladatelství Fish Creek: Alliance Publications v roce 1999, jejíž výtisk je dostupný v knihovně HAMU (signatura

²³¹ Databáze OSA uvádí variantní latinský název „Precatio“, ten však bývá někdy uváděn (např. HIS) jako samostatná skladba pro ženský sbor. **Zdroj:** Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/20523-precatio-pro-zensky-sbor-a-cappella/>. Skladatel však potvrzuje, že se jedná o tutéž skladbu ve stejném obsazení, nýbrž s textem latinským.

²³² In text do programu: Ivan Kurz: *Prosby*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²³³ In text do programu: Ivan Kurz: *Prosby*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²³⁴ In text do programu: Ivan Kurz: *Prosby*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²³⁵ In text do programu: Ivan Kurz: *Prosby*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

H_1B 10322). Další vydání (nakladatele Talacko Editions) z roku 2006 je k dispozici v Městské knihovně v Praze (signatura VZ 9688).

Stabat Mater (2000) 15' je kantáta pro dětský sbor a smyčcové kvarteto, která byla vytvořena zhudebněním proslulé latinské sekvence *Stabat Mater dolorosa* pocházející ze 13. století popisující Marii plnou bolesti a žalu stojící vedle umírajícího Krista. Kurzovo zhudebnění vychází z moderního překladu a přebásnění do češtiny, jehož autorem je Dr. Markéta Koronthálová. V překladu je respektován nejen význam, ale i metrický spád původních latinských veršů, což umožňuje autentické hudební provedení jak s textem českým, tak s originálním textem latinským.²³⁶

Vskutku důkladnou analýzu této Kurzovy kantáty, včetně rozboru její literární předlohy, nabízí ve své diplomové práci²³⁷ Helena Staňková, kde svůj cíl práce věnuje právě komplexní analýze dvou duchovních kantát Ivana Kurze.

Skladba vznikla na výzvu sbormistra Kühnova dětského sboru Jiřího Chvály. Kurz popisuje své zkušenosti s komponováním díla:

„Obsah duchovního textu *Stabat Mater* je úchvatný svojí hloubkou a prostotou. Jeho dikce jakoby vycházela z lidové poezie. Nejjednoduššími slovy se dotýká mysteria utrpení, zástupné oběti i lásky. Je to pramen citové čistoty a opravdovosti. K látce jsem přistupoval s vrcholnými obavami. Strachoval jsem se, že pro ni nejsem ještě dost zralý. Chtěl jsem, aby výsledek byl neokázalý, průzračný a přímočarý – podobně jako literární předloha.“²³⁸

Premiéra skladby se uskutečnila 20. 11. 2000 v pražském Sále Martinů na koncertě Společnosti pro duchovní hudbu.²³⁹

Interpretovali ji Kühnův dětský sbor a Stamicovo kvarteto pod vedením Jiřího Chvály.²⁴⁰ Nahrávka díla je dostupná na CD v Městské knihovně v Praze v rámci alba Kühnova dětského sboru (signatura 1-2 CD 11145). Další nahrávka je k dispozici v archivu ČRo. Diplomová práce Heleny Staňkové z roku 2005 není dostupná elektronicky, ale je dostupná prezenčně

²³⁶ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 44.

²³⁷ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²³⁸ In text do programu: Ivan Kurz: *Stabat Mater*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²³⁹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/12409-stabat-mater-pro-detsky-sbor-a-smyccove-kvarteto/>.

²⁴⁰ In text do programu: Ivan Kurz: *Stabat Mater*. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

v knihovně Pedagogické fakulty UK (signatura Dp1325). V databázi OSA je registrována druhá verze *Stabat Mater*, která má v obsazení smyčcový orchestr místo smyčcového kvartetu.

Veni, Sancte Spiritus (2001) 15' je kantáta pro dětský sbor a smyčcové kvarteto, která vznikla zhudebněním svatodušní sekvence ke křesťanskému velikonočnímu svátku Letnice – slavnosti Soslání Ducha Svatého:

„Latinský název letnic – Pentacostes – znamená ‚padesátý den velikonoční slavnosti‘. Slavnost Soslání Ducha svatého završuje velikonoční období, je naplněním a vyvrcholením Velikonoc. Připomíná založení křesťanské církve sestoupením Ducha Svatého na apoštoly a další učedníky.“²⁴¹

Zajímavostí na svatodušní sekvenci je mimo jiné i to, že na rozdíl od většiny liturgických modliteb, které se obrací k Bohu Otci skrze Krista nebo ke Kristu, se svatodušní sekvence výjimečně obrací k třetí osobě Nejsvětější Trojice, tedy k Duchu Svatému. Celá sekvence, která je v této kantátě zhudebněna, byla podobně jako u *Stabat Mater* přeložena a přebásněna Dr. Markétou Koronthályovou.²⁴²

Obsahově sekvence *Veni, Sancte Spiritus* vyjadřuje prosbu a pokornou žádost obyčejných smrtelníků o spásu, záchranu z nebezpečství pozemského světa, kde víra je jediná, která dává lidskému životu plného neštěstí a smutku smysl, dokáže člověka uzdravit a učinit ho šťastným. Při její absenci by se lid ocitl v chaosu světa vydán na pospas jeho nástrahám a silám zla.²⁴³

„To vše se nám snaží sdělit nejen text středověké sekvence, ale i hudba Ivana Kurze. Téma, které zpracovává, není tragické – naopak vyjadřuje optimismus, naději, vidinu lepšího života i světa.“²⁴⁴

Podle Staňkové, která se stejně jako u *Stabat Mater* ve své diplomové práci věnuje komplexní analýze této kantáty, je tato skladba z hlediska hudebního výrazu proložena

²⁴¹ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 39.

²⁴² STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁴³ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁴⁴ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 63.

kontrastními úseky, které značí rozdíl mezi světem bez víry a životem pod ochranou Ducha Svatého. Ten Kurz hudebně vyjadřuje různými prostředky, např. ostře disonantními chromatickými souzvuky v kontrastu s průzračnou diatonikou a kvintakordovými sekvencemi. Part dětského sboru často nastupuje v unisonu, případně se dělí např. do trojhlasu.²⁴⁵

Skladbu provedl opět Kühnův dětský sbor a Doležalovo kvarteto se sbormistrem Jiřím Chválou. Nahrávka z roku 2002, kterou nahrál Český rozhlas, je ve vlastnictví archivu ČRo.²⁴⁶

Missa Bohemica (2001) 15' je mše pro dětský sbor a komorní orchestr (v obsazení se kromě smyčcové sekce vyskytuje flétna, hoboj, klarinet, tympány, celesta, tam-tam a koncertní zvony). Jelikož se jedná o mši Českou, Kurz pro ni zvolil český překlad mešního ordinária podle Českého misálu, což se též projevilo i v názvech jednotlivých pěti částí (*Kyrie, Gloria, Krédo, Sanktus* a *Agnus Dei*). Text celé této mše je v češtině.²⁴⁷

Obsahově vychází Kurz už ze samotné etymologie slova „mše“, u kterého připomíná, že latinské „missa“ znamená v překladu „rozesílání“ a je odvozeno od latinského slovesa „mittere“ (poslat, odeslat):

„Odeslání prosby k Bohu a rozeslání depeše lidem o potřebnosti vzájemné solidarity a pokoje: těmito slovy si dovoluji přiblížit etymologii slova Mše. Je zřejmé, že naše země i my lidé solidaritu a pokoj potřebujeme. Missa Bohémica vznikla na podzim 2001 s vědomím, že prosba za ochranu a pomoc nabyla nové a neobyčejné aktuálnosti. Kéž jsme jako děti, které umí svoje prosby odesílat – neboť mají čisté srdce.“²⁴⁸

Autor zde zjevně reaguje i na dobové světové události týkající se např. útoku 11. září 2001, který se odehrál ve stejném roce v New Yorku.

Z hudebního hlediska Kurz, jako vždy, klade důraz na co nejautentičtější vyjádření smyslu textu. V celé mši je tedy po vzoru textu uplatňována rozmanitá paleta hudebního výraziva. Klidné pasáže se střídají s pasážemi dramatickými, pompézními, skromnými i střízlivými. To

²⁴⁵ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 63.

²⁴⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/14445-veni-sancte-spiritus-pro-detsky-sbor-a-smyccove-kvarteto/>.

²⁴⁷ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁴⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Missa Bohémica. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

vše za přítomnosti moderní harmonie a hojně využívané chromatiky. Podrobněji se jednotlivým částem mešního ordinária věnuje již zmíněná diplomová práce Heleny Staňkové.²⁴⁹

Premiéra skladby byla provedena 10. 1. 2003 v Sále Martinů na pražské HAMU Dětským sborem Jitro, se sbormistrem Jiřím Skopalem, spolu s Komorní filharmonií Pardubice pod taktovkou Václava Blahunka. Další významná provedení jsou registrována např. v roce 2008, kde mši provedl Kühnův dětský sbor s pražským FOK, či v roce 2009 s Českou filharmonií.²⁵⁰

Te Deum (2002) 15' je kantáta pro dětský sbor, smíšený sbor a varhany, která byla zkomponována na český překlad známého liturgického chvalo zpěvu. Autorkou tohoto překladu je opět Dr. Markéta Koronthályová. Celá kantáta je koncipována jako souvislý celek bez jakýchkoliv menších částí a předělů, oba sbory jsou v průběhu doprovázeny varhanami.²⁵¹

Jelikož se nejedná o skladbu určenou pouze pro dětský sbor, využívá Kurz obou sborů k vyjádření kontrastního charakteru, ve kterém každý ze sborů hraje jinou úlohu: „Jestliže dospělý sbor zde má roli pokorných prosebníků vroucně vzdávajících slávu a úctu Bohu, dětský sbor představuje čisté, nevinné, andělské duše Bohu oddané.“²⁵² Tento rozdíl se odráží i v partech jednotlivých sborů. Dětský sbor má party vždy jemné, křehké, klidné a lyrické, zatímco sbor dospělý má spíše dramatické a vypjaté hudební pasáže s výraznou rytmizací.²⁵³

Vánoční zpěvy a koledy (2004) 25' je hudební pásma Kurzových úprav celkem 22 vánočních zpěvů a koled pro dětský sbor a capella. Autor je kromě vlastní úpravy též zařadil do logického dramaturgického celku tvořícího program, který následuje tradici Vánoc:

²⁴⁹ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁵⁰ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/15743-missa-bohemica-pro-detsky-sbor-a-komorni-orchestr/>.

²⁵¹ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁵² STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 31.

²⁵³ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

„Z hlediska dramaturgického jsem chtěl, aby řazení jednotlivých koled vytvářelo určitý dějový oblouk: od nočního zjevení, přes narození, vztah matky a dítěte až k oslavě Boží velikosti a následnému holdu koledníků a zpětnému vnoření do tiché noci.“²⁵⁴

Celá dramaturgie je tedy členěna do 5 tematických okruhů²⁵⁵:

I. *Noc – zvěstování pastýřům*: (Tichá noc; V půlnoční hodinu; Co se stalo nenadále)

II. *Narození*: (slezská verze Narodil se Kristus Pán; Ježíš náš Spasitel; Ten vánoční čas; česká verze Narodil se Kristus Pán)

III. *Ježíškovy ukolébavky*: (Hajej, nynej, Jezu Kriste; Sem pospěšte ptáčátka; Chtíc, aby spal)

IV. *Gloria*: (Gloria in excelsis Deo; Gloria!; Co to?; Vzhůru, bratři milí)

V. *Koledníci*: (Štědrej večer nastal; Já bych rád k Betlému; Veselé vánoční hody; Jak jsi krásné neviňátko; Vzkázal vás Ježíšek pozdravovat; Máte-li co, poneste; Zajíc běží v háji; Já malý přicházím; Já su malá panenka) + Dozpěv na závěr (Tichá noc)

Kompozice měla premiéru 17. prosince 2006 ve Dvořákově síni pražského Rudolfiny v provedení Kühnova dětského sboru pod vedením sbormistra prof. Jiřího Chvály.²⁵⁶ Skladbu též zařadila ČF do svého sborového cyklu. Partitura díla, vydána ČRo v roce 2008, je dostupná v Městské knihovně v Praze (signatura VZ 9811), popř. v prodejně a půjčovně Českého rozhlasu (signatura R 148). Nahrávka Kühnova dětského sboru na CD albu v edici ČRo je k dispozici buď v Městské knihovně v Praze (signatura CD 16280), nebo v prodejně a archivu Českého rozhlasu.

Missa cum Populo (2011) 12' je mše pro jednohlasý smíšený sbor a varhany. V mši je použit zhudebněný text latinského mešního ordinária. Libretové identická s *Missa cum Liberis*, akorát je uzpůsobena jinému obsazení (smíšený sbor).²⁵⁷

Missa cum Liberis (2011) 12' je mše pro jednohlasý dětský sbor a varhany na latinský text mešního ordinária. Obsahuje části (*Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei*).²⁵⁸

²⁵⁴ In text do programu: Ivan Kurz: Vánoční zpěvy a koledy. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁵⁵ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005.

Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 31.

²⁵⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/20147-vanocni-zpevy-a-koledy-pro-detsky-sbor/>.

²⁵⁷ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

Jsem Tvoje naděje aneb životní zásady malé duše (2013) 12' je skladba pro dětský sbor (existuje i verze pro sbor smíšený) a varhany, která byla napsána na mariánské texty vyznávající cestu tzv. „malých duší“:

„Zástupně uveďme jméno Terezičky z Lisieux, či Markétky z Belgie, nebo Lucie z Francie. Všechny kráčely životem po cestě pokory a lásky s dětsky otevřenou myslí a srdcem. Použité texty, velmi stručně řečeno, naznačují jimi vyznávaný životní program.“²⁵⁹

Skladbu na premiéře interpretoval Kühnův dětský sbor se sbormistrem Jiřím Chválou a varhaníkem Janem Kalfusem.²⁶⁰

Kolik andělů se vejde na špičku jehly (2017) 11' je skladba pro dětský sbor a harfu, která ještě v letošním roce nebyla provedena. Vznikla na popud sbormistra Kühnova dětského sboru, pana prof. Jiřího Chvály. Jedná se o jednodílnou skladbu, která zpracovává námět z různých zdrojů, např. ze starých i novějších lidových textů o andělech, nebo z dětských textů. Kurz odhaduje, že půjde-li vše podle plánu, měla by skladba zaznít na podzim roku 2018.²⁶¹

Ukolébavka pro medvídky (2017) 3' je skladba pro dětský sbor a klavír na slova Václava Fischera. Premiéru měla 5. prosince 2017 v Sále Martinů na pražské HAMU v rámci zahajovacího koncertu festivalu Dny Bohuslava Martinů 2017. Provedl ji zde dětský sbor Zvoneček se sbormistryní Jarmilou Novenkovou a klavírním doprovodem Kristýny Donovalové.²⁶²

2.3.3 Skladby pro sólový hlas a doprovod

Pro Tvého Mozartka (1975) 8' je suite pro nižší ženský hlas a klavír (I. *Grave*; II. *Moderato*; III. *Vivace*; IV. *Larghetto – Animato – Moderato*; V. *Lento*) na text Jana Riedlbaucha.²⁶³

²⁵⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Libreto k Missa cum Liberis. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁵⁹ In text do programu: Ivan Kurz: Jsem Tvoje naděje aneb životní zásady malé duše. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

²⁶² Aktuality. *Martinu.cz* [online]. Praha: Nadace Bohuslava Martinů [cit. 2018-02-16]. Dostupné z:

<https://www.martinu.cz/cz/aktuality/1030-dny-bohuslava-martinu-2017-zahajovaci-koncert-festivalu/>

²⁶³ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Skladba vznikla pro Soutěž mladých skladatelů²⁶⁴, kterou tehdy vypsaló ministerstvo kultury, a měla premiéru 6. 2. 1976, kde ji provedli H. Jedličková (alt) a Z. Sklenářová (klavír).²⁶⁵ Partitura skladby je uvedena v katalogu ČRo (signatura 0708).

Ave Maria – pro soprán a orchestr (2001) 16' je skladba, která byla zkomponována na objednávku orchestru Berg a je věnována Marii jako symbolu čisté lásky, přímlyvné prosby a pokory; symbolu dokonalého mateřství a záchrany nového života a symbolu pochopení a ochrany:

„Inverse AVE = EVA (nová Eva) – Matka Nového Života. Je nositelkou všech těchto tolik člověku chybějících a potřebných zkušeností. Skladba vznikla v roce 2001. V roce, který mně připadá pro západní kulturu obzvláště fatální. Chce připomenout padajícímu a ztrácejícímu se člověku ony uvedené hodnoty, jichž je Matka Boží představitelkou.“²⁶⁶

Skladbu na její premiéře provedla Mytchio Keiko v doprovodu orchestru Berg pod taktovkou Petera Vrábela.²⁶⁷

Píseň Beránkova – pro soprán a komorní orchestr (2004) 14' je skladba vzniklá na objednávku dirigenta orchestru Berg Petera Vrábela v rámci vzpomínkového koncertu na osobitého brněnského skladatele, Janáčkova žáka, Pavla Haase (1889–1944), který zemřel v roce 1944 v koncentračním táboře v Osvětimi.²⁶⁸ „Dramaturgický záměr koncertu je založen na jisté dvojitosti linie vzpomínání: jednak na vzpomínce skrze uváděné dílo připomínaného autora a jednak skrze určitou reflexi prostřednictvím skladatele žijícího. Tuto podvojnou linii jsem chtěl zachovat, a proto jsem se rozhodl skladbu zástupně věnovat dvěma smutným rytířům hudebního kolbiště – W. A. Mozartovi a Pavlu Haasemu, a to jako modlitbu, která je zároveň vyslovenou nadějí o věčné spravedlnosti.“²⁶⁹

²⁶⁴ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(4), s. 170–172.

²⁶⁵ PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, 33(4), s. 170–172.

²⁶⁶ In text do programu: Ivan Kurz: Ave Maria. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁶⁷ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/14934-ave-maria-pro-sopran-a-orchestr/>.

²⁶⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Píseň Beránkova. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁶⁹ In text do programu: Ivan Kurz: Píseň Beránkova. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Kurz ve skladbě použil vybrané texty ze Zjevení sv. Jana (konkrétně 15.3–15.4; 16.15; 19.1; 19.5–19.9), její premiéru interpretovala Irena Houkalová spolu s orchestrem Berg pod vedením Petera Vrábela. Existuje i ryze komorní verze skladby pro soprán a klavír.²⁷⁰

Krajiny andělské – pro baryton a orchestr (2009) 18' je skladba, která vznikla zhudebněním textů Michaila Lermontova, Christiana Friedricha Henriciho, Charlese Baudelaira, lidové poezie a starých modliteb. Obsahově se jedná o subjektivní reakci na postupné rozrušování hierarchie hodnot v rámci kulturního moderního světa. Podle Kurze bude vykořeněný člověk postupem času intenzivně hledat nějaké útočiště.²⁷¹ *Krajiny andělské* nabízí vizi krajiny odpočinku, oázy, která je spojena s modlitbou a prosbou o ochranu a taktéž s nasloucháním: „Nasloucháním tichému hlasu našich andělů strážných, kteří jsou obklopeni Božským světlem, a přesto sestupují k nám do našeho šerosvitu, aby nás chránili a nám pomáhali.“²⁷² Kurz dále cituje úryvek Lermontovových veršů, které by se podle něj daly považovat za jakési motto této skladby: „O půlnoci letěl po nebeské pláni anděl a tiše pěl. A hvězdy a Měsíc a všechna oblaka naslouchala svatému hlaholu, co zněl.“²⁷³

Autorkou překladu textu je Dagmar Hoangová.²⁷⁴ Partitura díla byla vydána v roce 2011 Českým rozhlasem, je dostupná v Městské knihovně v Praze (signatura VP 4744), nebo v Radiotéce ČRo (signatura R 218).

Skladbu Krása – pro mezzosoprán a orchestr (2012) 17' napsal autor na text prastaré mayské modlitby zhruba 6 000 let staré. Kurze zde zaujal základní hodnotový vzorec obsažený ve slovech modlitby v následujícím pořadí: (krása, víra, harmonie, láska, pravda, mír). Skladatel dodává: „Otevřeně řečeno, kdybychom byli schopni celý tento vzorec uvést v život, co více bychom si mohli ještě přát. Vždyť láska, jako středový bod tohoto vzorce, je jedinou měnou, která má hodnotu.“²⁷⁵ Další zajímavostí onoho mayského textu je, že je trojrozměrně rozmístěn v prostoru a svého čtenáře tím obklopuje ze všech stran. Kurz upozorňuje, že se nejedná o obvyklou vokální skladbu, ve které dominuje sólista, ale o skladbu dvou rovin, které jsou asociačně propojeny. Rovinu

²⁷⁰ In text do programu: Ivan Kurz: Píseň Beránkova. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁷¹ In text do programu: Ivan Kurz: Krajiny andělské. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁷² In text do programu: Ivan Kurz: Krajiny andělské. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/22150-krajiny-andelske-pro-baryton-a-velky-orchestr/>.

²⁷⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Krása. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

vokální, která přináší prostřednictvím slov modlitby konkrétní sdělení, a rovinu symfonickou, která skrze hudební zvuk vykresluje tytéž hodnoty v asociačních obrazech.²⁷⁶

2.3.4 Písně a písňové cykly

Citůvky (1977) 8' je cyklus 5 písní pro nižší mužský hlas a smyčcové kvarteto na text básně maďarského básníka Lőrince Szabó, text přeložil Tomáš Vondrovic.²⁷⁷ Premiéra skladby se konala 25. 5. 1977 v Martinickém paláci, kde ji interpretoval R. Pellar v doprovodu Škvorova kvarteta.²⁷⁸

Moravské rozjímání (1985) 14' je cyklus 4 písní pro smíšený komorní sbor, dvoje housle, violoncello, bonga, triangl na texty moravských lidových písní F. Sušila z oddílu Posvátných písní, tvořící hudebně zpracovaný folklór v osobitém stylu (autor např. augmentací „zašifruje“ původní nápěv písně, apod.).²⁷⁹ V archivu Městské knihovny v Praze se vyskytuje i krátká zmínka v novinovém výstřižku²⁸⁰. Existuje i druhá verze tohoto cyklu, kterou Kurz vytvořil v roce 2017 a která je určena pro smíšený komorní sbor a capella, její durata je zhruba 13 minut. Partitura je dostupná v katalogu ČRo (S783).²⁸¹

Krásná je modrá obloha (1987) 6' je cyklus 6 písní pro jednohlasý dětský sbor s doprovodem klavíru na texty českých básníků a lidové poezie.

2.3.5 Ostatní skladby vokálně-instrumentální tvorby

Jedou, jedou šumaři (19xx) – je hudba k veršům Vítězslava Nezvala pro dětskou recitaci a zpěv, orffovské nástroje, housle a klavír. Partitura se nachází v katalogu ČRo (03249).²⁸²

²⁷⁶ In text do programu: Ivan Kurz: Krása. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁷⁷ Jméno je uvedeno na lístku databáze OSA bez diakritiky jako subtextař.

²⁷⁸ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁷⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 531.

²⁸⁰ Novinový výstřižek s recenzí z 16. dubna 1986, jejíž autorkou je Hana Rothová. Ostatní údaje nedostupné.

²⁸¹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4203-moravske-rozjimani/>.

²⁸² Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4193-jedou-jedou-sumari/>.

Osud zápalky (1988) 1' je drobná skladba pro dětský sbor na text Michala Černíka. Nahrávku Šumperského dětského pěveckého sboru pod vedením sbormistra Tomáše Motýla pro ČSRo Ostrava vlastní archiv Českého rozhlasu.²⁸³

Advent (1991) 14' je fantazie pro varhany, cembalo, dětský sbor, smyčcový orchestr a recitátora na biblické texty. Jedná se o vánoční hudbu k době adventu, která vznikla na objednávku varhanice Ruth Forsbach z Remscheidu (SRN). „Advent je zde chápán jednak jako očekávání narození, zároveň však je brán v potaz i zaslíbený druhý příchod Kristův, a ve vztahu k tomuto druhému příchodu je celá naše doba vnímána jako doba adventní.“²⁸⁴ Kurz ve skladbě cituje duchovní píseň z antifonáře Arnošta z Pardubic Ejhle, Hospodin přijde, k tomu přidává recitátora, který recituje vybrané části Bible sledující celou adventní myšlenku.²⁸⁵

2.4 Tvorba pro děti s přihlédnutím k pedagogické praxi

V této krátké kapitole se zkusme podrobněji zaměřit na některé skladby Ivana Kurze určené především dětem (*Máte mátu?*; *Dětská pišťalička*; *Hrátky s flétnou*), které rozšiřují dětskou sborovou literaturu a literaturu zobcové flétny vhodnou do běžné pedagogické praxe, popřípadě které sekundárně obsahují hudebně-didaktické prvky mající vliv na hudební rozvoj dětí.

Máte mátu? (1982) 10' je cyklus šesti pěveckých a hereckých etud pro tříhlasý dětský sbor a capella na texty Václava Fischera. Jednotlivé části tvoří samostatný program, většinou jsou pojmenovány po názvech bylinek (I. *Máta*; II. *Jetel*; III. *Šalvěj*; IV. *Hořec*; V. *Řepa*; VI. *Na shledanou*).

Ve skladbě jsou uplatňovány dva způsoby vokální interpretace. V prvním případě se jedná o melodizovanou recitaci, která má zaznamenán pouze přibližný intonační průběh. Noty zde zastávají jen svou rytmickou funkci, zatímco funkci intonační přejímají intonační křivky, které indikují přibližnou melodii podobně, jako se ve fonetice značí intonace řeči či v hudbě 2. poloviny 20. století zaznamenávají aleatorické postupy.

²⁸³ Osud zápalky. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www2.rozhlas.cz/archivy/index.php?HLEDPO=8578605/>

²⁸⁴ VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v myšlenkách a hudbě Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, 44(12), s. 531.

²⁸⁵ Tamtéž.

Druhý způsob je klasický zpěv v trojlase. Oba tyto způsoby se v průběhu některých částí střídají, často se jich využívá jako prostředku tónomalby, nebo také v rámci hrátek se slovy k vyjádření charakteru textu. Celá skladba, včetně textu, je hravá a je brána s nadsázkou a vtipem.

Moderato ♩ = 100

solo (klackovitě) *
mf 3

Má - te má - tu ?

tutti (klackovitě)
mf

Ne - má - me.

(záběh školáček)
 (solo) *mf* 3

Má - te má - tu ?

(záběh školáček)
 solo *mf* 3 3 3 3

(hodní žáci)
 (tutti) *mf*

Má - ma má tu má - tu pro tá -
 Má - me,

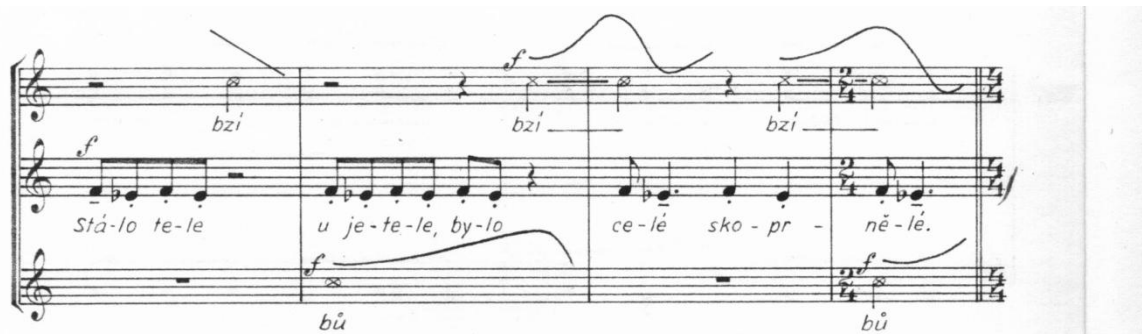
IVAN KURZ (*1947) **

Obrázek č. 5: Užití melodizované recitace v úvodní části (© Panton, Praha 1986)

Jak můžeme pozorovat, děti si v této části herecky i pěvecky vyzkouší vyjádření těžší věty v rozdílném výrazu (nejprve ležerně, sbormistr jakoby zpěv „zastaví“ a pokračuje se „aktivním způsobem“). Pokud bychom měli zmínit prvky, které se zde procvičují, z těch nehudebních by to určitě byla jazyková artikulace a intonace řeči. V textu se objevují říkadla mimo jiné procvičující artikulaci slabik (např. „**dá**me mu tu **má**tu do **ka**bátu z **bro**kátu“, nebo „Po bouřce hoří hořce hořce fialovými plameny“).

Z prvků hudebních je to samozřejmě intonace, ve které se děti seznámí s melodickou linkou, která je logická a poměrně zpěvná, zároveň však obsahující chromatiku a vedení hlasů vycházející spíše z moderních vokálních úprav.

Z rytmického hlediska se zde objevuje rytmus řeči, střídání taktů, ale např. i polohlasné tleskání daného rytmického modelu v libovolném tempu každého z interpretů, které připomíná zvuk kapek deště. Autor zde hojně využívá tónomalby, která dětem hravým způsobem umožní chápat vztah mezi vyjadřovacími prostředky a mimohudebním obsahem, který vychází ze sémantiky textu. Viz obrázek na další straně.



Obrázek č. 6: Užití tónomalby, tele a včela

Partitura díla vydaná nakladatelstvím Panton z roku 1986 je k dispozici v knihovně HAMU (signatura H_1B 8638), v Městské knihovně v Praze (signatura VZ 97280), nebo v Národní knihovně. Novější vydání Schott music Panton z roku 2006 je k sehnání v Městské knihovně v Praze (signatura VZ 9917).

Nahrávku skladby pořídil sbor Bambini da Praga v čele se sbormistrem Bohumilem Kulínským, který pro ČSRO v roce 1983 vytvořil nahrávku, kterou dnes vlastní archiv Českého rozhlasu. Dále existuje nahrávka na CD albu (1997, Bonton Music), jež je dostupné v knihovně HAMU (signatura H_CD 18627), nebo v Městské knihovně v Praze (signatura CD 11000).

Dětská písťalička (1974) 5' je suite pro 2 zobcové flétny (sopraninovou a altovou). Je členěna do 4 částí (I. *Adagio*; II. *Moderato*; III. *Adagio*; IV. *Lento*). Je především vhodná pro středně pokročilé až pokročilé hráče na zobcovou flétnu. Skladbu vydalo v roce 1975 nakladatelství Panton, její partitura v rámci alba *Stará i nová česká hudba: pro zobcové flétny* (1. vydání) je dostupná v knihovně HAMU (signatura H_1C 9051; H_1C 15299) nebo v Městské knihovně v Praze (2. vydání – 1979 signatura VN 107828).²⁸⁶ Partitura tohoto díla se též nachází v katalogu ČRo (07523).²⁸⁷

Hrátky s flétnou (vydáno 1983) je suite pro zobcovou flétnu (sopraninovou nebo altovou) a klavír, která je členěna do 3 částí (I. *Animato*; II. *Andantino*; III. *Prestissimo*). Skladba má blízko k neoklasickému stylu, autor používá krátká, melodicky výrazná, ale rytmicky jednoduchá témata, která se často opakují. To samé platí i u klavírního doprovodu, u

²⁸⁶ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁸⁷ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4185-detska-pistalicka/>.

kterého se jeho dlouho trvající ostinátní figury mísí s flétnovým partem a vytváří tak spolu zajímavě znějící polyfonii na způsob raných středověkých vícehlasých technik kombinovaných se soudobou chromatikou.

Z hlediska náročnosti interpretace je určena spíše pro pokročilejší flétnisty. V rámci škol provedení skladby vyžaduje zkušenosti odpovídající přibližně druhému stupni ZUŠ, popř. posledním ročníkům stupně prvního. Je určena spíše pro pokročilejší hráče na flétnu. Vydána byla Pantonem v roce 1983, její partitura je k dispozici v rámci alba *Píšťalička* v knihovně HAMU (signatura H_1C 11886), je rovněž zařazena do katalogu ČRo (05304).²⁸⁸

Do podobně využitelného repertoáru by se rovněž dal zařadit sborový cyklus pro děti *Létající koberec* (1979) – (viz 3.3.2), nebo některé kratší a méně náročné sbory z tvorby duchovní (např. *Pane; Precatio; ...*).

2.5 Elektroakustická tvorba

Kurzovy elektroakustické skladby využívající syntezátorů (generátorů) a konkrétních zvuků ve zvukovém studiu kulminují zejména v 70. letech, kdy tyto elektrofony umožňovaly novou práci se zvukem obecně i často v experimentálních elektroakustických projektech. Připomeňme si, že syntezátory a konkrétní zvuky využívá Kurz v té době i ve scénické hudbě například k Miškově inscenaci *Urfaust* (1979).

Preludium, chorál a toccata – pro generátor a klavír (1970) 6,5' je skladba realizovaná V. Syrovým ve zvukovém studiu AMU.²⁸⁹ Nahrávka díla je dostupná, v rámci CD alba k padesátiletému výročí onoho studia, v knihovně DAMU (signatura D_CD 00013).

Pět elektronických etud (1974) 10' (I. *Etuda šumového generátoru*; II. *Etuda obdélníkového generátoru*; III. *Etuda pulzního generátoru*; IV. *Etuda sinusového generátoru*; V.?). Realizoval Václav Syrový ve zvukovém studiu AMU.²⁹⁰ Ukázky z tohoto díla jsou použity jako součást expozice klávesových elektrofonů Českého muzea hudby.

²⁸⁸ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/4191-hratky-s-fletnou/>.

²⁸⁹ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁹⁰ Tamtéž.

Pět konkrétních etud (1975) 12' (I. *Metronomová*; II. *Vodní*; III. *Lidská*; IV. *Činelová*; V. *Klarinetová*). Realizoval Václav Syrový ve zvukovém studiu AMU.²⁹¹

Elektroakustická suita (1977) 8', realizoval V. Syrový, zvukové studio AMU.²⁹²

Reverie (1982) 8', nahrávku pro ČSRO Plzeň vytvořili v roce 1982 Čestmír Kadlec a Ivan Kurz na elektroakustické nástroje. Tuto nahrávku vlastní archiv Českého rozhlasu.²⁹³

2.6 Hudebně-dramatická tvorba a melodram

Večerní shromáždění (1989–1990) 120' je opera-melodram skládající se z prologu a 4 jednání na vlastní Kurzovo libreto podle autobiografické novely Joni Eareckson s názvem „Joni“, která ve své knize jako autorka, baptistická křesťanka, „vypráví o své hluboké životní zkušenosti, která změnila její život – v sedmnácti letech těžce ochrnula po nešťastném skoku do vody. Jediné, co ji drželo při životě, byla víra v Boha. Nyní jezdí po světě a věnuje se evangelizaci“.²⁹⁴

Poéma konce (2005) 18' je koncertní melodram na text stejnojmenné básně ruské autorky 1. poloviny 20. století Mariny Cvětajevové (překlad Otto Libertin)²⁹⁵ pro recitátora, smyčcový kvartet, tam-tam, claves a konkrétní zvukové objekty. Skladba byla provedena na 8. ročníku Mezinárodního festivalu koncertního melodramu v Praze.²⁹⁶

Kurz později skladbu částečně přepracoval a její o něco delší nová verze byla představena 23. 10. 2016 na 19. ročníku Mezinárodního festivalu koncertního melodramu, který se konal v Galerii HAMU. Text Mariny Cvětajevové (překlad Jana Štroblová) zde interpretovala Marta Hrachovincová. Úlohu zde mají dvě zvuková pásma, jednak smyčcové kvarteto (na koncertě v podání Stamicova kvarteta) a jednak bicí nástroj značící neúprosné odbíjení času (na koncertě provedla Markéta Mazourová). Kurz tyto pásma ještě doplňuje o konkrétní zvukové objekty v podobě např. zvuku ptačích křídel, včelího

²⁹¹ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Reverie. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www2.rozhlas.cz/archivy/index.php?HLEDPO=629878>.

²⁹⁴ STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, s. 23

²⁹⁵ Ze záznamu na lístku hudební databáze OSA.

²⁹⁶ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/19551-poema-konce-melodram/>.

bzukotu a ptačího zpěvu, které tím podpoří složitou obraznost poezie a osobité výpovědi Cvětajevové.²⁹⁷

Petr zvoník (2008) 17' je koncertní melodram podle stejnojmenné básně Josefa Václava Sládka pro recitátora, flétnu, housle, violoncello a klavír. Skladbu složil Kurz z podnětu znalce poezie a recitátora Rudolfa Kvíze:

„Sládkova báseň Petr zvoník je svojí náladou a obsahem v rámci jeho díla ojedinělá. U Sládka jsme zvyklí v naprosté většině jeho tvorby na citlivou lyriku, ale zde se setkáváme s baladou v pravdě dramatického ražení s hlubokým sociálním obsahem. Sládek se zde nečekaně projevuje jako skvělý vypravěč dramatického příběhu, včetně vize Soudného dne a následného náznaku vykoupení pro hlavního hrdinu příběhu – Petra. Povaha textu v sobě skrývá bohatou hudebnost a přetlak citové emoce. Po ‚zhudebnění‘ přímo volá.“²⁹⁸

Skladba byla provedena na premiéře 8. 11. 2009 v Pálffyho paláci v Praze, kde ji interpretoval Rudolf Kvíz se souborem Ensemble Martinů.²⁹⁹

Jak létali Bohové – aneb malá přednáška o létání v době paleolitu (2010) 15' je skladba pro housle, klarinet, klavír, recitátora a bicí, která vznikla inspirací z pozoruhodného védského eposu *VIMAANIKA SHAASTRA* (Vimánika Šástra), čili „vědecké pojednání o aeronautice“, který byl součástí nedochované pradávnej encyklopedie *YANTRASARVASVA*. Tuto encyklopedii podle tradice sepsal říči (kněz – vědec) Maharshi Bharadwaaja, který se snažil kompilovat a předat vědění o všech oborech techniky a technologie, která byla v pradávnejích manuskriptech dostupná.³⁰⁰

Původní manuskript byl sepsán v jazyku shaastra, kterým se psaly nejstarší védské texty staré až 120 000 let, teprve kolem 5 500 př. n. l. se podle tradice údajně překládaly do sanskrtu. Text, který Kurz použil, prošel předtím mnoha opisy a překlady. Novější opis, který podle sanskrtologů pochází z 10. století, objevil ctihodný Pandit Subbaraya Sastry. Přeložen byl

²⁹⁷ SELČANOVÁ, Zuzana. O 19. ročníku Mezinárodního festivalu koncertního melodramu Praha a trojnásobném slavení. In: Casopisharmonie.cz [online]. 1. 11. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/o-19-rocniku-mezinarodniho-festivalu-koncertniho-melodramu-praha-a-trojnaso-bnem-slaveni.html>.

²⁹⁸ In text do programu: Ivan Kurz: Petr zvoník. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

²⁹⁹ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/21854-petr-zvonik-koncertni-melodram/>.

³⁰⁰ In text do programu: Ivan Kurz: Jak létali Bohové. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

nejprve do angličtiny G. R. Josyerem a zatím jediný český překlad vytvořili Ing. Ivo Wiesner a Ludmila Wiesnerová v roce 1998.³⁰¹

V samotném vědeckém spisu, který ve zpracování tvoří libreto skladby, se pojednává o tzv. vimánách, nebo vimáně, což je stroj, vznášedlo, které je schopno se pohybovat po obloze. V rámci jednotlivých veršů je zde zmíněno, z jakých částí a materiálů se stroj skládá, jaké oblečení a potraviny by měla posádka s pilotem používat a jak celá záležitost funguje.³⁰²

Pro dílo je obsahově stěžejní jistá úvaha nad ideou vývoje a pokroku lidstva. Tyto prapůvodní spisy a vědomosti jsou totiž podle časového zařazení vědy zahrnuty do doby středního až pozdního paleolitu (250 000–5 000 př. n. l.). Kurz s nadsázkou polemizuje: „Lze v současné době hovořit o technické revoluci lidstva, nebo spíše o postupném objevování slabikáře? Zdá se, že bude nutno slevit z vlastní domýšlivosti nad géniem současné lidské rasy, protože postupně zjišťujeme, že pouze vytváříme nedokonalé kopie výtvorů těch, co již odešli“.³⁰³

Skladba měla premiéru v roce 2010 na 13. ročníku Mezinárodního festivalu koncertního melodramu s podtitulem „Pocta L. Fischerovi“ v interpretaci (Filip Sychra – recitátor; Jakub Čepický – housle; Jan Pařík – klarinet; Jan Dušek – klavír; Markéta Mazourová – bicí).³⁰⁴

Žebřík Jákobův (2014) 10' je melodram pro recitátora a klavír na libreto, které autor sestavil z vybraných, tematicky příbuzných pasáží knihy Genesis, Sefer Jecira, a Zjevení sv. Jana.³⁰⁵

Snová vidina (2016) 11' je melodram pro recitátora, flétnu, bicí nástroje (zvonkohra, vibrafon, chimes, gong „e“, tamtam). Kurz zde jako myšlenkový základ využil tezí anonymního autora, který v nich představuje svůj sen (podobným způsobem jako např. Martin Luther King v některých svých projevech), avšak se zaměřením na duchovní a etickou oblast.³⁰⁶

2.7 Filmová hudba

Skladatel spolupracoval s různými režiséry, v oblasti filmu však navázal nejdelší spolupráci s **Antonínem Moskalykem (1930–2006)**, (další informace viz kapitola 2).

³⁰¹ In text do programu: Ivan Kurz: Jak létali Bohové. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

³⁰² Libreto: Ivan Kurz: Jak létali Bohové. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

³⁰³ In text do programu: Ivan Kurz: Jak létali Bohové. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

³⁰⁴ Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladby/21936-jak-letali-bohove/>.

³⁰⁵ In text do programu: Ivan Kurz: Žebřík Jákobův. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

³⁰⁶ In text do programu: Ivan Kurz: Snová vidina. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

Pokud široké veřejnosti zmíníme jméno Ivan Kurz, pravděpodobně se jí hlavně vybaví hudba k filmu *Třetí princ*, nebo k seriálům *Panoptikum města Pražského* a *Četnické humoresky*, nesmíme však opomenout celou řadu dalších projektů a spoluprací, na kterých se Ivan Kurz podílel jako autor filmové hudby (výběr):³⁰⁷

Túžby po spomienkách (1977–1979) 20' – elektroakustická hudba, realizoval V. Surový, AMU.³⁰⁸ Televizní film v produkci na území Slovenska.

Zpráva o Medině – dokumentární film o rekonstrukci historických částí Tunisu pod záštitou UNESCO (1979, režie Alan František Šulc, Abdelhafidh Bouassida)³⁰⁹

Ostrov v poušti – dokumentární film (1980, režie A. F. Šulc, A. Bouassida)³¹⁰

Starožitníkův chrám (1980, podle námětu Ch. Dickense; režie A. Moskalyk)

Odstřel (1982, režie A. Moskalyk)

Portrét – TV film (1982, režie A. Moskalyk)

Zahrada dětí – dvojdílná televizní inscenace (1982, režie A. Moskalyk)

Třetí princ – filmová pohádka (1982, režie A. Moskalyk)

Vrak (1983, režie Ivo Toman)

Psi kůže (1983, režie Antonín Moskalyk)

Jestřábí věž (1984, režie Antonín Moskalyk)

Adam a Eva (1984, režie Antonín Moskalyk)

Kukačka v temném lese – drama s námětem z 2. světové války (1984, režie A. Moskalyk)

Pozor, je ozbrojen (1985, režie Antonín Moskalyk)

Mít někoho do deště (1985, režie Antonín Moskalyk)

Úplatek – animovaný, krátkometrážní film (1986, režie Igor Ševčík)

³⁰⁷ Profily většiny těchto filmů jsou k nahlédnutí ve filmových databázích ČSFD a FDb.

³⁰⁸ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

³⁰⁹ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018), záznam z filmové databáze FDb.

³¹⁰ Tamtéž.

Panoptikum města pražského – desetidílný kriminální seriál (1987, režie A. Moskalyk)

Četnické humoresky – 3 řady televizního kriminálního seriálu (1997–2007, režie A. Moskalyk). Pro portál OperaPlus poskytl Ivan Kurz pár slov týkajících se spolupráce na zmíněném seriálu:

„V konkrétním případě Četnických humoresek se jednalo o 39 hodin a půl dlouhých dílů, v případě Panoptika města pražského o seriál desetidílný (...) Přesto hudební složka obou seriálů obsahuje relativně velké množství samostatných hudebních nápadů a témat, protože jsem nechtěl uchopit posloupné děje (tak jak se to často dělá) tím způsobem, že bych měl jednu hudbu pro láskyplné motivy, jednu pro akční děj, jednu pro stupňující se napětí a jednu podkresovou hudbu a užíval jich s malými obměnami v průběhu celého seriálu. Chtěl jsem tímto způsobem alespoň trochu přispět k tomu, aby konkrétní seriál působil díl od dílu jako svěží obraz a nebyl nenávratně opotřebován ještě před svým koncem. Práce byla specifická rovněž tím, že život skladatele jako ‚člena rodiny‘ (v jistém slova smyslu) trval doslova 10 let. To není krátká doba a má-li to dobře dopadnout, je třeba znovu a znovu hledat vnitřní motivaci a neuvadat předčasně“.³¹¹

V souvislosti s hudbou tohoto seriálu byla v roce 2011 Českým rozhlasem vydána stejnojmenná suita pro orchestr, kterou autor vytvořil již v roce 2007 ve dvou verzích. Kratší verze má 17 minut, delší 28 minut, obě jsou jakýmsi souborem ‚nejlepších hudebních momentů‘, které doprovázely hlavní postavy brněnské četnické pátrací stanice napříč všemi díly seriálu.³¹² Suita byla na premiéře na festivalu Pražské jaro 2008 ve Smetanově síni interpretována Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu pod taktovkou Stanislava Vavříčka.³¹³ Suita i samostatná znělka seriálu se stala poměrně populární a různé orchestry a soubory je zařazují do svého repertoáru. Jako příklad můžeme uvést Pražský filmový orchestr v čele s Jiřím Koryntou, který suitu uvedl ve zkrácené podobě v roce 2015.³¹⁴

³¹¹ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (1). In: Operaplus.cz [online]. 29. 11. 2012 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-1/?pa=1>.

³¹² Na základě rozhovoru s Ivanem Kurzem ohledně edice ČRo Suita. Z materiálů poskytnutých autorem (duben 2017).

³¹³ Četnické humoresky, suita pro orchestr – Ivan Kurz. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/nakladatelstvi/vaznahudba/_zprava/cetnicke-humoresky-suita-pro-orchestr-ivan-kurz--988012.

³¹⁴ PF(O) 2015 *Praguefilmorchestra.cz* [online]. Praha: PFO [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.praguefilmorchestra.com/pfo-2015/>.

2.8 Scénická hudba

Jak již bylo zmíněno v životopisné kapitole, Kurz v rámci scénické hudby zahájil dlouholetou spoluprací s divadelním režisérem **Františkem Miškou (1919–2017)**. Spolupráce začala na inscenaci „Urfaust“ (Goethe/Dürrenmatt), která byla uvedena v roce 1976 pro **Městská divadla pražská**. Zajímavé je, že poslední společný projekt, na kterém Kurz s Miškou spolupracovali, byla rovněž inscenace „Urfaust“, ale v roce 2007, kde se jednalo o rozdílnou inscenaci stejného námětu pro Divadlo Antonína Dvořáka v Příbrami.

Můžeme uvést výběr z inscenací, které v této a v jiných spolupracích vznikaly:

Urfaust (1976, Městská divadla pražská, režie František Miška), elektroakustická kompozice (vytvořena v elektroakustickém studiu z konkrétních a syntetických zvuků, zvukový realizátor V. Syrový, AMU, zhruba 40 minut hudby).³¹⁵

Maškaráda (1980, Městská divadla pražská, režie Antonín Moskalyk)³¹⁶

Výnosné místo (1981, Městská divadla pražská, režie František Miška)³¹⁷

Přijde človíček (1987, Naivní divadlo Liberec, režie Markéta Schartová)³¹⁸

Sen noci svatojánské (198?, městské divadlo Baden-Baden, režie František Miška)³¹⁹

Večer tříkrálový (198?, městské divadlo Baden-Baden, režie František Miška)

Navštěva staré dámy (198?, městské divadlo Baden-Baden, režie František Miška)

Rajská zahrada (1990, televizní inscenace, režie Antonín Moskalyk)³²⁰

Richard II. (2003, rozhlasová hra, režie Markéta Jahodová)³²¹

Dorian Gray (2003, Městské divadlo Karlovy Vary, režie Viliam Dočolomanský)³²²

³¹⁵ GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

³¹⁶ František Němec. *Upclosed.com* [online]. New York: Upclosed [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://upclosed.com/people/frantisek-nemec-5/>.

³¹⁷ Na základě informací v katalogu MLP, novinový výstřižek v Městské knihovně v Praze, *Výnosné místo*.

³¹⁸ Přijde človíček. *Naivnidivadlo.cz* [online]. Liberec: Naivní divadlo Liberec [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.naivnidivadlo.cz/predstaveni.php?idp=92>.

³¹⁹ VOSTRÝ, Jaroslav a Zuzana SÍLOVÁ, ed. *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta: (1950-1972)*. Praha: KANT, 2014. Disk (Akademie múzických umění v Praze), s. 182-190. ISBN 978-80-7437-145-5.

³²⁰ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018).

³²¹ Tamtéž.

Kalif Čápem (20??, činoherní divadlo pro děti Glans, režie Josef Hervert)³²³

Své setkání s Františkem Miškou popisuje Ivan Kurz podrobněji v publikaci věnované divadelnímu řediteli MDP, Otu Ornestovi:

„ (...) Vyzařoval jakýsi zvláštní nadhled, který jakoby v sobě obsahoval postoj kolektivní lidské bytosti. Ve svých inscenacích kladl důraz na princip činu a jeho následku, nerad odsuzoval, držel palce odpuštění. Byl zvláštním způsobem důvěřivý, nepočítal se záludností a křiváctvím, nosil vždy otevřené hledí a nechodil v masce. Jeho vystupování bylo při režírování velmi nervní, je to člověk emočně velmi bohatý, ve svém srdci má však vedle výbušného potenciálu zvláštní něhu a laskavost. (...) Hudební spolupráce s Františkem Miškou měla velmi širokospektrou charakteristiku. Byl velmi otevřený novým vyjadřovacím prostředkům – na druhé straně vyžadoval přítomnost jakési zemitosti a jasné tradiční funkčnosti; byl přítelem vysokého stupně stylizace – avšak v protikladu k tomu neváhal použít až choulostivý polopatismus; miloval rovinu metamorfózy – kdy smích se proměňoval v pláč a naopak; nesnášel hudební vycpávku – jako zachránce scénické prázdnoty; věděl naprosto přesně, co nechce – pro to, co byl ochoten akceptovat, ponechával volnou tvůrčí ruku, avšak pouze za předpokladu, že nevstoupila do oblasti mimoběžné s jeho koncepcí“.³²⁴

Kurz ve stejné publikaci rovněž popisuje zajímavé hudební vstupy v rámci Miškovy inscenace díla *Urfaust*, kde rovněž analyzuje jejich hudební funkce a výskyt v inscenaci.

2.9 Stručné shrnutí skladatelovy tvorby

Jak jsme právě mohli zpozorovat, záběr hudebních druhů je u Ivana Kurze poměrně široký. V rámci instrumentální tvorby obsahuje jak skladby a suity pro sólové nástroje a komorní ansámby, tak symfonické skladby a cykly pro velké orchestry. Ve vokálně-instrumentální tvorbě má úctyhodný počet děl, zahrnující kantáty, oratoria a sbory, která jsou

³²² KŘÍŽ, P. Jiří. Veškeré umění je naprosto neužitečné. In: Novinky.cz [online]. 24. 3. 2003 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/4685-veskere-umeni-je-naprosto-neuzitecne.html>.

³²³ Kalif čápem. *Glans.cz* [online]. Praha: Divadlo Glans [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: http://glans.cz/kalif_capem.html.

³²⁴ VOSTRÝ, Jaroslav a Zuzana SÍLOVÁ, ed. *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta: (1950-1972)*. Praha: KANT, 2014. Disk (Akademie múzických umění v Praze), s. 182-190. ISBN 978-80-7437-145-5.

často určena i pro dětské interprety, většinou zpracovávající duchovní tematiku, která je autorovi tak blízká. Z tvorby vokální tu jsou rovněž písňové cykly a sbory a cappella, které autor nezdědka tvoří. Jistou část Kurzových děl tvoří např. tvorba elektroakustická a melodramatická, či právě opera-melodram. Je však nutno připomenout, že stěžejní výpovědi jsou podle Kurze obsaženy především v cyklu symfonických obrazů (viz 3.1.1), v oratoriích (viz 3.3.1), a také v kantátách (viz 3.3.2).

Dle přehledu autorovy scénické a filmové hudby můžeme podotknout, že Kurz zdaleka nekončí koncertní vážnou hudbou. Paradoxně, přes to, že se autor nepovažuje za skladatele, který by se převážně orientoval na hudbu filmovou a scénickou, se dostává díky zejména Moskalykovým projektům, jako je např. *Panoptikum města pražského* a *Četnické Humoresky*, do obecného povědomí široké veřejnosti. Tomuto paradoxu napomáhá logicky i fakt, že už jen z kvantitativního hlediska je populární a filmová hudba v poměru k současné vážné hudbě vyhledávána daleko častěji.

Ke Kurzovým hudebním námětům bychom mohli říci, že zahrnuje velkou škálu témat. Převažují zde především témata duchovní, ve kterých autor často varovně poukazuje na etické a morální aspekty jedince a společnosti, popř. nalézá inspiraci, vzor a cestu duševní čistoty skrze biblická podobenství a příběhy lidí z běžného života. Tyto náměty Kurz ve většině svých skladeb kombinuje i s náměty filozofickými, která jsou pro autora rovněž typická.

Skladatel často neváhá použít i náměty z velmi starých pramenů, kde se dostává ke starým kořenům civilizace, připomeňme např. *Smyčcový kvartet č. 4 „ADAMU“*; symfonický obraz *Strom života*, nebo melodram *Jak létali Bohové*. Dále následují náměty z literatury (jak z prózy, tak poezie), či inspirace z výtvarného umění (např. *Smyčcový kvartet č. 1 „Notokruh“* na Čiurlionisovo dílo) a další.

Zařazení autorova hudebního stylu už bylo nastíněno v úvodu kapitoly tvorby, nicméně můžeme připomenout, že Kurz zastupuje jistý ideál postmoderny, který se vyznačuje syntézou nových výrazových prostředků, těm je autor zcela otevřen a poskytuje jim ve svých skladbách i širokospektrou množinu asociací, kterou nerad omezuje, neboť by podle jeho názoru šel proti principu hudby samotné. Příznačným prvkem Kurzovy hudební řeči je také precizní interpretace textu, kterému přiřazuje hlavní úlohu a od kterého se nesnaží odvádět pozornost. Jeho pojetí hudby jako komunikačního prostředku se blíží až jakémusi ‚hudebnímu symbolismu‘, častým používáním hudebních symbolů a asociací.

3. Pedagogická činnost Ivana Kurze

Jelikož je Ivan Kurz dlouholetým hudební pedagogem a má tedy značný vliv na formování budoucích skladatelů a jiných hudebníků, bylo by proto nemístné tuto Kurzovu část působení opomenout. V této kapitole se budeme věnovat působení Ivana Kurze na pražské HAMU, jeho publikacím a zejména jeho studentům (absolventům oboru skladba), kteří se již profilují jako skladatelé současné mladé generace.

Ivan Kurz působí na hudební fakultě AMU již přes úctyhodných 40 let. Nejprve se po svém studiu vrátil na AMU v roce 1977 jako odborný asistent katedry teorie a dějin hudby. Náplň této práce zpočátku primárně neobnášela vedení seminářů, Kurz vykonával s posluchači předepsaná cvičení, dělal zápisy ze schůzí, nebo např. pracoval ve zvukovém archivu fakulty. Vše se změnilo v roce 1990, kdy Kurz habilitoval a byl jmenován docentem na katedře skladby (na své habilitační přednášce se věnoval např. tématu skladatelského talentu).³²⁵

V devadesátých letech zastával na fakultě spoustu vysokých funkcí. V letech (1994–1997) byl proděkanem a v letech (1997–2000) děkanem HAMU. Později pak mezi lety (2003–2009) zastával místo vedoucího katedry skladby. Mimo tyto funkce je také správním předsedou nadace HAMU, nebo také členem dozorčí rady Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním (OSA).³²⁶

Na fakultě za tu dobu vyučoval různé předměty, např. scénickou hudbu, rozbory skladeb, instrumentaci, apod. V současné době se soustřeďuje na hlavní obor skladby (individuální výuka), na seminář skladby (studenti vzájemně reflektují svá díla z různých hledisek), nebo např. na diplomní seminář (Kurz vede vysokoškolské práce, které spočívají ve zvolení teoretického fenoménu, který je pak přenesen do praxe v absolventské práci) a předmět seminární práce oboru skladba. U většiny těchto předmětů oboru skladba je zároveň i jejich garantem.³²⁷

³²⁵ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (2). In: Operaplus.cz [online]. 30. 11. 2012 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-2/?pa=1>.

³²⁶ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

³²⁷ Na základě rozhovoru autora této práce se skladatelem (březen 2018) a databáze HAMU.

Za dlouhou dobu Kurzova působení na hudební fakultě HAMU mu pod rukama prošla celá řada studentů, svou zkušenost s nimi komentuje Kurz takto:

„V rámci svého pedagogického působení na hudební fakultě poznávám mnoho mladých lidí. S radostí konstatuji, že se ve většině jedná o uměleckou generaci, která není povrchní, má hluboký vztah k duchovním hodnotám, má svůj názor. Mladí lidé nejsou zatíženi skepsí, neztrácí pozitivní myšlení, životní víru. To je skutečnost plná naděje...“³²⁸

K tomu skladatel ještě dodává, že hlavním smyslem výuky je pomáhat studentům nalézat sebe samé, proto je podle něj logické, aby si studenti svá pozitiva udrželi živá: „Toto přání je jakousi spontánní modlitbou nás starších. Nemá smysl očekávat, že přijde čas, kdy starýma očima uvidíme nový svět. Je to naopak, starý svět musíme vidět novýma očima. Kdo jiný by měl disponovat schopností nového pohledu, než mladí lidé“.³²⁹

3.1 Absolventi oboru skladba pod vedením Ivana Kurze

V této kapitole je uveden seznam absolventů, kteří dokončili studium oboru skladba pod vedením Ivana Kurze. Každé jméno je doplněno o stručné informace.

Vladimír Wimmer (nar. 1960) je skladatel, notograf a hudební redaktor, vystudoval nejprve obor baskytara a kontrabas na Konzervatoři J. Ježka. Z hudebního zázemí především v oblasti folku, jazzu a rocku se poté na AMU přesunul do oblasti vážné hudby. Na hudební fakultě začal studovat v roce 1989 a studium završil absolutoriem u prof. Kurze v roce 1994. Ve čtvrtém ročníku se však začal částečně vracet ke kořenům svých hudebních počátků, jako absolventskou práci si zvolil operu-muzikál „Dybuk“ na židovské motivy. Je autorem operních projektů, které byly představeny i např. ve Státní opeře v Praze. Věnuje se též scénické a filmové hudbě³³⁰, např. film *Malostranské humoresky* (1995), nebo seriál *Šípková Růženka* (2001), organizuje též různé festivalové projekty, jako je Pontonrock Příbram, nebo Mezinárodní hudební festival Hořejší Obora Příbram.³³¹

³²⁸ SCHREIBEROVÁ, Jarmila. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010, s. 241. ISBN 978-80-904757-0-0.

³²⁹ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (2). In: Operaplus.cz [online]. 30. 11. 2012 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-2/?pa=1>.

³³⁰ Částečně k dispozici v databázi ČSFD.

³³¹ Vladimír Wimmer. *Musica.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musica.cz/cz/composers/show?itemId=171>.

Robert Hejnar (nar. 1969) je skladatel a pedagog, vystudoval klavír na pražské konzervatoři (absolutorium 1992), roce 1998 dokončil magisterské studium skladby na AMU u Ivana Kurze. V roce 2005 nastoupil na HAMU jako doktorand oboru skladba pod vedením Ivana Kurze. Hlavní těžiště má v tvorbě duchovní, kde za svá díla získal i různá ocenění, jmenujme např. ocenění (1994) Nadace ČHF za skladbu *Tres psalmi* (2003) zpracovávající žalmy (č. 130, 23 a 70) pro alt/mezzosoprán a symfonický orchestr, dále pak např. Cena Nadace Leoše Janáčka (1998) za oratorium *Stabat Mater* pro soprán, alt, dětský dívčí sbor, varhany a symfonický orchestr. V současné době pedagogicky působí jako prof. na Konzervatoři Evangelické akademie v Olomouci.³³²

Michael Keprt (nar. 1972) je sbormistr, dirigent, skladatel, inscenátor a korepetitor, autor oper, např. *Břehy Gangy* (uvedena ve Stavovském divadle), *Stařec a moře* nebo *Nevěsta z Korintu*, dále různé komorní, orchestrální i sborové tvorby (např. *Missa brevis*).³³³ Na AMU studoval dirigování (Radomil Eliška, František Vajnar) a skladbu (Ivan Kurz). Působil jako dirigent a sbormistr Státní opery v Praze, Pražského pěveckého sboru Smetana, nebo od roku 1994 jako sbormistr Pěveckého sdružení pražských učitelů. Námětem se mu často stávají výtvarná a literární díla (např. J. W. Goethe).³³⁴

Jan Krejčík (nar. 1974) je skladatelem, autorem skladeb např. *Suita* pro smyčcový orchestr, *Smyčcový kvartet č.2 – „Notes pour ECHO“* nebo instrumentální skladby pro jednoho hráče *Etuda II pro flétnu, trubku in C, violoncello, cembalo a bicí*.³³⁵ Účastnil se např. na projektu ‚Děti v hudbě‘, který seznamuje děti ze škol ve francouzském Lille se soudobou hudbou skrze provedení nových premiérováných skladeb.³³⁶

Michal Rataj (nar. 1975) je skladatel, redaktor a publicista, vystudoval hudební vědu na FF UK (1993–1999), kde se zaměřoval na hudbu 20. století a gregoriánský chorál (diplomovou práci věnoval liturgii Květné neděle v českých chorálních pramenech). Studium středověké

³³² Robert Hejnar. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/280-hejnar-robert/>.

³³³ Michael Keprt. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/425-keprr-michael/>.

³³⁴ Michael Keprt. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-07]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1000896.

³³⁵ Jan Krejčík. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/507-krejckik-jan/>.

³³⁶ Český skladatel Jan Krejčík se zúčastní projektu Děti v hudbě. *Czechcentres.cz* [online]. Praha/Paříž: České centrum [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://paris.czechcentres.cz/cs/novinky/le-compositeur-tchque-jan-krejckik-prend-part-au-pr/>.

polyfonie si prohloubil v roce 1995 na Royal Holloway University of London. Později se rovněž začal podrobně věnovat elektroakustické tvorbě (v roce 1998 studoval počítačovou kompozici na Humboldtově Univerzitě v Berlíně a hudební sémiotiku na Hochschule für Musik Hanse Eislera).

V letech (1998–2003) studoval na HAMU kompozici u Ivana Kurze, kde tíhnul k elektroakustické hudbě (ve své diplomové práci se zabýval kombinací akustických a elektronických prvků v díle Pierra Bouleze, absolventská práce *Vítkovské oratorium*). Dále nastoupil na HAMU do postgraduálního studia, kde se opět převážně věnoval elektroakustické hudbě. Z výběru jeho tvorby můžeme uvést např. *Rely – Relay – Relation* (2004); *Hearing first* (elektroakustická kompozice, která obdržela 2. místo v českém kole soutěže Musica Nova 2005) nebo např. *Oratorium electronicum*.

Od roku 2005 působí na HAMU jako odborný asistent oboru elektroakustická a multimediální hudba, publikuje hudební články a kritiky (LN; Harmonie; Opus Musicum; ...). Působí rovněž jako pedagog např. na NYUP, U3V v Praze; FF UK, FAMU, FAVU nebo DAMU, kde často přednáší o dějinách hudby 20. století, zvuku a hudebních technologiích.³³⁷

Jiří Hájek (nar. 1976) je skladatel, který dokončil magisterské studium u prof. Kurze v roce 2010, jeho tvorba zahrnuje kupříkladu komorní skladby na různé náměty.³³⁸

Jan Jůza (nar. 1979) je skladatel, jeho tvorba zahrnuje skladby orchestrální, komorní a především skladby pro klavír.³³⁹

Slavomír Hořínska (nar. 1980) je skladatel, který nejprve vystudoval na konzervatoři v Pardubicích hru na housle u Dalibora Hlavsy (1995–1999), poté nastoupil na skladbu na HAMU k prof. Ivanu Kurzovi (1999–2004). Mezi lety (2005–2008) studoval a dokončil postgraduální studium skladby u prof. Hanuše Bartoně.

Jeho tvůrčí východisko je v křesťanském duchovním zázemí, ze kterého čerpá obsah a inspiraci. Ve svých skladbách se především zaměřuje na melodiku, kterou vnímá jako dílčí integrační element, a dále také na hudební složku témbrovou. Jeho skladby získaly četná

³³⁷ Michal Rataj. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/800-rataj-michal/strana/2/#content>.

³³⁸ Jiří Hájek. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/1270-hajek-jiri/>.

³³⁹ Jan Jůza. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/389-juza-jan/>.

ocenění, jmenujme například (Absolutní vítěz v soutěži Generace 2003) za skladbu *Dva listy* z *Manjóši* pro mezzosoprán a orchestr, (1. cena soutěže Generace 2004 a Cena Gideona Kleina 2004) za skladbu *Širej ahava* (Píseň lásky) pro komorní orchestr, dále (ocenění OSA „nejúspěšnější mladý autor vážné hudby“ z roku 2007) nebo (Cena Josefa Hlávky 2008) za skladbu (*...numquam excidit...*). Jeho skladby byly rovněž provedeny významnými tělesy, jako je např. Česká filharmonie, komorní orchestr Berg, atd. Od roku 2006 působí na HAMU jako pedagog na katedře skladby.³⁴⁰

Josef Třeštík (nar. 1981) je skladatel, jeho tvorba zahrnuje skladby pro komorní orchestr nebo také elektronické a konkrétní studie.³⁴¹

Marjan Stojilkovic (absolvent oboru skladba, který je původem ze Srbska).

Lukáš Sommer (nar. 1984) je skladatel, kytarista a pedagog, který studoval v letech (1997–2004) hru na kytaru na konzervatoři v Českých Budějovicích u Vilmy Manové a poté v letech (2004–2009) skladbu na HAMU u prof. Kurze. Za své skladby získal řadu ocenění, např. (Generace 2005 za *Sonátu pro housle a klavír*), (Generace 2006 za skladbu *Souceští*), (Proguitar 2006 za skladbu *Slunce*) nebo (Cena Českého rozhlasu) z roku 2009 za kompozici *Souvrat*. Autor rovněž publikoval různé hudební články např. v Lidových novinách, aktuálně od roku 2010 působí pedagogicky na ZUŠ F. A. Šporka v Lysé nad Labem (hra na kytaru, dirigování, skladba).³⁴²

Lukáš Hradil

Anton Aslamas (nar. 1988) je skladatel původem z Ruska, v roce 2007 začal studovat bakalářský obor skladba u Ivana Kurze, poté pokračoval na obor magisterský.³⁴³

Daniel Patras (nar. 1989) je skladatel, autor filmové hudby různých projektů.³⁴⁴

³⁴⁰ Slavomír Hořinka. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-08].

Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1003916.

³⁴¹ Josef Třeštík. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z:

<https://www.musicbase.cz/skladatele/1030-trestik-josef/>.

³⁴² Lukáš Sommer. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-08].

Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1004362.

³⁴³ Anton Aslamas. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z:

<https://www.musicbase.cz/skladatele/1292-aslamas-anton/>.

³⁴⁴ Některé projekty jsou zaregistrovány v databázi ČSFD.

Michal Worek (nar. 1989) je skladatel a aranžér, vystudoval Konzervatoř Jaroslava Ježka a poté nastoupil na HAMU na obor skladba k prof. Ivanu Kurzovi.³⁴⁵

Daniel Chudovský (nar. 1991) je skladatel a klavírista původem z Banské Bystricy. Na konzervatoři v Žilině studoval od roku 2006 operní zpěv (u E. Sadloňové, J. Vaculíka) a klavír (u L. Krškové, D. Švarné). V roce 2007 přijíždí do Bratislavy a zde komponuje pod vedením prof. Juraje Hartíka, který značně ovlivní filozoficko-psychologické směřování autorovy tvorby. Autor se v té době živil rovněž klavírním koncertováním po Evropě. V roce 2010 byl přijat na HAMU na obor skladba (prof. Ivan Kurz) a klavír (prof. Hanuš Bartoň). Aktuálně působí na HAMU jako interní doktorand v oboru skladba u Ivana Kurze. V jeho skladbách se často objevují společensko-politická témata, která jsou využívána především pro skladby s mluveným slovem, dále se autor v současné době zabývá mikrointervalovou hudbou. Skladatel získal též řadu interpretačních i autorských ocenění např. v oblasti melodramu, hry na klavír a v rámci své skladatelské tvorby.³⁴⁶

Soňa Vetchá je skladatelka, v současné době studuje 2. ročník navazujícího magisterského studia oboru skladba u Ivana Kurze.

Martin Hybler (nar. 1977) je skladatel, který po soukromé výuce vystudoval skladbu (1993–1999) na Pražské konzervatoři u prof. Bohuslav Řehoře, poté paralelně studoval i dirigování u prof. Jaroslava Vodňanského a prof. Miroslava Košlera. Na HAMU vystudoval v letech (2000–2005) obor skladba u prof. Václava Riedlbaucha. Pod vedením Ivana Kurze v letech (2005–2009) studoval postgraduálně skladbu a teorii. Jako mladý autor se několikrát objevil např. na známých festivalech, jako je Pražské jaro (v roce 2000 zde představil skladbu *Vzpomínání – Pocta Zdeňku Fibichovi pro smyčcový orchestr*), (v roce 2015 zde zazněl jeho známý a interpretačně náročný *Koncert pro hoboj*). Mimo skladby se též věnuje aranžování populární hudby, nebo pracuje také jako korepetitor na baletní konzervatoři.³⁴⁷

Ivan Kurz dodává, že osudy svých absolventů pochopitelně sleduje a domnívá se, že v naprosté většině nemají existenciální potíže. Upozorňuje však, že příjmy skladatelů

³⁴⁵ Michal Worek. *Michalworek.cz* [online], (spravováno skladatelem). [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.michalworek.com/>.

³⁴⁶ Daniel Chudovský. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Chudovsk%C3%BD.

³⁴⁷ Martin Hybler. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/330-hybler-martin/>.

v žádném případě nejsou zajištěny pouhým komponováním vlastní pódiové hudby, to bývá podle něj poněkud vzácný případ.

Absolventi často působí jako pedagogové, redaktoři v časopisech a ve sdělovacích prostředcích, věnují se organizační práci v rámci kulturního života, řídí umělecká tělesa, dělají dramaturgii orchestrů a divadel, nebo skládají scénickou a filmovou hudbu. Jistá část studentů se též věnuje problematice digitální notografie a vydavatelské činnosti.³⁴⁸

3.2 Publikační činnost Ivana Kurze

Ivan Kurz je autorem některých článků a příspěvků v hudebních časopisech (Hudební rozhledy – např. zprávy o zpracování pozůstalostí Ivana Řezáče a Václava Dobiáše; Disk), v hudebních publikacích HAMU (články, *Hudební fakulta AMU 1995* – hlavní redaktor publikace) a je rovněž autorem některých sborníkových příspěvků a koordinátorem sborníků (3–dílný sborník studií *Orchestrace jako otevřený proces*, Praha: Triga, 2009). V publikaci *Česká hudební encyklopedie* Kurz zpracoval hesla týkající se nástrojů symfonického orchestru (cca 100 stran strojopisu).³⁴⁹

Je autorem studií: *Ján Šmok* – studie k nedožitým 80. narozeninám (2002); *Jiří Chvála* – studie k 70. narozeninám (2003); Studie k 90. výročí narození prof. J. Zicha (Prof. Jaroslav Zich – vědec i umělec) ve sborníku *Jaroslav Zich: skladatel, teoretik, interpret, pedagog* (Praha: NAMU, 2012). Dostupné v knihovně HAMU (signatura H_2B 3895pres., a, b, c, d).

Kurz jako editor publikace *Výuka skladby ve střední Evropě*, publikováno (AMU 2002). Na základě nových akreditačních zákonů se na HAMU v roce 2002 konalo symposium, kde se porovnávaly kurikulární dokumenty (předměty a jejich dotace v oboru skladba) v rámci českých i zah. univerzit a akademií. Dostupné v knihovně FF UK (signatura CS 632 Tea).

Studie *Expresionismus v hudbě* (časopis DISK ročník 2002, č. 2); *Quo vadis homo? Aneb jak John Cage bořil modly tak dlouho, až se sám modlou stal* (časopis DISK ročník 2005, č. 13). Úvaha *Je neumění osobitostí? – je nezvládnutí řemesla možno vydávat za nový umělecký pohled?* (sborník k 60. výročí AMU, Praha: AMU, 2006) a další.

³⁴⁸ HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (2). In: Operaplus.cz [online]. 30. 11. 2012 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-2/?pa=1>.

³⁴⁹ Ivan Kurz. *Musica.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.musica.cz/cz/composers/show?itemId=87>.

Závěr

V úvodní části jsme na základě dostupných informací shrnuli autorův životopis. Pražský rodák Ivan Kurz je především spojován s Prahou 5, kde studoval a kde již dlouho dobu žije. V profesním životě je propojen především s hudební fakultou AMU, na které působí již 40 let, je stále aktivním profesorem oboru skladba.

Z různých písemných i elektronických zdrojů byl kompilován seznam téměř prakticky všech publikovaných, nebo provedených Kurzových děl. Ačkoli má autor vlastní vývoj, přiblížili jsme si ho jako autora postmoderního ideálu syntézy hudebních vyjadřovacích prostředků. Z technického hlediska využívá prostředků jak tradičních, tak i prostředků méně tradičních. V jeho díle je často hodně uplatňována chromatika, jeho styl se však díky jasné rytmizaci, často krátkým a čistě formulovaným motivům přibližuje osobitému neoklasickému stylu, který je včleněn v rámci postmoderního hudebního uvažování. To se odráží i v délkách jeho skladeb, kde většina jeho orchestrálních opusů nepřesahuje 20 minut. Kurz je často přímočarý, soustředí se na vyjádření ony ideje, myšlenky a popř. i text samotný skrze symbolismus, který naznačuje různými vyjadřovacími prostředky, většinou u jeho skladeb nenalezneme jakési „hudební pozlátka“, které by sémanticky odbočovalo od hlavního sdělení. Kurz vnímá hudbu jako komunikační jazyk, to je také důvod jeho jakési přímočarosti a důrazu na sémantiku onoho sdělení, ve kterých často upozorňuje na morální a duchovní hodnoty, které jsou podle něj často opomíjeny, ba i destruovány.

V rámci jeho tvorby jsme si přiblížili jeho tvorbu jak komorní, orchestrální, tak i vokální a vokálně-instrumentální. Neopomenuli jsme samozřejmě ani jeho spolupráce v rámci filmové a scénické hudby. V rámci tvorby pro děti jsme si přiblížili některé skladby, které by mohly snadno najít uplatnění v běžné pedagogické praxi. Skladby, které by rovněž rozšířily repertoár soudobé hudby určené dětem. Pomocí údajů z dostupných zdrojů byly v knihovních systémech nalezeny a v práci uvedeny i dostupné hudební a zvukové exempláře, které by mohly pomoci dalšímu bádání v této oblasti. To se týká rovněž i kapitoly pedagogické a publikační.

Bylo mi ctí blíže poznat osobnost a dílo soudobého českého skladatele Ivana Kurze a podělit se tak v rámci svého bádání s ostatními o informace o této význačné osobnosti české současné hudby.

Seznam použité literatury

- AUBRECHT, Radek. *130 let a osobností smíchovského gymnázia*. Praha: Gymnázium Na Zatlance, 2014. ISBN 978-80-260-6169-4.
- BAJER, Jiří. Týden nové tvorby '80. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(5), 193–195.
- DREHNER, Jan. *Klavírní skladby mladých českých autorů*. Předmluva k 1. vydání. Praha: Supraphon, 1982.
- FUKAČ, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL, ed. *Slovník české hudební kultury. Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, s. 481. ISBN 80-7058-462-9.
- GILÍKOVÁ, Alexandra. *Nejmladší generace českých skladatelů*. Praha, 1981. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (1). *Opera Plus* [online]. 29. 11. 2012, 1–2 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-1/>
- HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (2). *Opera Plus* [online]. 30. 11. 2012, 1–2 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-2/>
- HŮLEK, Julius. Nevšední večer premiér. *Hudební rozhledy*. 2006, **59**(08), 20–21.
- HYBLER, Martin. Světová premiéra na festivalu Hudební léto Kuks. *Opera Plus* [online]. 21. 07. 2014 [cit. 2018-02-04]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/svetova-premiera-na-festivalu-hudebni-leto-kuks/>.
- KREJČÍK, Jan. *Problematika interpretace soudobé hudby s přihlédnutím k premiérované skladbě Ivana Kurze: Naděje*. Praha, 2000. Vysokoškolská práce. AMU.
- KŘÍŽ, Jiří P. Veškeré umění je naprosto neužitečné. *Novinky.cz* [online]. 24. 3. 2003 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/4685-veskere-umeni-je-naprosto-neuzitecne.html>
- KURZ, Ivan, ed. Ivan Kurz. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-09-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Kurz
- KURZ, Ivan. *Kurz: Orchestrální dílo / Nakloněná rovina / Vztlínání / Podobenství / Bláznovská zvěst* [CD]. Jiří Bělohávek, Česká filharmonie, FOK, Pražský filharmonický sbor. Praha: Bonton, 1997. Katalogové číslo: 71 0521-2 Supraphon.
- KURZ, Ivan. *Sólistův chléb: Pro tenorový pozoun*. Praha: Bärenreiter, 2011. ISMN 979-0-2601-0528-7.
- KURZ, Ivan, ed. *Teaching of composition in Middle Europe: an international seminar of Middle-European composition schools representatives (Prague, 21 - 26 October 2002); a summary of the subject's pedagogical concept at selected universities = Výuka skladby ve střední Evropě*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2003. ISBN 80-7331-914-4.
- MARTÍNKOVÁ, Alena, a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, 325 s.

- PENSĐORFOVÁ, Eva. Tribuna mladých skladatelů a koncertních umělců: S Ivanem Kurzem. *Hudební rozhledy*. 1980, **33**(5), 170–172.
- ŘÍHA, Vladimír. Kurzova premiéra v České filharmonii. *Hudební rozhledy*. 2006, **59**(06), 11.
- SELČANOVÁ, Zuzana. O 19. ročníku Mezinárodního festivalu koncertního melodramu Praha a trojnásobném slavení. *Časopis Harmonie* [online]. 1. 11. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/o-19-rocniku-mezinarodniho-festivalu-koncertniho-melodramu-praha-a-trojnاسبnem-slaveni.html>.
- SCHREIBEROVÁ, Jarmila a Hugo SCHREIBER, ed. *Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5: příběhy nevšedních životů*. Praha: Perseus, 2010. ISBN 978-80-904757-0-0.
- STAŇKOVÁ, Helena. *Analýza dvou duchovních kantát Ivana Kurze pro dětský sbor*. Praha, 2005. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.
- TICHÝ, Vladimír. Zárodky stylové syntézy: Úvaha nad smyčcovými kvartety Ivana Kurze, Otomara Kvěcha a Ladislava Kubíka. *Hudební rozhledy*. 1983, **36**(4), 168–173.
- TŘEŠTÍK, Michael, ed. *Kdo je kdo v České republice na přelomu 20. století: 5000 biografických hesel nejvýznamnějších osobností*. Praha: Agentura Kdo je kdo, 1998. ISBN 80-902-5860-3.
- VONDROVICOVÁ, Kateřina. Duchovní svět v hudbě a myšlenkách Ivana Kurze. *Hudební rozhledy*. 1991, **44**(12), 529–531.
- VOSTRÝ, Jaroslav a Zuzana SÍLOVÁ. Ivan Kurz: Funkce hudby a srdce režiséra: moje spolupráce s Františkem Miškou. *Městská divadla pražská v éře Oty Ornesta: (1950-1972)*. Praha: KANT, 2014, s. 182–190. Disk (Akademie múzických umění v Praze). ISBN 978-80-7437-145-5.
- Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-12-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mikalojus_Konstantinas_%C4%8Ciurlionis
- Kurz Ivan. *Czechmusic.org* [online]. Praha: Česká hudba [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: http://www.czechmusic.org/osobnosti.-12#osobnosti.-12.vy_229
- Ivan Kurz: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. Praha: POMO Media Group, 2001– [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/65841-ivan-kurz/>
- FBb.cz: Filmová databáze* [online]. Praha: Filmová databáze, 2003– [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi/34658-ivan-kurz.html>
- Ivan Kurz. *Alliance Publications, Inc.* [online]. [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://www.apimusic.org/kurz-ivan-b.-1947.html>
- Ivan Kurz. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://www.musicbase.cz/skladatele/542-kurz-ivan/>
- Ivan Kurz. *Musica.cz: Váš průvodce současnou českou hudbou* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2017-09-27]. Dostupné z: <http://old.musica.cz/skladatele/kurz-ivan.html>
- In Sleeve-note k CD: Ivan Kurz: *Orchestral works*. Praha: Bonton music, 1997.

Tisková zpráva ČF – Pražské premiéry 2004. *Czechmusic.org* [online]. Praha: Česká hudba [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.czechmusic.org/cm2004/data/zpravy/PP2004.pdf>.

Aktuality. *Martinu.cz* [online]. Praha: Nadace Bohuslava Martinů [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/aktuality/1030-dny-bohuslava-martinu-2017-zahajovaci-koncert-festivalu/>

Osud zápalky. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www2.rozhlas.cz/archivy/index.php?HLEDPO=8578605/>

Reverie. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www2.rozhlas.cz/archivy/index.php?HLEDPO=629878>.

Četnické humoresky, suita pro orchestr – Ivan Kurz. *Rozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/nakladatelstvi/vaznahudba/_zprava/cetnicke-humoresky-suita-pro-orchestr-ivan-kurz--988012.

PF(O) 2015 *Praguefilmorchestra.cz* [online]. Praha: PFO [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.praguefilmorchestra.com/pfo-2015/>.

František Němec. *Upclosed.com* [online]. New York: Upclosed [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://upclosed.com/people/frantisek-nemec-5/>.

Přijde človíček. *Naivnidivadlo.cz* [online]. Liberec: Naivní divadlo Liberec [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.naivnidivadlo.cz/predstaveni.php?idp=92>.

Kalif čapem. *Glans.cz* [online]. Praha: Divadlo Glans [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: http://glans.cz/kalif_capem.html.

Michael Keprt. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1000896.

Český skladatel Jan Krejčík se zúčastní projektu Děti v hudbě. *Czechcentres.cz* [online]. Praha/Paříž: České centrum [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://paris.czechcentres.cz/cs/novinky/le-compositeur-tchque-jan-krejcik-prend-part-au-pr/>.

Slavomír Hořínka. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1003916.

Lukáš Sommer. *Ceskyhudebnislovník.cz* [online]. Brno: Ústav hudební vědy MUNI [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1004362.

Michal Worek. *Michalworek.cz* [online], (spravováno skladatelem). [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.michalworek.com/>.

Daniel Chudovský. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Chudovsk%C3%BD.

Orchestrace jako otevřený proces: (sborník studií). Praha: Triga pro Akademii múzických umění v Praze, 2009. ISBN 978-80-904266-9-6.

Vladimír Wimmer. *Musica.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musica.cz/cz/composers/show?itemId=171>.

Robert Hejnar. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/280-hejnar-robert/>.

Michael Kepřt. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/425-kepřt-michael/>.

Jan Krejčík. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/507-krejčík-jan/>.

Michal Rataj. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/800-rataj-michal/strana/2/#content>.

Jiří Hájek. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/1270-hajek-jiri/>.

Jan Jůza. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/389-juza-jan/>.

Josef Třeštík. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/1030-trestik-josef/>.

Anton Aslamas. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/1292-aslamas-anton/>.

Martin Hybler. *Musicbase.cz* [online]. Praha: Hudební informační středisko [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/330-hybler-martin/>.

Seznam použitých obrázků:

Obrázek č. 1: Ivan Kurz (zdroj: <http://operaplus.cz/wp-content/uploads/2012/11/kurz-foto-24.9.2012.jpg>), z článku HAVLÍČEK, Vít. Nejen o hudbě s Ivanem Kurzem (1). *Opera Plus* [online]. 29. 11. 2012, 1–2 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nejen-o-hudbe-s-ivanem-kurzem-1/>

Obrázek č. 2: Květ života (zdroj: https://pixabay.com/p-1601160/?no_redirect), licence CC0

Obrázek č. 3: Allegro z Hvězdné sonáty (Wikimedia, autor skenu: Grigas, Osvaldas, M. K. Ciurlionis Painting Gallery. Vilnius Lyceum.), (zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a9/Zvaigzdziu_sonata.Allegro.jpg)

Obrázek č. 4: Andante z Hvězdné sonáty (zdroj Wikimedia, autor skenu: Grigas, Osvaldas, M. K. Ciurlionis Painting Gallery. Vilnius Lyceum.), (zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b6/Zvaigzdziu_sonata.Andante.jpg)

Obrázek č. 5: Užití melodizované recitace v úvodní části, Máte mátu. Oskenováno z hudebního materiálu, pouze pro studijní účely, (Praha: Panton, 1986).

Obrázek č. 6: Užití tónomalby, tele a včela, Máte mátu. Oskenováno z hudebního materiálu, pouze pro studijní účely, (Praha: Panton, 1986).